

МАЛЫЙ
ЦЕРКОВНО-СЛОВ'ЯНСЬКО-УКРАЇНСЬКО-
АНГЛІЙСЬКИЙ
СЛОВНИК

CHURCH SLAVONIC
UKRAINIAN - ENGLISH
DICTIONARY

COMPILED

BY

J. DAMASCENUS D. POPOWICH, O.S.B.M.

AND

CORNEL'US J. PASICHNY, O.S.B.M.

Basilian Fathers

Rome, 1962

М А Л И Й
ЦЕРКОВНО-СЛОВ'ЯНСЬКО-УКРАЇНСЬКО-
АНГЛІЙСЬКИЙ
С Л О В Н И К

склали

О. І. ДАМАСКИН ПОПОВИЧ, Ч.С.В.В.

і

О. КОРНИЛІЙ І. ПАСІЧНИЙ, Ч.С.В.В.

diasporiana.org.ua

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛЯН

РИМ, 1962

П Е Р Е Д М О В А

В останніх часах зросло зацікавлення церковно-слов'янською мовою. Щораз більше одиниць звертає увагу на її історію, розвій, граматику та правильну вимову інакшу в різних народів. Цю тенденцію я завважив при поширенню мого підручника *«ГраMATика церковно-слов'янської мови в українській редакції»* виданої 1958 р. в Гроттаферраті (Рим), та в її рецензіях. Не тільки українці, духовні й світські, але й чужинці прихильно до неї ставляться.

ГраMATика отвирає двері до пізнання форм і відмін слів та до правильного читання й писання. Та до повного зрозуміння текстів конечний є словник. Вже від давна відчувається брак церковно-слов'янського словника. Щоб хоч в деякій мірі запобігти цій потребі, ми пускаємо в світ цей церковно-слов'янсько-українсько-англійський словник. Він складений на основі текстів св. Письма Нового Заповіту, частин Старого Заповіту (Псалми й паремії) та богослужбових книг як

Літургія, Часослов, Вечірня-Утреня й Трєбник.

В словнику часто подані декілька синонімів даного слова, як також цілі фрази церковно-слов'янського тексту та обширніші пояснення деяких термінів з догматики, історії та обряду. В деяких випадках подане теж грецьке та латинське значення слів. Англійську частину словника склав о. проф. Корнилій Пасічний, Ч.С.В.В.

Церковно-словянська мова є літургійною мовою декількох народів. Вона почасти є молитовною мовою багатьох вірних. Тому видаючи цей малий, кишенковий словник, маємо надію, що він послужить до кращого зрозуміння нашого обряду та богослужень, і зближить тих, що його вживатимуть, до їхнього Творця.

При складанні цього словника я користався з наступуючих джерел:

1. *Lexicon palaeoslavico-graeco-latinum*, FR. MIKLOSICH, Vindobonae 1865.

2. *Справочный и объяснительный Словарь къ Новому Завету*, ПЕТРЪ ГИЛЬТЕНБРАНДТ. Петроградъ 1882-85, 5 томів.

3. *Полный, церковно-славянский Словарь*, ГРИГОРІЙ ДЬЯЧЕНКО, Москва 1899.

4. *Св. Письмо Нового Завіту*, о. др. Ярослав Левицький, Жовква 1921.

5. *Pana naszego Jezusa Chrystusa Nowy Testament*, Londyn 1946. Veritas. Католиц. видання в поясненнями.

6. *Listy św. Pawła Apost.*, nowy przekład z Wulgaty z komentarzem ks. Eug. Dąbrowskiego, Warszawa (Paх), 1952.

7. *Новий Заповіт і Псалми з грецької мови переклав проф. Др. Іван Огієнко*, 1949 р.

8. *Словарь російсько-український*, М. Уманець і А. Спілка, Львів 1893, фот. 1924.

9. *Св. Письмо Старого і Нового Завіту*, London, the British and Foreign Bible Society, 1947.

10. *Правописний Словник*, Г. Голоскевич, New York, 1952.

о. І. Дамаскин Попович, ЧСВВ.

P R E F A C E

This Church Slavonic dictionary is intended primarily for those who use and study the texts of the Byzantine-Slavonic rites of the Church. It was conceived mainly as an aid to religious, seminarians and priests, to provide them with a handy reference book in which they could readily find the meanings of the less common words in the Liturgy and the divine office. Thus, it is hoped, it would help them to understand better and to perform more devoutly the prayers of the Church.

Father J. D. Popowich, OSBM., author of the *Grammar of the Church Slavonic Language in the Ukrainian Redaction*, published in Rome in 1958, in compiling this dictionary, chose the entries from the New Testament, parts of the Old, as the Psalms and the readings in the office, the Liturgy, the Horologium, the Matins and Vespers, and the Euchologion.

Several synonyms of words are frequently given to indicate their comprehension. Some idiomatic phrases are listed as are terms from theology, Church history and the rites. The Greek and Latin of some words are also given.

In providing the English renderings, I had recourse to the first three works listed in the Ukrainian preface, as well as English dictionaries and word books and English translations of the Bible and of the Byzantine Liturgy. For Biblical terms I consulted the *Catholic Biblical Encyclopedia, Old and New Testaments*, by Steinmueller-Sullivan, published in New York by Joseph F. Wagner, Inc.

It is our fond hope that this pocket dictionary will contribute in some small way to furthering the current interest in and knowledge of the Church Slavonic language.

CORNELIUS J. PASICHNY, OSBM.
Mundare, Alberta

УКРАЇНСЬКІ СКОРОЧЕННЯ

Книги св. Письма

Бит., Битія, Genesis.

Ісх., Ісход, Ісхода, Exodus.

Втор., Второз., Второзаконня, Deuteronomy.

Пар., Параліпомена. Paralipomenon.

Ездри, Esdras.

Тов., Товита, Tobias.

Пс., Псалми, Psalms.

Дан., Даниїла, Daniel.

Мак., Макавеїв, Machabees.

Мат., Матея, Matthew.

Мар., Марка, Mark.

Лук., Луки, Luke.

Ів., Іван., Івана, John.

Дії, Acts.

Рим., Римлян, Romans.

Кор., Коринтян, Corinthians.

Гал., Галатів, Galatians.

Филип., Филипян, Philippians.

Кол., Колосян, Colossians.

Сол., Солунян, Thessalonians.

Тим., Тимотея, Timothy.

Євр., Євреїв, Hebrews.

Петр., Петра, Peter.

Юд., Юди, Jude.

Апок., Апокаліпсис [Откровення], Apocalypse.

Звичайні Скорочення

Вел., великий.

Гл., гляди.

Гр., грецький.

Євр., єврейський.

І т. д., і так далі.

І. Христа, Ісуса Христа.

Л., Літургія.

Лат., Латинський.

Нед. Самар., Неділя Самарянки.

Неособ., неособовий.

Нов. Зає., Новий Завіт.

Пер. Хр., перед Христом.

Пол., польський.

Преч., Пречиста.

Р., рік.

Санскр., санскритський.

Св., святий.

Сл. Б., Служба Божа.

Сир., сирійський.

Т. е., то є.

Утр., Утрєня.

Церк., церковний.

ENGLISH ABBREVIATIONS

Books of the Bible

Num., Numbers.

King., Kings.

Sam., Samuel (1, 2, Kings).

Ps., Psalms.

Jer., Jeremias.

Dan., Daniel.

Math., Matthew.

Jo., John.

Cor., Corinthians.

Phil., Philippians.

Ordinary Abbreviations

Adj., adjective.

Adv., adverb.

Cf., *confer*, compare.

Ff., following.

H., holy.

CONTRACTIONES LATINAE

Abs., absolutus.

Acc., accusativus.

Act., activus.

Aor., aoristus.

Dat., dativus.

F., fem., (genus) femininum.

Gen., genitivus.

Iterat., (verbum) iterativum.

M., (genus) masculinum.

Par., participium.

Pf., perfectum, (verbum) perfectivum.

Pl., pluralis.

Pr., praesens.

Sing., singularis.

МАЛИЙ ЦЕРКОВНО-СЛОВ'ЯНСЬКО-УКРАЇНСЬКО-
АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК

CHURCH SLAVONIC UKRAINIAN-ENGLISH
DICTIONARY

ЇБІЄ зараз; *immediately, without delay.*

ЇККА (*суп.*) отець; *abba; father; title of superior of religious house or community.*

Цей титул дається начальникам монашої обителі; в св. Письмі Нов. Зав. це імя відноситься до небесного Отця і виражає вищий ступінь щирої любови і довіря. *ЇКРАІМОКО НЇДРО Авраамове лоно, рай, вічне блаженство; Abraham's bosom; paradise, eternal beatitude.*

ЇГІАНЫ »братолюбні столи«; *agape; the social meal of early Christians which usually accompanied the Eucharist.*

ЇГАРАЇНІ потомки Ізмаїла, сина Агари; *descendants of Agar (Hagar), concubine of Abraham and Mother of Ismael.* *ЇГГЕЛХ (ср.)* післанець; *angel, messenger.*

По рахунку св. Діонісія

Ареопаріта, учня св. Павла, є 9 ликів або чинів ангельських, поділених на 3 ієрархії: I нижча – Ангели Архангели і Начала. II середня – Власти, Сили і Гоподствія, III вища – богоносні Престоли, многоочиті Херувими і шостокрилаті Серафими.

Знані імена тільки сімох головних Ангелів: I. Михаїл (евр.: Хто як Бог? Юд. 9. Апок. 12, 7-8); 2. Гавриїл (сила Бога, Лук. 1, 26); 3. Рафаїл (лічення Боже Тов. 12, 15); 4. Уриїл (огонь або світло Боже (3 Ездри 4, 1); 5. Салатїїл (заступник Божий, 3 Ездри 5, 16); 6. Егудиїл (славитель Бога, Исход 23, 20-21), опікувався Ізраїльтянами в 40-літній подорожі по пустині; 7. Варахіїл (благословення Боже).

ЇГНЕЦХ баранчик, ягня, агнець (на Сл. Б., символічно); *lamb; in Divine Liturgy the large square piece of altar-bread symbolizing Jesus Christ who is the sacrificed lamb.*

ЇГНИЦА овечка; *the female of the sheep, the female lamb.*

ΔΔΔΜΑΝΤΧ ДІЯМАНТ, алмаз; *diamond.*

ЇДОВА КРАТÀ ВОРОТА пекла, сила диявола; *the gates of hell, diabolical force or strength.*

ЇΔΩΝΑΙ (гр. з євр. adonai) означає сильний, могутній повелитель. Господь (Єзек. 11,14); *Adonai; in the Old Testament, Lord: a name for God, meaning, my Lord.*

ЇДЪ безодня, могила, місце мук, пекло; підземний світ; *an abyss; underworld; place of torment, hell.*

ЇЗХ (в зенд. azem, литов. as, гр. ἐϋὼ, лат. ego) я; *I; the name of the first letter of the old slavonic alphabet.*

ΔΚΑΔΙΣΤΧ (гр. ἀκάθιστος ὕμνος) несідальний славень зложений з 13 кондаків і 12 ікосів по

буквам грецької азбуки; *Acathist; a devotion read or sung with both priest and people standing, consisting of 13 Kontakia and 12 Ikos.*

ЇКИ немов, будьто; *as, like; as though.*

ΔΛΕΚΤΩΡΧ КОГУТ, півень; *cock, rooster.*

ΔΛΚΑΤΗ (ЇЛЧС) бути голодним; *to hunger.*

ΔΛΛΗΛΪΑ (євр. hallelujah) хваліте Господа; *alleluia (hallelujah), praise the Lord.*

ΔΛΟΪІ запашна масть уживана до бальсамування на Сході; *a sweet - smelling oil used for embalming in Eastern countries.*

ΔΛЧБÀ ГОЛОД; *hunger.*

ΔΜΚΟΝΖ (від ἀναβαίνω) трохи підвищене місце перед іконостасом, на якому священник читає Євангеліє і проповідає; диякон співає сктенії, а чтець Апостола; *ambo; in Byzantine rite churches a dais or a raised pulpit-like stand*

before the iconostasis, where parts of the service are read or chanted.
АМІНЬ (ἀμήν) євр. на правду; *amen, truthfully.*

АМО де, куди; *where, whither.*

АМОЖЕ йще куди тільки; *wherever.*

ΑΝΑΘΕΜΑ (гр.) відлучення від спільноти церковної; *anathema, excommunication; exclusion from the Christian community.*

ΑΒΙΑΘΑ родина первосвященника Авіятара і прор. Єремії; *Anathoth: an Old Testament town in the territory of Benjamin. Hence Abiathar, a priest who lived there (3 King 2, 26); the prophet Jeremias, who was born there (Jer. I, 1).*

АНТИМІНСЪ (antimension) шовковий платок із св. мощами, що його кладеться на престолі. Вони пригадують нам, що перші

християни правили Сл. Б. на гробах мучеників; — *antimension: a silk (or linen) cloth, with relics of martyrs sewn in, placed on the altar, under the linens. The relics are a reminder that in the first centuries A. D., the tombs of the Martyrs served as altars.*

АНТИФОНЪ спів двох хорів (крилосів) на перемену; на Службі Б. збудовані зі старозавітних стихів і новозавітних припівів. На воскресній Літургії з 102, 145 і 98 пс., а на буденній з 9, 92 і 98 пс. На празничній зі стихів пророчих відповідаючих цьому празнику; — *antiphon: a hymn composed of a few verses of a Psalm and a refrain said or sung alternately by two choirs, in the Divine Liturgy, before the Little Entrance, and in the Matins before the gospel (Gradual A.). The Sunday antiphons of the Liturgy consist of verses*

from Psalms 102, 145 and 98; the weekday ones from Psalms 9, 92 and 98.

ἄρειοπάγῃ ("Ἀρειοσπάγος) Атенський верховний суд (Дії 17, 19, 22); *Areopagus: a hill on which the highest court of Athens held its sessions; hence, the court itself.*

ἄρτοςῃ квасний хліб благословенний на Великдень, що нагадує воскресшого Спасителя. В Томину неділю роздається його вірним; *Leavened bread, symbolizing the risen Christ, blessed at Easter, and cut up and distributed to the faithful on the following Sunday.*

ἄρχιερεῖν (ἀρχιερεύς) вищий чин ієрархії Христової Церкви. В Старім Завіті Мойсей на приказ Божий посвятив Аарона на архієрейську службу. Цей чин перетривав до Ісуса Христа, великого Архієрея (Первосвященника), що проїшов небо (Євр. 4, 14), що

оснувавши на землі свою Церкву передав цей чин Апостолам і їх наслідникам; *high priest.*

ἀρχιστρατήγῃ воевода, начальник; *chief, commander of an army, captain, prince.*

ἀρχισυναγωγῃ (ἀρχισυναγωγός) головний предсідатель жидівської синагоги, начальник збору (Лук. 13, 14); *ruler of a synagogue.*

ἀρχιτέκτωνῃ художник артист; *artist; painter.*

ἀρχιτροκλίνῃ (з гр. ἀρχή і τρίκλιος) начальник світлиці триліжної. —

Κλίνη ліжка. Старинні звичайно вечеряли лежачи на ліжках, які уставляли з трьох сторін у виді П.; *chief steward or master of banquets.*

ἄσπίδῃ вуж, гадюка; *viper, snake.*

ἄχιτοφέλῃ приятель і дорадник Давида; *Achitophel, a counsellor of David from Gilo in south-*

ern Judea (2 Sam. 15, 12).

Їще якщo; хоч, коли;
if, although, when.

Їще же о҃бо хочби;
even if, even so.

Ї҃їосх (гр.) гідний, до-
стойний; *worthy, deserv-*
ing.

Б

Бана пакыбѣтїа купїль
відродження (Хрещен-
ня); *font of regeneration*
or rebirth: Baptism.

Баснослoкїе (μυθολογїα)
казки і видуманї пере-
кази про богів і давніх
герoїв; *vain tales and*
fabricated stories of gods
and former national he-
roes; fables.

Бдѣти (б[ж]жаѣ, бдї-
ши) чувати, не спати;
keep vigil, be awake, be
solicitous.

Бдѣнїе ксенoчное все-
нїчна служба перед
празником (Вечїрня з
литїєю, утрєня і І час);
all-night vigil: the name

given to that part of the
divine office which cons-
ists of Vespers, Litia,
Matins and Prime and
which is celebrated on
the Vigil of certain feast
days.

Бѣдрo (також fem. -а)
гр. μηρoς — бїк; *thigh,*
haunch, side.

Бѣзкѣдрїе непогода; *in-*
clement weather.

Бѣзкнїoкнїй безнача-
льний, що не має зов-
нїшньої причини свого
буття; *uncaused; he*
who has no cause of his
existence.

Бѣзкрѣмннїй вїчний;
eternal, timeless; Бѣзкрѣ-
мннїю невчасно, не в
пору; inopportune.

Бѣзгoдїе тяжкий час,
недоля, нещастя; *try-*
ing times, misfortune.

Бѣздна безодня, темни-
ця (місце осуджених на ві-
ки); *abyss, vast depth,*
hell.

Бѣззаконїе переступ за-

кону, грїх; *transgression of commandment, sin.*

БЕЗКВАЄІЕ (ἄζυμον) опріснок; *unleavened bread.*

БЕЗЛЃТНО перед часом, предвїчно; *before the reckoning of time, eternally; timelessly.*

БЕЗМЉДНИКЪ безкорисний, безплатний; лікарську й іншу помїч давали даром потребуємим Святї безсребренники (Кир і Іван, Косма і Дамян, Пантелеймон і Ермолай); *unpaid, selfless worker; specifically, one who administered medical and other care without pay.*

БЕЗМЧТАНЕНЪ спокїйний; *quiet, peaceful.*

БЕЗМЉКІЕ тишина, мовчаннє; *quiet, silence;*

БЕЗМЉКНЫИ спокїйний, тихий; *peaceful, silent.*

БЕЗМАТЉЖІЕ спокїй, мир; *tranquillity, freedom from disturbance or agitation, agreement, concord, peace of mind.*

БЕЗНЕКЃСТНАА (ἀνύμφη) незамужна, що не знає мужа; *unwed, not married.*

БЕЗОПЃСНОСТЪ безпеченство, безпека; *safety.*

БЕЗСЛОКЃСНЫИ безглуздий, глупий; *senseless, stupid, unreasonable.*

БЕЗЪ ОУМА надармо, без причини; *without cause, for nothing.*

БЕРКНО полїно, колода; *block, long beam.*

БЕСЃДА розмова; язык, розговїр; *conversation; speech, language.*

БІЛО дзвїн; *bell, a large church bell.*

БІСЃРЪ жемчуг, перлина; *pearl.*

БІТИ (пр. бію) бити, ударяти; *to hit, strike.*

БІЙЦА заводїяка, похопний до бїйки; *pugnacious, disposed or inclined to fight.*

БЛАГО добро, багацтво, маєток; *goods, wealth, possessions; БЛАГО ЁСТЬ*

лучше; *it is good (in the sense of: better).*

БЛАГОВОЛІТН уподобати, вдоволитись; *be pleased with, to see fit;*

БЛАГОВОЛЕНІЕ доброзичливість, любов; *goodwill, benevolence, kindly intent.*

БЛАГОВѢСТКОВАТИ = БЛАГОВѢСТИТИ звіщати (радість), проповідати Боже слово; *to announce good tidings, preach the gospel.*

БЛАГОГЛАГОЛНЬКИЙ проречистий, красномовний; *eloquent, expressive, fluent.*

БЛАГОГОВѢНІЕ побожність; *piety, devoutness.*

БЛАГОДАРИТИ дякувати; *to thank.*

БЛАГОДАРСТВЕННО вдячно; *with gratitude, gratefully;* БЛАГОДАРСТВЕННАЯ подяка *thanksgiving, thanks.*

БЛАГОДАТЬ (гр. χάρις) ласка; *grace.*

БЛАГОДАТНАЯ (гр. κεχαρισμένη) повна ласки; *having received abundance of grace; hence, full of grace.*

БЛАГОДѢАНІЕ = БЛАГОТВОРЕНІЕ добродійство; *a good deed; good works, good conduct.*

БЛАГОДѢШЕСТВОКАТИЩИРО РАДИТИ, *to rejoice.*

БЛАГОИЗКОЛІТИ радо годитись; *to willingly consent, kindly agree.*

БЛАГОЛѢПІЕ величність, краса; *grandeur, beauty.*

БЛАГОНАДѢЖНЫЙ одушевлений, радісний, повний надії; *enthusiastic; hopeful.*

БЛАГОНРАВНЫЙ обичайний, моральний; *moral, of good conduct.*

БЛАГОБРАЗНЫЙ благопристойний; *noble, excellent, worthy, high-minded, rich.*

БЛАГОПЛОДНЫЙ плодотворний; *fertile, prolific, fruitful.*

БЛАГОПОКОРЛИВЫЙ охотно слушающий, послушный; *obedient, submissive*.

БЛАГОПРЕМЪНІТЕЛЬНЫЙ той, що служити до корисної переміни; *he who or that which brings about a change for the better*.

БЛАГОПРІЯТНЫЙ милый; *acceptable, worthy of acceptance, hence, gracious, kind*.

БЛАГОРАСТКОРЕНІЕ добре розложення; *good or beneficial distribution: ѿ*

Б. ВОЗДУХУ за пожиточне повітря; *for good weather (verbatim, for the good distribution of air)*.

БЛАГОСЕРДНЫЙ милосерный, співчуваючий; *kind, sympathetic*.

БЛАГОСЛОВЕННЫЙ (гр. εὐλογητός) прославленный; *blessed, glorified, praised*.

БЛАГОСТОЯНІЕ розцвіт;

blooming, flourishing, well-being.

БЛАГОСТЫНЯ добре, доброта, чеснота, щастя; *good, goodness, happiness, good fortune, good works or conduct*.

БЛАГОСЪННОЛІСТВЕННЫЙ тінистий; *leafy, providing shade*.

БЛАГОСТЬ доброта; *goodness*.

БЛАГОУКЪТАЙКА той, що дається упросити; *one who can be efficiently entreated or coaxed*.

БЛАГОУГОДИТИ (*placere*) подобатись; *to please*.

БЛАГОУГОДЕНЪ (гр. εὐαρεστος) подобаючись; *he who or that which pleases*.

БЛАГОУМЛЕННЫЙ скрушений серцем, розкаянный; *heart-stricken, sorrowful, repentant*.

БЛАГОСТРОБИЕ милосердя, щедрість; *good-hearted, kind, generous*.

БЛАГОСХАЊІЄ запах; *fragrance*; БЛАГОСХАЊИ наповняти запахом; *to fill with fragrance*.

БЛАГОХВАЛЕНІЄ добра похвала; *good or great praise*.

БЛАГОЧАДСТВОКАТИ МАТИ багато дітей; *to have many children*.

БЛАГОЧЕСТІКЫЙ побожний; *pious, devout*; БЛАГОЧЕСТІЄ побожність, релігія, христ. віра; *piety, religious devoutness, faith, religion*.

БЛАЖЕННЫЙ щасливий; *happy, blessed*; БЛАЖЕННІЄ пожиточніше: *more useful*.

БЛАЖІТИ прославляти; *to praise, bless*.

БЛІЗНЕЦЬ близнюк, один з двох, що разом родились (Тома по євр. означає близнюк); *a twin (the name Thomas is derived from the Hebrew word meaning twin)*.

БЛІСТАЊІЄ сяйво; *radi-*

ance, refulgence, sheen, lightning-flash, brightness.

БЛІДІТИ МАТИ позаподружні зносини з жінками; *to live adulterously*.

БЛІДОДІКАЊІЄ грішні сходи́ни поза подружжам; *adulterous conduct*.

БЛІДЖ тілесний гріх; *sexual sin*.

БЛЮСТІЙ (р. БЛЮДШ) хоронити; жалити, поразити (Бит. 3,15); *observe; defeat*.

БЛІДІКЫЙ щебетливий, обманчивий; *indulging in idle talk, gossiping*.

БОГАТНУ обильно; *abundantly, richly*.

БОГОДІХНОВЕННЫЙ натхнений св. Духом; *inspired by God (H. Ghost)*.

БОГОМІРЗКИЙ ненавидячий Бога, нечестивий; *God-hating, one who loathes God, wicked*.

БОГОРАЗДМІЄ богопізна-

ня; *knowledge of God*.
 БОГОСОЧЕТА́ННИЙ злуче-
 ний з Богом; *united
 with God*.

БОГОТА́ЙНИКЪ що про-
 никає Божі тайни; *one
 who understands divine
 mysteries*.

БОГОТ́ЕЧНИЙ богопро-
 відний; *one who is guid-
 ed by the will of God*.

Бóгъ (гр. Θεός; санскр.
 वाह — бути великим)
 Творець неба і землі.
 В церковних книгах, коли
 пишеться під титлою Бѣъ,
 означає правдивого Бога,
 а просто бóгъ надається
 і сотворінням (Ісход 7, 1;
 Филип. 3, 19), особливо в
 множині (ѣзъ рѣхъ: бóзи в-
 стѣ, Пс. 81, 6); також коли
 мова про поганських богів;
God; god(s); godlike.

Бóгъ вѣка сегѡ — роз-
 дявол; *the god this world
 worships* (II Кор. 4, 4).

БРА́КЪ подружжя, він-
 чання, весілля; *matri-
 mony, wedding*. БЕЗБРА́-
 ЧНИЙ безженний; *un-
 married, unwed*.

БРАКОКРАДОВА́ННИЙ ма-
 ючий любовну звязь
 поза подружжям; *hav-
 ing marital relations
 outside of wedlock*.

БРАКОНЕНСЌСНИЙ той,
 що не коштував под-
 ружнього життя; *not
 having experienced wed-
 ded life*.

БРА́КИ весільна забава,
 обряд весільний; *wed-
 ding reception, wedding
 ceremony*.

БРА́НЬ, -и війна; *war*.

БРА́ТИ (р҃. берѣ) брати;
to take, seize.

БРА́ТИСѦ (р҃. берюса)
 боротись, воювати; *to
 engage in war, to fight,
 to battle*.

БРА́ШНО пожива, страва;
food, aliment; бр. ДС-
 ХО́КНОЄ манна (I Кор.
 10, 3); *spiritual food,
 manna*.

БРЕ́МѦ тягар; *burden*.

КРІ́НІЄ (гр. ἄσφαλτος)
 смола, грязь, глина;

напасть; *slime, muck, tar.*

брінний марний, тлінний; *vain, ephemeral, subject to corruption or decomposition.*

бродѧ вудило; *bit; metal mouthpiece on a bridle, acting as a control.*

бронѧ панцир; *armor, coat of mail.*

брацѧло інструмент звучний, що його ударяється; *a percussion instrument.*

бѧйтко глупота, темнота; *stupidity, ignorance.*

бѧій — бѧй, безумний; *stupid, ignorant.*

бѧєслокѧ теревені, дурниці; *foolish talk, babbling, prating.*

бѧлѧ трава, зеленина; *grass, verdure, greens.*

бѧти (єр. φειν, гр. βѧδѧ) бути, існувати; уживається, як спомагаюче слово, також як звязка при

іменниках і прикметниках; *to exist, to be.*

бѧкѧти (iterat.) бувати; *to continue in existence.*

бѧтлѧ буття; перша книга св. Письма; *becoming, genesis; G., the first book of the Bible.*

бѧдстковати находитись в небезпеці, біді, страсі; *to be in danger, fear, misery or trouble.*

бѧжѧти утікати, скритись, спастись утечею; *to flee, hide, seek refuge;*

бѧгстко втеча; *flight.*

бѧкльци люди всякого стану, проста чернь; світські люди в протиставленню до духовенства; *people of various classes, common people, lay p., as distinguished from the clergy or religious.*

бѧєх, -ѧ (єр. δαιμόνιον) злий дух, демон; *evil spirit, devil.*

бѧєснокѧтисѧ бути опанований бѧсом, шаліти;

to be possessed or frenzied.

БІСЬОВСЬКА кров кров від поганських жертв; *blood of pagan sacrifices.*

БІСЬ ПОЛІДЕННИЙ шал, що нападає в полудне від палючого сонця (Пс. 90, 6); *noonday devil, noonday madness; sunstroke.*

К

БАКИЛОНЬ (евр. *בבל*), столиця Халдеї. Пророк Ісаїя предсказав його упадок, який стався за Кира 200 літ пізніше (538 р. пер. Хр.): *Babylon.*

КАДНИ обжаловувати, обвиняти; *to accuse*; **ОБКАЖДЕНІЄ** обмова, ложний донос; *gossip, false accusation.*

КАІА (гр. *βαῖα*) пальмові галузки; *palm branches.*

КАРІТИ (-ати, рг. карію) випередити, чекати; *to precede, arrive before, await.*

КАРХ горяч, спека; *heat*; з арамейського — син; from aramaic — son.

БАСАНЬ Башан, багатий

край царя Ога (в півн. частині Зайордану); — (Пс 134); *Basan, the extremely fruitful region east of the Jordan.*

КЕДРО — погода; *fine weather.*

КЕЗДК всюди. *everywhere, in all places.*

КЕЛДШІЄ великодушність; *magnanimity, greatness of soul.*

КЕЛКПІЄ = **КЕЛКПОТА** велич (-ність), краса; *greatness, beauty.*

КЕЛЕРКЧ-КАТИ, -ЕСТВОКАТИ багато говорити, наговорити на кого: *to speak much; to tattle, gossip.*

КЕЛНКОМЕНІТЪЙ вельми славний; *glorious, famed, distinguished, renowned to a great degree.*

КЕЛІАРЬ (евр. непомібний) диявол, *belial* (hebr. *worthlessness*), *satan, devil, fallen angel.*

КЕРКЪ, -н *f.* шнур; *rope, cord.*

КЕРЕН затвори, запори; сила; *gate, large doors; strength, power.*

КЕРІГИ окови, кайдани; *chains, bonds, fetters.*

КЕРТОГРАДЪ—КЕРТЪ сад, город; *garden, orchard; кЕРТОГРАДАРЬ* городник *gardener.*

КЕРХЪ з *gen.* над, зверху *on, upon.*

КЕТХІЙ (старий) ДЕНЬМИ Бог, Предвічний; *Ancient of Days, God* (*Dan. 7. 9*).

КЕЦЬ, -н річ, матерія, діло; *thing, matter; affair.*

КЪАЛКАТІ БУТИ ГОЛОДНИМ; *to hunger.*

КЪБРАННИЙ (від БРАНЬ) хоробрий, сильний у борбі; *brave, courageous or strong in battle.*

КЪОРХ вид, образ; *appearance, image, likeness, pattern.*

КЪЫГРАТІСА КИНУТИСЬ (з радости), веселитись; *to leap, jump, to rejoice.*

КЪЫСКАТІЛЬ ДОСЛІДНИК; *searcher, one who seeks.*

КЪЫСКАТІ ШУКАТИ; *to seek:* кз. ДЪШЪ МОЮ, НАПОСІСТІСЬ НА МОЕ ЖИТТЯ; *lie in wait (ambush) for my life.* кз. ГЪСПОДА, ЗОВСІМ НАВЕРНУТИСЬ ДО ГОСПОДА; *to seek the Lord, to be converted to Him.*

КЪАТІ[СА] УСУНУТИ[СЬ] СКАСУВАТИ[СЬ]; *to remove(oneself):* СЪДЪ ЕГЪ КЪАТІСА СУД НАД НИМ СКАСОВАНО; *his judgement was (rights were)*

taken away. Взыма́ти брати; *to take:* взѣмлетса (ѡ землѧ жикѡтѣ ѣгѡ) згладжується з землѧ його життя: (*His life is being taken (from the earth).*)

кннѧ причина; недобровѣльне переступлення закону; вибачення; *cause, involuntary transgression of the law; excuse.*

кннѡкнѡй бувши причиною; *agent, cause.*

кисокѡсѣ (лат. bissextus) рѣк переступний, вставний (бо що четвертий рѣк вставляється один день, 29 лютого). В латиникѡв додавали його по 24 лютого, рахуючи 6. день два рази; *leap year.*

китѧти мешкати, гостити; *to dwell, to visit.*

китѧа або кѣтѧа ретор, красномовця; *orator.*

кѣтѧзѣ багатир, лицар *wealthy man, knight.*

ккѣсити покушати;

to taste; sample; ккѣсѣ смак, *taste.* клѧга вогкѣсть, *humidity, dampness.*

клагѧлицѣ скринька, саква; *box, chest, coffer, purse.*

клагѧти вкладати; *to deposit, to put inside (something).*

клагѣчество=клагѣнѣ володарство, область; *dominion, empire, province, territory, sphere.* клагѣчний=господскѡй що вѣдноситься до Господа; *of, or pertaining to the Lord.*

клагѣнийса обуреваемый, непокоєний; *perturbed, unsettled.*

клагѣк мало що, вкоротѣ; *shortly, hardly.*

клагѣнѣти зарахувати, причислити до..., уважати за...; *to consider as, count among.*

клагѣдѧ коли, *when.*

кнѣзѧнѢ несподѣвано; *suddenly, unexpectedly.*

КНСТРЕННАА нутро; *the bowels; the inside of the body, regarded as the source of tender emotion.*

КНШАТИ вислухувати, почути; *to listen to; to hear.*

КНСТР'САД з середини, внутрі; *inside, from within.*

КНК - поза, назовні; *without, outside, beside.*

КНКС'ДА зверху; *at the top, external.*

КНКШНІЙ поверховний, чужий, що не належить до вірних (I Кор. 5, 12); тіло зі своїми зміслами (2 Кор. 4, 16); *superficial, without* (I Cor. 5, 12); *outward* (II Cor. 4, 16).

КОДВОРІТІСА замешкати, відпочити; *to take up dwelling, to rest.* КОДКОРАТІСА ко благіхх бувати в добрах; *to remain among the good (things).*

КОДОНОСХ ведро, *pitcher, jug; fail.*

КОДОСТАІНЕНХ водний, *watery.*

КОДРЖАТИ прибивати цвяхом, поставляти твердо, положити основу; *to nail, to fix firmly, to lay a foundation.*

КОЕКОДА провідник, -ця *leader, chieftain.*

КОЖДЕЛКІННИЙ пожаданий, милий; *pleasant, dear, sweet, desirable.*

КОЖДЕЛКІНЕ похоть, *desire, passion.*

КОЗКЕЛІЧИТИ прославити; підняти; *to praise, extol, to raise.*

КОЗКРАТІТИ відкликати, повернути; *to recall, to return.*

КОЗКЫШАЮЦІІСА пернатіи в повітрі літаючі; *flying feathered (creatures).*

КОЗКІЦАТИ голосити; прославляти; *to announce; to glorify, praise.*

КОЗГНШАТІСА обридити собі; *to detest, loathe.*

ВОЗГНѢТИТИ, (—нѣщѣ) роз-, за-палити; *to enkindle, enflame, set fire to.*

КОЗДАЇНІЄ ВІДПЛАТА, НАГОРОДА; *repaument, retribution, reward.*

КОЗДВИ — ЗѢТИ, — ГНѢТИ ПІДНЯТИ, ПІДНЕСТИ; *to raise, to lift up.*

КОЗДВИЖЕНІЄ ПІДНЯТТЯ; *raising.*

КОЗДЕРЖАНІЄ УМІРКОВАНІСТЬ, ПОВЗДЕРЖНІСТЬ; *self—restraint, continence, self—denial.*

КОЗДЫХАНІЄ СТОГІН; *groan; moan.*

КОЗДѢ[Ж]ТИ ПРОСТЯГАТИ, ПІДНОСИТИ; аог. КОЗДѢХХ; *to lift up, to extend, to reach out.*

КОЗДѢАНІЄ (РСКѢ МОЮ, dual.) ПІДІЙМАННЯ (ДОЛОНЬ МОЇХ) (Пс. 149, 2); *elevation, raising up.*

КОЗДѢЛѢТИ УПРАВЛЯТИ; *to manage.*

КОЗДЕЛѢТИ (КОЗДЕЛѢ-

ТИ) БАЖАТИ; *to desire.*

КОЗДЕЛѢННИЙ ПОЖАДАННИЙ, МИЛИЙ, ПРИЕМНИЙ *desiderable, pleasant, dear, sweet.*

КОЗДЕЛѢНІЄ ПОХОТЬ; *desire, passion.*

КОЗЛЕЖАТИ (accubare) СПЕРТИСЬ, ПРИ ОБІДІ СІДІТИ; *to lean against, to recline.*

КОЗЛОЖІТИ РѢЦѢ РУКОПОЛАГАТИ НА ЗНАК УДІЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОЇ ЛАСКИ ПРИ ПОСВЯЧЕННЮ (ХИРОТОНІЯ), МИРОПОМАЗАННЮ АБО УДІЛЮВАННЮ ДАРІВ СВ. ДУХА, ЯК ЧУДЕС, МОВ, ПРОРОЦТВ, УЗДОРОВЛЕНЬ (Дії 8. 17, 18): *to place one's hands upon.*

КОЗМѢЩАТИ МІШАТИ, НЕПОКОЇТИ, ТРИВОЖИТИ; *to stir, disturb, scare.* К. КѢРѢ ПІДКОПУВАТИ ВІРУ *to undermine someone's faith.*

КОЗНЕБРЕЩІЙ ЗАНЕДБАТИ, МАЛО ЦІНИТИ; *to neglect.* НЕБРЕЖЕНІЄ НЕДБАЛЬСТВО; *negligence.*

КОЗНІКІШТИ постати ;
rise, arise; get to be;
turn out to be.

КОЗНОШЕНІЄ приноси
 (жертв.), величання ;
offering (of sacrifices),
glorifying, praising, ex-
tolling.

КОЗ'УБРАЗІТИСЯ відно-
 витись ; *to renew one-*
self.

КОЗРАСТІТИ, (-ацѣ) у-
 кріпляти; давати зрієт;
to fortify; to make grow.

КОЗСІАТИ засвітити, за-
 сяяти; *to light, to shine.*

КОЛЕНХ охочий, добро-
 діїний; *willing, benefi-*
cial, beneficent.

КОЛЮ добровільно; *vo-*
luntarily.

КОЛІТЕЛ МІЛОСТИ скло-
 нений до милосердя,
inclined to mercy.

КОЛНА хвиля, бурун ;
wave; breaker.

КОЛНА шерсть, вовна,
 руно; *fur; wool.*

КОЛУХ мудрець, що
 знається на крузі зір,

чародій; *stargazer, astro-*
loger, magician.

КОЛУКОКАНІЄ чарівниц-
 тво, чародійство; *sor-*
cery, magic.

КОЛЧЕЦЬ будяк; *thistle.*

КОЗОПІТИ, КОПІТИ (пр.
 КОПІЮ) голосно закли-
 кати, кричати; *to call*
aloud, to yell.

КОЗІТИ ВЕТРОМИТИ; *to*
thrust in (to), to stick
in (to), to drive in (to).

КОНХ геть, проч, на двір
 out, away, down with!

КОНМ'КМХ (inf. КИАТИ)
 уважаймо; *(let us pay)*
attention!

КОНА БЛАГОСХАНІА при-
 емні пахощі; *sweet-*
scented substances.

КОПЬ бланання, жалі-
 сний крик; *entreaty,*
prayer, supplication.

КОЛОТІТИСЯ прийняти
 на себе тіло; *to become*
incarnate.

КОЛОЩЕНІЄ воплощення,
 прийняття тіла, *incar-*
nation.

вѣпросѣти запитати,
to ask, inquire.

вѣпросѣх запит, *query, question.*

вѣпрѣкѣи напротив *contrariwise, contrarily, in opposition to*: в. напи-
савъ непобѣдимое ору-
жіе, поперечною ліні-
єю з'образив непобѣди-
му зброю (хрест Хри-
стов); *crosswise he pre-
figured the weapon (the
cross of Christ).*

вѣсканѣаніе оклик, спів
call; singing.

вѣсканкнокеніе гримкий
спів; *grand singing.*

вѣскресѣти оживотво-
рити; *to bring back to
life*: вѣскресѣть сѣма
брата своєгѣ, зродить
дітей від вдовиці без-
дітної в імени твого
брата (Мат. 22, 24, За-
кон Мойсея, Второзак.
25, 5); *he shall beget
children in his brother's
name.*

вѣсѣрѣх столиця Ідумеї;
*Bosra, the capital of E-
dom.*

вѣспысѣемъ благодар-
ственнаѣ, приносимо
піснї подяки; *we bring
songs of thanksgiving.*

вѣспитаніе виховання;
виживлення; *training,
upbringing; nursing.*

вѣспоминаніе спомин;
remembrance, memorial.

вѣспрѣѣмникъ кум; *god-
father.*

вѣспранѣти вскочити,
скоро стати, очутитися;
*to bestir oneself, to jump
up, to come to.*

вѣстѣкъ схід; *east.*

вѣсторѣати виривати,
збирати, виполювати;
*to pull out, to gather,
to weed.*

вѣсхнѣати, -тіти здо-
бути, зрабувати; *to
take, to get, to obtain, to
rob*: Рикѣющїи в., що
ричать за здобичею; *who
sny for prey.*

КОСХЪДЪ СХІД (сонця); ступінь; *a going up, ascent, rising (of the sun); stair, step.*

КОСХОЖДѢНІЄ ВІДХІД; *departure, departing (in an upward direction).*

КОСХОТѢТИ ЗАХОТІТИ; *to want, to wish, to desire.*

КО ТЩЄ БЕЗ ПРИЧИНИ, НА ДАРМО; *without cause, to no avail.*

КПЕРІТИ ВПЯЛИТИ, *to fix one's eyes (on).*

КРАЖДА ВОРОЖНЕЧА, НЕПРИЯЗНЬ; *enmity, hostility.*

КРАЗМІТИ НАВЧИТИ, ДАТИ ЗРОЗУМІТИ; *to instruct, to make understand.*

КРАЧЬ ЛІКАР; *physician, doctor, surgeon.*

КРѢДНЫЙ ШКІДЛИВИЙ, ПОГУБНИЙ; *pernicious, injurious, deadly.*

КРѢДЪ РАНА, ЧИРАК, ПРОКАЗА; *wound, boil, leprosy.*

КРЕМЪ ЧАС, ПОРА, НАГОДА; *weather, time, season,*

opportunity; weather: в. сотворити ГДѢки пора правити Господеві; it is time to celebrate (divine service) for the Lord.

КРЕТНИЦЕ ВЕРЕТО, ВОЛОСІННИЦЯ; *mantle or cloak of sackcloth; hair shirt.*

КСАДНИКЪ ІЗДЕЦЬ, КІНОТЧИК; *riders, cavalryman.*

ВСЕДѢТЕЛЬ = ВСЕЗНАЮЩИЙ ТВОРЕЦЬ УСЬОГО (СВІТУ); *Creator of all (the world).*

КСЕЛІТИ УМІСТИТИ; *to provide room, to accommodate: к-сѧ замешкати; to dwell, to take up residence.*

КСЕПЛОДІЄ ПОВНА ЖЕРТВА, ЦІЛОПАЛЬНА Ж.; *a complete sacrifice; holocaust.*

КСЕПѢТНЫЙ ВСЕХВАЛЬНИЙ МОСТЪ ГЛОРІОСНІЙ; *most glorious.*

КСЕРОДНИЙ ПІДАМЪ ПРАОТЕЦЬ АДАМЪ; *the forefather (of all): Adam.*

КСЕСОЖИГЪМАМЪ ЦІЛОПАЛЕННЯ, *burnt offerings.*

ксе́соста́кний гармоній-
ний; *harmonious*.

ксе́хитре́ц творець, все
премудро устроївший;
*the Creator; He who ma-
de all things with great
wisdom*.

кксѣю́ чому?, *why*.

кспа́тъ назад; *back,
backwards*.

кспа́лти стримати; *to
detain, stop; to delay*.

кксѣ́ на марно, *in vain,
futilely, uselessly*.

ккі́нс (in perpetuum)
завжди, безнастанно;
always, ever.

ккі́а шия; *neck*.

ккѣ́дкні́є свідомість; *a-
wareness, consciousness*.

ккѣ́днн повіки; брови,
рісниці; *eyelids, eyebrows*.

ккѣ́твъ, —и і. галузка;
branch, stem.

ккѣ́тій (або ккѣ́тіа) бе-
сідник; *orator*.

ккѣ́тійєткочати ви —,
про-голошувати, *to an-
nounce, to proclaim*.

ккѣ́ціа́ніє́ голос; *voice,
utterance*.

ккссѣ́нх або ккссѣ́х (євр.
білизна) жовта або баг-
ряна одежа з бавовни;
біле тонке полотно;
*Yellow or purple man-
tle of cotton; cotton*.

ккѣ́цши́й більший, луч-
ший; *bigger, greater,
better*, ккѣ́рши́є більше
(plus); *more*.

Г

гада́ніє загадка, неяс-
ність; *riddle, mystery,
ambiguity*.

гажда́ніє зневага, напу-
га; *insult, outrage*.

га́штн штани; *trousers*.

ге́нна (єр. γέεννα) мі-
сце вічних мук (Мат.
10, 28, Ів. 3, 6); Походить
від долини Еїном коло Є-
русалиму, де в честь божка
Молоха палено дітей; там
скидали і трупи злочинців

і всяку нечисть і це все палили; *Gehenna, hell, hellfire; originally the valley of Hinnom near Jerusalem, the place where corpses of criminals and the city offal was thrown; fires were kept burning to purify the air.*

ГІБЕЛК, —ли f. втрата; *loss.*

ГЛАКІЗНА КНИГА; ПОЧАТОК; *book; beginning.*

ГЛАГОЛХ СЛОВО, БЕСІДА; *word, speech.*

ГЛАГОЛАТИ ГОВОРИТИ, КАЗАТИ; *to speak, to say.*

ГЛАСИ КОДЖ ШУМ ВОД; *roaring of the waves.*

ГЛІЗНА СУСТАВЕЦЬ, КІСТКА (НОГИ) (Дії 3,7); *ankle.*

ГЛІБОРОДІТЕЛЬНИЙ РОДЖЕНИЙ ІЗ ТЬМИ (ТЬМА КЕРХЬ БЕЗДНИ); *born of the darkness (that prevailed before the creation of light).*

ГЛІСМЛЕНІЄ НАСМІШКА; *mockery, derision, sneer.*

ГЛІСМІТИСА ЖАРТУВАТИ, КПИТИ; *to mock, to sneer, to laugh at, to ridicule.*

ГЛІСНАТИСА (з асс.) МЕРЗИТИСЬ, СТИДАТИСЬ, ВІДВЕРТАТИСЬ; *to loathe, to regard with disgust, to turn away from in disgust.*

ГОБЗОКАНІЄ БАГАТСТВО; *riches.*

ГОБЗЮЩИЙ БАГАТИЙ, БАГАТОКРАТНИЙ; *rich, wealthy, abundant.*

ГОКЖНІЄ ПІСТ, ПОВЗДЕРЖІНІСТЬ; *fast (-ing), abstinence.*

ГОДЖ РІК; ЧАС; *year; time.*

ГОЛГОДА, евр. лобне місце, де по думці церк. учителів був Адам погребаний і його голова (лоб) освятилась Кровю Спасителя; *Golgotha.*

ГОЛОТЬ ЛІД; *ice.*

ГОНІТИ (sequi) ІТИ ЗА, ДЕРЖАТИСЬ ЧОГО; ПЕРЕ-

слідувати; *to follow, to pursue, to hold to; to persecute.*

ГОНЗАТИ втікати, вратуватись утечею; *to flee, to escape.*

ГОРНЕЕ СКАДЛИЦЕ місце (крісло) за престолом, яке займає архієрей під час читання Апостола; *the place in a church behind the altar, usually provided with a chair, occupied by the main celebrant during the reading of the epistle or other selections from the Holy Scriptures.*

ГОРНИЛО розпалена піч, кузня; *a burning oven, forge, smithy.*

ГОРНАА гори, підгір'я; (sing. ГОРНИЙ небесний); *mountains, foothills; in sing. heavenly.*

ГОРОХІЩИННИЙ — з гори пірваний, заблудший; *seized from, or lost in,*

the mountains.

ГОРСТЬ, —н f. долоня; *palm, flat of the hand.*

ГОРШІЧНИЙ з гірчиці; *of mustard, pertaining to it.*

ГОРТАНЬ, —н f. горло; *throat.*

ГОТÓКЪ ГОТОВИЙ; *prepared, ready: iifu, mature, set, all set.*

ГРАКЛЕНІЕ грабіж; *robbery, plunder, pillage.*

ГРÓЗДЖ винна ягода, гроно, китиця (винограду); *grapes, cluster of grapes.*

ГРАСТІ (гр. -ΑΔΣ) іти, приходити; *to go; to come.*

ГРΑΔΪЙ = ГРΑΔΪЩИЙ той, що прийде; майбутній; *coming; future.*

ГЪГНИКЪЙ недомовний, недоріка; *tongue-tied.*

ГЪСАЪ, —н f. гітара, арфа; цитра; *guitar, harp, zither.*

А

да щоби, нехай; *in order that, may.*

ДАЖЕ аж поки; *until.*

ДАЛЬМАТИКА дяконська риза з шовкової матерії з короткими рукавами, що сягає до колін; *dalmatic, the deacon's wide-sleeved tunic.*

ДАРОКАНІЄ дарунок; *gift.*

ДКИЗАТИ (рґ. ДКНЖС) трудити, непокоїти (Мар. 5, 35); *to trouble, to worry, to bother, to disturb.*

ДЕБЕЛЬСТКО ОТИЛІСТЬ; *obesity, corpulency*: ДЕБЕЛЬСТКОМЪ ПЛОТИ ІАКЪ ЛЬШАГЪСА — що (Слово) явилось в матеріяльнім тілі; *who (Christ) appeared in a material body.* ДЕБЕЛІТИ робити отилим, *to make obese.*

ДЭКРА долина; *valley.*

ДЕЙРА поле б. Вавилону де Навуходонорвелів трьох молодців кинути в огненну піч; *Dura,*

a plain near Babylon where Nabuchodonosor cast the three companions of Daniel into the fiery furnace (Dan. 3, 1 ff).

ДЕННИЦА рання зоря, *morning star.*

ДЕНЬ ДНІЄ з дня на день; *from day to day.*

ДЕРЖАКА влада; *authority; power, rule, dominion.*

ДЕРЖАКНИЙ сильний, могутній; *strong, powerful.*

ДЕРЗАТИ ОСМІЛИТИСЬ; *to dare, to presume, to make bold*; ДЕРЗАЮЩЕ = ДЕРЗНОКЕННУ СМІЛО; *boldly*; ДЕРЗНОКЕНІЄ смілість, сміле уповання; *firm confidence.*

ДЕСНА ясна, *gums, flesh around the teeth.*

ДЕСНИЦА правиця; *the right hand.*

ДЕСНИЙ правий; *right*: ѠДЕСНІЮ (рґКС) по правиці; *on the right (hand).*

ДІНЕНЗ могутній, сильний; *mighty, powerful, strong.*

ДІКІЙ дикий, лісний; *wild, of the woods, sylvan.*

ДІКЕТКО диво, чудо; *wonder, miracle.*

ДІСКОСЪ (гр.) золота тарілка на агня і частинці до Служби Божої; *paten; the gold or gold-plated plate for the hosts at the Liturgy.*

ДІАКОНЪ (гр. δίακονος від κονέω, епішу) служитель і то скорий, готовий все служити пресвитерам і єпископам при Службі Б. і інших священодійствах; — *deacon.*

ДОБЛЕСТЬ мужність, сила; *courage, manliness, fortitude, power; ДОБЛАЙ хоробрій, великодушний; brave, generous, magnanimous.*

ДОБРОГЛАСНЫЙ милозвучний; *harmonious, melodious, euphonious.*

ДОБРОДІТЕЛЬ чеснота; сила, слава, досконалість; *virtue, strength; glory, perfection.*

ДОКРОГА краса; *beauty.* ДОБРОТКОРАЦІЙ, що гарно працює; *well-working.*

ДОБРОХАЛЕНЪ що заслугує на похвалу; *praiseworthy, commendable.*

ДОКЛАКТИ вистарчати; *to suffice.*

ДОКЛЕТКОРЕНІЄ задосить учинення; *expiation, reparation, satisfaction.*

ДОКОЛЕТКО достаток, *prosperity, welfare, sufficiency.*

ДОГМАТЪ — стихира зложена в честь Пресв. Богородиці, в якій міститься наука про дві природи Христа і Його Воплочення. Її співається на вечірні перед „Свите Тихий“; *dogmat, a verse or «stichera» in honor of the Blessed Mother, containing the doctrine of Christ's Incarnation and His two na-*

tures, sung at vespers.

ДОІНІЕ кормлення грудьми дитини; *breast-feeding*.

ДО ՏԿԼԱՆՆ ԶՈՎՍԻՄ, ԴՈՎԵ; *entirely, very, greatly, exceedingly*.

ԴՈՎՈՒՄ ԿԱԿ ԴՈՎԳՈ, ԴՈՒՄ, ԴՈ ՎՈՏՐՈԳՈ ՉԱՍՅ; *how long, how much longer; till when*.

ԴՈՂՈՎՆԵՍՏԻՄՅԱԿԱՆ ԴՈՂՈՎՈՒՄՆԻ, *long-living*.

ԴՈՂՈՎՈՒՄ ԴՆԻՄ ԴՈՂՈՎՈՒՄ ԴՆԻՄ, *length of days, longlasting*.

ԴՈՄՈՒՄՆԻ ԳՈՍՊՈՒՄԱՐ ԴՈՄՈՒՄ; *master of the house, landlord; owner*.

ԴՈՆՃԵԿԵ ԱՅԵ ԴՈՒՄ (ԼԱՏ. donec); *until*.

ԴՈՐՆԵՍԻՄՅԱՆ ՆԵՍԵՆԻՄ ՆԱ ԿՈՒՄԻԱՆ (ԿՐԻՍՏՈՒՄԲԱԼՆՈ); *escorted, borne aloft*.

ԴՈՏԱԴԱ ՔՐԻՍՏՈՒՄՆԻ, *unpleasantness; annoyance; trouble; to despise, to disdain, to neglect, to slight*.

ԴՈՏԻՄՆԻ ԴՈՏԻՄ; *until now, up to this time*.

ԴՈՏՈՒՄՆԻ ՆԱԼԵՅԻՄ, ԿՐԵՅԱ; *it is becoming, fitting; it is necessary, one must*.

ԴՈՏՈՒՄՆԻ ՆԱՍԼԻԴԴԱ, ԴԻԴԻՑԻՄՈՒՄ; *inheritance. (In the Liturgy the faithful are considered the inheritance of God, because redeemed by Christ)*.

ԴՐԵՂԵՄ ԲԵՐԵԴԻՄ, ԴՈՒՄՈՒՄ ԲԵՐԵ, *long ago*.

ԴՐԵՂՆԻՄ ԴՈՒՄՆԻՄ; *ancient*.

ԴՐԱՒԱԿԱՆ ԶԱՍՄՈՒՄՆԻՄ; *sad, depressed, sorrowful*.

ԴՐԱՎԱԿԱՆ ԼԻՍՆԻՄ; *pertaining to, or of, the forest; sylvan*.

ԴՏՄԻ (ՔՆԵՄԻԱ) ՅԻՏԵՎԱ ՏԻՄԱ; ՎԻՏԵՐ; *spirit, principle of life and energy; wind*.

ԴՏՄԻ ՔՐՈՐՈՒՄՆԻ ԴՐԱՐՈՐՈՒՄՆԻ ԴՐԱՐՈՒՄՆԻ; *gift of prophecy*.

ԴՏՄԻ ԵՏՐԵՆԻ ՏԻՄՆԻՄ ՎԻՏԵՐ, ՎԻՈՒՄ; *whirlwind*,

storm, hurricane; ДШХЗ ПЫТАЉКХ злий дух, що черевом людини відкривав будучі речі; це дух Питона або Аполлона, якому погани приписували пророчтва (Дії 16,¹⁶). (Пітія була поганською ворожкою); *Pythonic; divining or prophetic spirit.*

ДШЕТАЉНИЙ шкідливий для душі, душегубний; *soul-harming, soul-damning.*

ДЦІЙ (gen. ДЦІЄЄ) донька; *daughter: ДЦІЙ ЄТІОНА* Єрусалим; *daughter of Sion: Jerusalem.*

ДЦІЙ БавилѡНА дочка Вавилону; *daughter (inhabitants) of Babylon.*

ДЦІЙЦА дощинка; *small*

board, a small, flat piece of wood.

ДЫХАНІЄ ВСАКОЄ все, що дише; *all breathing (living) things.*

ДЖІСТВЕННИЙ дійсний; *actual, real, effective.*

ДЖІСТВОКАТИ ділати, діяти; *to act, to work, to perform, to do.*

ДЖЛАТЕЛЬ робітник; *worker, workman, labourer.*

ДЖАНИА АПОСТОЛЬСКАА св. Книга Нов. Завіту, що оповідає про зіслання св. Духа на Апостолів і розширення ними Христової віри. Її написав св. Лука для Теофіла, як рівнож і свое Євангеліє; *the Acts of the Apostles, the fifth book of the New Testament.*

Є

ЄГДА коли; як; *when, how.*

ЄДА? хіба? чи? *whether, if.*

ЄДВА—ЄЛЕ ледви, *hardly,*

scarcely, no sooner than, narrowly.

ЄГѡКА—ЇГКЄ єврейська торжественна назва Бога, докладний переклад: **ЄІЙ**

той, що є; *Yahweh, Jahweh, Jehovah, YHWH; the proper name of the God of Israel, expressing His nature (He[who]is).*

ЄДІМХ рай, вічна щасливість; *Eden, paradise, eternal bliss.*

ЄДІНА $\bar{\omega}$ СБВВТГХ, т. с перша по суботі або неділя; *first (day) after Saturday: Sunday.*

ЄДІНОЖДЫ=ЄДІНОЮ один раз; *once, a single time.*

ЄДННОМЫСЛЕННЫЙ одной думки, самотний; *of one mind; conforming, alone.*

ЄДННОМЪДРСТВОВАТИ – годитись, згідним бути *to agree; to be favorable, to be of one mind.*

ЄДИНОРОДЪ одинокий, самотний; *only-begotten; only, lone.*

ЄДИНСТВЕННЫЙ уединенний, самотний; *lonely, solitary.*

ЄДОМХ (евр. красний,

розпалений) первісне прізвище Ісава; *Edom, the name given to Esau, the son of Isaac, and the twin brother of Jacob.*

ЇЖЕ що, щоби; *that, in order that, so that; ЇЖЕ ЁСТЬ то є; that is to say, namely, to wit, videlicet.*

ЄЙ. ЄЙ так, так; *yea, yea.*

ЄКТЕНІА (гр. $\epsilon\chi\tau\epsilon\nu\epsilon\iota\alpha$ – протяжність) Протяжна молитва з різними прошеннями, на які відповідає хор: Господи помилуй або Подай Господи; *ectene; a litany consisting of a number of requests, sung by the celebrant, to each of which the people respond: Lord have mercy, or Grant it to us, o Lord.*

ЄЛІЙ олива; *oil: Є. МАСТІТЪМЪ – олива свіжа (Пс. 91,¹¹); pure oil.*

ЄЛІЇНХ Оливний сад (ГЕДСИМАНІА), де мовився Христос перед страстями; *the Olive*

Garden, Gethsemani: Е-
лиѳнська гора на схід від
Єрусалиму за долиною Кед-
рону; там Христос предска-
зав збурення Єрусалиму,
звідтам вознісся на небо;
Mount Olivet.

ЕЛОГІАМЪ імя Бога від-
носно Його могутности
і сили. Воно відповідає
грецькому слову Θεος,
а лат. Deus; *Elohim:*
the name of God indi-
cating power, might or
strength, corresponding
to the Greek Theos and
the Latin Deus.

ЕЛІКЫЙ [-КЪ] гр. ὅσος
який, звич. рл. ЕЛІЦИ;
which, that; ЕЛІКО adv.
скільки; *how much;*
ЕЛІКО КРЕМА доки; *un-*
til when, how long yet.

ЕЛНИИ греки; погани;
жиди, що мешкали в
краях поганських; —
Greeks; Hellenists; pag-
ans; Greek-speaking
Jews of the diaspora.

ЕРЕСЬ (гр. ἄρεσις) нау-

ка; секта; *doctrine, sect.*
ЕРЕТІКЪ той, що не йде
за правдивою наукою
кат. віри; *heretic.*

ЕРМІОНЪ найвищий хре-
бет гір Антиливану;
Hermon: a mountain at
the southern end of the
Anti-Lebanon chain and
on the northeastern bor-
der of Palestine.

ЕРВІА журавель, бу-
зько; *crane, heron.*

ЕСМЪРНІСМІНО КІНО вино
змішане з миррою (жи-
вицею), гірке; *bitter*
juice consisting of wine
mixed with myrrh.

ЕСТЕСТВЕННОЖИКОТНЫЙ
той, що піддержує жит-
тя; *life-giving.*

ЕСТЕСТКО природа; *na-*
ture.

ЕСТЕСТКА ЧІНЪ природ-
ний порядок всіх ре-
чей; *natural order.* По-
бѣждається Е. ч., — не
тримаючись порядку
природи може творити
надприродним спосо-

бом; *the order of nature is overcome.*

БѢСТІЕВІЙНИЙ природний; *natural.*

БѢХІДНА змія їдовнта, гадюка; *adder, viper, snake, reptile.*

БѢХІЛОГІЙ требник, цер-

ковна книга, де є чини уділювання св Тайн, похорони і благословення; *enichology (trebnyk); ritual; a book containing the rites for the administration of the Sacraments, the funeral service and various blessings.*

Ж

ЖАТИ (р҃. жнѣ) збирати плоди; *to harvest crops, to reap.*

ЖЕГКАТИ (р҃. жегѣю, гр. καίειν) палити; *to burn; жегомый паленний горячкою; fevered, feverish.*

ЖЕЗЛХ підпора, палиця; берло; *sceptre, kingly office or power, staff, support.*

ЖЕЗНВЕЙСТКЕННИЙ пристрастний; *passionate.*

ЖЕРНОКХ камінь млинський; *millstone; ж-кх ѡсѣльскій більший м.к. порушуваний не рука-*

ми, а ослом (Мат. 18, 6); *ox-millstone, a large, heavy millstone operated by an ox.*

ЖЕРТИ(=жрѣти, р҃. жрѣ) приносити жертву, *to offer sacrifice.*

ЖЕРТКА КЕЧЕРНАА, що вечером все приноси-лась Богу, це є мукá з чистим ягнятком і була прообразом хресної жертви, що її при-ніє Христос під вечір; *evening sacrifice.*

ЖЕРТКА ХКАЛЕНІА це пі-сні духовні і псалми, якими дякували Богу

жиди і прославляли за Його милосердя; *sacrifice of praise and thanksgiving*.

жерткѣннаѣ (-нѣхѣ) звѣрята приготовані на жертву; *animals prepared for sacrifice*.

жѣстокѣ твердий, строгий, лютий; *hard, strict, fierce, severe, furious*.

жѣстокосѣрдѣє лютієть, дикієть; *fury, passion, fierceness*.

жѣстокосѣрдѣє впертий, твердошій; *obstinate, stubborn*.

жикѣтно звѣрина; *brute, animal*.

жикѣносний життедайний; *life-giving*.

жѣзнѣ = жикѣтѣ життя; жолудок; *life, stomach*.

житѣйський свѣтський, свѣтовий, дочасний; *secular, worldly; temporal*.

житѣльсткѣтовариєство, людський рід; *society, company; human race*.

жнѣще оселя, намет, житло; *home, premises, tent; dwelling, abode*.

жрѣбѣєт. доля, участь; жереб, вгадування; *fate, participation, lot, surmise*.

жрѣбѣєт лошак, молодий осел, ослѣтко; *foal, colt, donkey*.

жѣпелѣ (гр. θειον) сѣрка (Апок. 14,10); *sulfur, brimstone*.

S

сѣлѣ (χλѣος, holus) трава, зелень; овоч; *grass, verdure, vegetables, greens, fruit*.

слѣкѣ трава, зеленина,

зелю; *grass, verdure, greens*.

слѣчний квітучий; пащний; *flowering, blossoming, verdant*.

СЛОВА ЗЛІСТЬ; *wickedness spite, malice.*

СЛОВА ЗЛОЧИНЕЦЬ, *malefactor, criminal, culprit.*

СЛОВА СТРАДІТИ ТЕРПІТИ НАПАСТИ; *to suffer adversity or misfortune.*

СЛОВА ЖОРСТОКО, ЗЛЕ; *cruelly, brutally, boldly, improperly.*

СЛОВА ЛЕВІЯТАН, КИТ; *leviathan; whale; crocodile; serpent.*

СЛОВА СКАЇ, СКАЇНКА ДУЖЕ, СИЛЬНО, ДОСКОНАЛО; — *very, greatly, much, perfectly, exceedingly:*

ДО СКАЇ ДО КРАЮ; *exceedingly, to the end, boundlessly.*

З

ЗАБІВНИЙ ЗАБУТИЙ; *forgotten.*

ЗАБРАЛО СТІНА; ЗАБОРОЛО *wall, bulwark, safeguard, protection.*

ЗАКЇТІ УМОВА МІЖ ДВОМА ОСОБАМИ; ПЕРЕДСМЕРТНЕ ЗАВІЩАННЯ; УМОВА МІЖ БОГОМ І ЛЮДЬМИ, ПР. З НОЕМ (Бит. 9,9-17), з АВРАМОМ (Бит. 15, 1-21), з ІЗРАІЛЬЯНАМИ ПРИ МОЙСЕЮ (Ісх. 24, 4 і далі). ЗАКЇТІ ОЗНАЧАЄ ТАКОЖ БОЖУ НАУКУ АБО СВ. ПИСЬМО; *testament, covenant, dispensation.*

ЗАГРАДІТИ ЗАПЕРТИ; *to lock (in, up); to prevent passage, to shut out.*

ЗАДЇТИ ЗАСТАВИТИ, ПРИМУСИТИ; *to engage, to force.*

ЗАЙМОДАВЕЦЬ ВІРИТЕЛЬ, ТОЙ, В КОГО ХТОСЬ Є ЗАДОВЖЕНИЙ; *creditor, one to whom another is indebted.*

ЗАЙМСТВОКАТИ ПРИСВОЇТИ, ВЗЯТИ; *to appropriate, to take.*

ЗАКЛІВНІ ЗАПОРІ УВОРІТ; *bolts, bars, locks.*

заклю́чати замикати, заперати; *to lock, to close, to fasten, to bolt.*

законопо́ложити наставляти, давати, закон; *to legislate, to enact laws;* законопо́ложник законодавець; *legislator, lawmaker.*

законопроті́вний протизаконний, *transgressing (-ive), being or acting contrary to law.*

зако́н закон: з. Мойсея, Пятикнижжя М-я; *law; the Mosaic Law, the Pentateuch.*

зако́снити спізнитись, *to be late, to come late.*

заматорі́ти постарітись; *to become (to grow) old; to age, to have aged, to advance in years.*

зане́[же] тому що; *because, since.*

за́надх (часом уживається мо́ре) захід; *west (sometimes the word sea [Mediterranean] is used);* прише́дше со́лнца

на за́надх = прише́дше со́лнца на з-х (dat. abs.) коли сонце зайшло; *the sun having set.*

запеча́тати ствердити; *to conform, to corroborate, to verify.*

запи́натель зводител, гіршитель; *seducer; one who leads astray or into error.*

запи́нати перешкаджати; *to impede, to obstruct.*

запи́ти (prf) спинити, здержати; *to hold back, to restrain.*

запрети́ти (-ци́, -ті́ши) заборонити; заклинати *to forbid, to prohibit; to conjure, to appeal solemnly.*

запрети́ти погроза; кара, *suspensio ab officiis; threat; punishment, suspension.*

за́тра рано; *in the morning, early, at an early hour.*

заши́ати бити по щоці; *to slap in the face.*

за́чало початок, уступ (з Нов. Зав.), *pericopa; beginning, chapter, a passage (from the New Testament).*

защита́ти обороняти; *to defend; to protect.*

за́йти винайти, позичити; *to borrow, to lend, to loan* (Мат. 5, 42).

за́кличе клич, поклик; покликання; *a call, a shout or cry; a vocation.*

за́дanie будівля, будинок; *edifice, building.*

за́д від за́ти (τὸ δῶμα) дах (Іс. 101, 8); *roof.*

за́к тут; *here.*

за́младжа́те хліборобство; *agriculture.*

за́мла живи́х країна небесна; *land of the living, heaven.*

за́мородный земля-

нин, людина; *earthling, human being.*

за́жди́тель Творець; *Creator.*

за́жди́щий будівничий *architect; constructor, builder.*

за́и́сти (від за́ти) зівнути, отворити рот; *to yawn, to open the mouth wide.*

за́ме́нати назначити; -ся явитись; *to mark, to designate, to appear;*

з. ка́мень, запечатати камінь; *to put a seal upon the stone.*

за́но́й спека, жара; *heat, sultriness, hot weather.*

за́рѣк образ, вид; *image, appearance, shape, form.*

за́рѣти видіти, бачити; *to see.*

И

ї́же бо; навіть; *because, for, as, since, even* (adv).

и́нге́монх прокуратор;

рим. начальник заво-
ійованої області; *pro-
curator, roman provin-*

cial administrator.

їго ярмо; *yoke.*

їграти веселитись, *to rejoice, to make merry;*

кзыгратисѧ (σχιρτᾶν — *subsilire*), кинутись з радости (Лук. 1, 44); *to jump for joy.*

їдѣже де, коли; тому що; *where, when, because.*

їже котрий, який; *that, which.*

їждикѧемый спожитий *consumed;*

їждикати марнувати, тратити; *to dissipate, to squander.*

їждикѣніе втрата, видаток; *expenditure, outlay, disbursement.*

їзкаекати вицлювати, викинути з уст; *to spit out.*

їзбранный избраний, дорогий; *chosen, dear.*

їзбыточесткокати достаток мати; *to be in prosperity or affluence.*

їзбѣжати з асс. утікати перед; *to flee (from*

something).

їзкергати відкидати; *to reject, to expel, to discard.*

їзкаекати витягати; *to draw out, to pull out, to extend, to extract.*

їзколѣніе згода, охота; *consent, willingness, inclination;*

їзколнхъ я волю, *I chose (aorist);*

їзколнса подобалося; *it was pleasing.*

їзкренїи їзкергнсти викинути; *to throw out, to reject, to expel.*

їзкыкати навчатись, узнати; *to learn, to admit.*

їзкѣство достовірне свідощтво, *true testimony.*

їзкѣст-їти (-кокати) запевнити кого, увѣдомити; *to assure.*

їзкѣстїе певність; *certainty, certitude.*

їзкѣстно певно, докладно; *certainly, surely, in detail.*

їзкѣтъ донос, обмова;

denunciation, calumny, slander.

Ізгрієіє кукла; кужіль; *cocoon; spinning-wheel.*

Іздхнѣти умерти, випустити духа; *to die, to expire.*

Іздѣкатиє насміхатись; *to ridicule, to laugh at, to deride.*

Ізлнхл грімко, ще більше; *loudly, more, to a greater degree or extent.*

Ізмождєніє ослаблення, вмертвіння; *weakening, collapse, mortification.*

Ізнсрати прогайнувати, марнувати; *to waste, to dissipate, to squander.*

Ізобиліє подостаток; *abundance, affluence, sufficiency.*

Ізракатиє вирівнювати; *to level, to make even;* Ко благое ізраканій однаково подай для нашого добра; *distribute equally in a manner beneficial to us.*

Ізрінѣти відкинути, повалити; *to reject, to throw, to fell.*

Ізрднх особливо; *especially.*

Ізрднхій дуже гарний, чудовий; *beautiful, marvellous.*

Ізрдсткокати відважуватись; *to dare, to venture, to risk.*

Ізстшлєніє захоплення, божевілля, перераження; *enthusiasm, delight, madness, insanity, alarm, consternation.*

Ізсканѣти ослабнути, пригаснути; *to weaken, to become weak, to collapse, to dim, to grow dim, to fade.*

Ізсмлєніє перераження; *alarm, consternation, dismay, fear, panic.*

Ізсмѣкатиє не розуміти; *to lack comprehension, understanding, knowledge or ability.*

Ізискатиє знайти; *to find;* Ізискатиє бути вина-

городженням, відомщенним; *to reward, to be revenged.*

ІЗДАЩЕСТКОВАТИ перевищати; *to excel, to surpass, to top*; ІЗДАЩИНИЙ чудовий; *miraculous, wonderful.*

ІМАНІЄ грабунок; збір, жниво; вимагання; *robbery; collection, gathering, harvest; demand.*

ІНОГДА колись; *formerly, once (upon a time), sometime.*

ІНОКХ чернець, монах; *monk, friar, coenobite.*

ІНОПЛЕМІННИКХ чужинець; *foreigner, alien, stranger.*

ІСКАТИ шукати; *to look for, to search for, to seek.*

ІСКОНІ здавна, на початку; *long since, a long time ago, at the beginning.*

ІСКРЕННІЙ ближній, приятель; *fellow creature,*

fellow man, neighbour, friend.

ІСКЅСЕТКО умілість, штука; *workmanship, skill, ability, craft, feat, ability.*

ІСКЅСНИЙ вправний; *skilled, dexterous.*

ІСКЅСХ покуса, проба; *temptation, trial*; ІСКЅШАТИ пробувати, досвідчати, обманювати; *to try, to test, to tempt, to defraud, to deceive.*

ІСКЅШЕНІЄ покуса; *temptation*; ІСКЅШЕНІА МЅЖЕСКАГВ НЕ ПРІЄМШИ НЕ ПІЗНАВШИ мужа; *not having accepted the temptation of man*;

НЕТАКНІА ІСКЅШЕНІЄМХ РОЖДАШАА родивши не дізнавши плями; *having given birth untouched by temptation.*

ІСПІРКА віддавна; *long since, from a long time ago.*

ІСПИТАНІЄ ВИЖИВЛЕННЯ

nourishment, support.
 іспокѣдатисѧ з dat.
 визнавати, славити; *to*
profess, to declare faith
in, to praise, to extol.
 іспслайнѧ (гр. γίγας) ве-
 ликан; багатир; *giant;*
champion, man of sub-
stance.

ісполнѣніє достаток; ви-
 повнення, повнота; *a-*
bundance, wealth, full-
ness. Ісполнѣніє цѣрккѣ
 ціла церква; *the whole*
Church.

ісполнь наповнений,
 повний; *full, filled.*

іспраклѣти спрямува-
 ти, укрѣпити; *to direct,*
to strengthen, to make
firm.

іспраклѣніє направа; по-
 двиг, успіх; *correction,*
exploit, great deed; suc-
cess.

іспраздніти знищити;
to destroy.

іспрокєргати перевер-
 тати, поконати; *to in-*
terrupt, to overcome.

іспытовати цікаво ви-
 відувати; *to investigate,*
to find out, to inquire.

істлакати нищити, то-
 мити; *to ruin, to tire,*
to weary.

істина правда; *truth.*

істкє яснїше, доклад-
 нїше; *more clearly, in*
greater detail.

істакніє сказа, нару-
 шення, змаза; *blemish,*
stain; violation.

істонтати товкти, топ-
 тати; *to beat, to trample.*

історгати висікати з
 коренем, виривати; *to*
extract, to pull out, to
uproot.

істочникѧ джерело;
source, spring; істочі-
 ти, вилляти; *to pour*
out.

істоціати упокоряти
 себе, знизити; винищи-
 ти себе; *to humble one-*
self, to efface.

істрасті погубити;
 знищити; *to kill, to*
destroy.

ІСТСКА́НЗ ідол; *idol*.
 ІСТА́ЗАТЕ́ЛЬКНЕ оскар-
 ження; *complaint, ac-*
cusation.

ІСТА́ЗАТИ досліджува-
 ти; *to investigate, to in-*
quire; ІСТА́ЗЕМЫЙ
 мучений, допитуваний;
questioned, tried.

ІСХІ́ТИТИ вирвати, ви-
 бавити; *to snatch (away,*
out), to pull out, to
save, to rescue.

ІСХО́ДАТА́ЙСТКОКАТИ ви-
 єднати, випросити; *to*
obtain by asking, plead-
ing, begging.

ІСХО́ДИЩЕ джерело, по-
 тік; роздоріжжя (ІСХО́-
 ДИЩА ІСТЕ́Й); *source,*
stream, (crossroads).

ІСХО́ДЖ КОНЕЦЬ; конан-
 ня; Вихід, друга книга
 Мойсея; *end, departure,*
exit, death; Exodus:
the second book of the
Old Testament.

ІСЧЕ́СТИ (ІСЧИ́ТАЮ) об-
 числити; *to count, to*
reckon.

ІСЧЕ́ЗАТИ знемагати, ни-
 діти; *to succumb, to be*
exhausted, to wither, to
weaken, to languish.

І

ІДО́ЛЕНІ́СТОКЕТКО глу-
 пе привязання до ідо-
 лопоклонства; *idolatry*.
 ІЕРЕ́Й (гр.) священник;
priest.

ІЕРА́РХ (гр.) священно-
 начальник, Архієрей;
bishop.

ІНСЄСХ, євр. *Jeshua*, по-
 міч Єгови, Спаситель;

Jesus: Інс. Хр. Ника ≡
 Ісус Христос побіджає;
Jesus Christ conquers.
 ІКОНА (гр. ἡ εἰκών) образ
 (Ісуса Хр., Богородиці
 чи Святих або св. по-
 дій). Почитання св. Ікон
 затверджено на VII вселен-
 ським Соборі. В первісній
 Церкві місто ікон були сим-
 волічні знаки, як пастир,

агнець, риба, корабель; — *icon*.

іконобóрство ересь з VIII в., що боролась проти почитання образів і переслідувала правовірних. Її осудив VII всел. собор 787 р. в Нікеї за патріярха Тарасія і цариці Ірини; — *iconoclasm*.

іконоста́сх (гр. εἰκονόστασις) стіна, що відділює вівтар від церковної нави, прикрашена кількома рядами образів уложених по приписаному порядку; *iconostasis*.

іко́сх (гр. οἶκος — дім) церковна пісня, що прославляє в собі Святого або празничну подію; на утрені стоїть по 6 пісні. Вона розвиває тему Кондака, що стоїть перед нею, тому й довша від Кондака; *ikos*, a verse following the

kontakion after the sixth ode of the canon of Matins.

іма́тісма верхня одіж; *outer garment*.

і́рмосх (гр. звязь від εἴρω — звязую) перший з Тропарів 9 пісень Канона, як взірець мелодії для дальших. Друга пісня береться тільки в Вел. Піст. Головні думки і навіть вираження в ірмосах вибрані з 9 пісень старозавітних, що були прообразами Нового Завіту; — *irmos*, the initial hymn of each of the nine odes of the canon.

і́рмологі́й богослужб-па книга, в якій містяться всі Ірмоси й інші напиви під нотами; *irmologion*: liturgical book containing the music for the irmoses.

К

ка́знх кара, *punishment*.
ка́кв як, яким спосо-
бом; *how, in what man-
ner*.

ка́мв куди; *whither, to
what place*.

канóннх (гр.) правило,
яке Церква установає в

відношенню до віри і моральності. Злука багато священних пісень в один згідний склад. Канон складається з 9 пісень. В Тріоді приходять менше пісень: дво-, три-, чотирьпісонець. Поза Велик. постом друга пісня опускається; *canon: the liturgical composition of nine odes and verses.*

ка́нице ідол; ідолський храм; *idol; shrine of an idol.*

касати́ся дотикати́ся; тичи́тися; *to touch, to be relative to.*

катака́сія (від гр. καταβαίνω) Ірмоси, якими закінчується пісня канона; *katavasia: the irmos which is sung after the verses of an ode of the canon.*

ка́ти обвиняти зо співчуттям (або милосердям); *to accuse with sympathy or mercy.*

ка́сіма (в д гр. καθίζω *сидіти*) частъ неалтирі,

що складається з 20 катизм підчас її читання сидять; — *katisma: a selection from the Psalter during the reading of which the congregation remains seated.*

кико́ть (гр. κιβωτός) — скриня на взір церкви або старозавітного кивота. В ній є дарохранильниця з Найсв. Тайнами; *tabernacle.*

кикѣти течі; *to flow: к. млéкомъ ѣ мéдомъ* бути обильним у всякі плоди; *to flow with milk and honey; to be abundantly fruitful.*

кичи́ти гордість, бучність; *pride, arrogance.*

кладéнецъ колодязь; *well.*

клекрѣтъ друг, товариш *friend, comrade.*

каціа, —ї кліці, щипці; *pincers, pliers.*

ка́ть, —н f. кімната, хата; *room, dwelling, house.*

кла́тка присяга; прокляття; *oath; curse*; кл. за́ко́нна́я прокля́ття за-ко́ну; *curse of the law*.

кла́ткє́нный потвер-дження́и присяго́ю; *at-tested by oath*; кла́тисѧ присяга́ти, бо́житисѧ; *to curse; to swear*.

кла́чыймый спосо́бный, помі́чний; *apt, helpful*; некла́чыймый негі́дний, непотрі́бний; *unworthy*.

ко́ва́рство лука́вство, хитрі́сть; *slyness, craft-iness, cunning*.

ко́кче́гъ скриня, кора-бель (Ноя) = кикѡ́тъ за-кѡ́та; *ark, chest, box*.

ко́кче́жецѧ калитка, *purse, pouch*.

ко́злогласо́каніє (χοῦμος) бенкет, гуля́нка; *banquet, dance*; pl. безмі́рні викрики; *inordinate shouting*.

ко́знь, —и f. підступ, хитро́щі; *scheming, intrigue, slyness*.

ко́лийко ку́тя; варена пшени́ця мішана з ме́дом, прино́ситься в честь Свя-того або в па́мять помер-лих. Пшени́ця кинена в землю́ і зотліла ви́дає пов-ний плід і нага́дує воскре-сення, а мід щасли́ве жит-тя в не́бі; — *a dish of boiled wheat and honey offered in honor of a saint or of the dead. The wheat symbolizes resurrection and the honey eternal bliss in heaven*.

ко́ли́кѧ скі́льки, як ба-гато; *how many, how much*.

ко́лккраты́ скі́льки ра-зі́в; *how many times*.

ко́льми́ на́че тим бі́ль-ше, *all the more*.

ко́ль мно́жицею́ як ча-сто; *how often*.

конда́кѧ (χοῦτάκιον від хо́ντος *короткий* і о́у-кион *домик*) коротка піс-ня в честь празника чи Святого. На утрєні стоїть по 6. пісні́ перед довшим і́косом; *kontakion: a short*

ode in honor of a feast or saint.

конечный останній; *last*; четвероконечный на чотири сторони; *in a fourfold direction.*

кони́к всадник, візник; *rider, horseman.*

ко́нбъ котел, горщик; *boiler, kettle, pot.*

кончи́на кінець життя; виповнення; *life's end; end, purpose.*

ко́ркана (гр. *κορβανᾶς*) церковна каса; *church collection box or treasury.*

ко́рканъ (гр. *κορβᾶν*) дар Богу посвячений (до скарбу церковного); *gift consecrated to God.*

ко́рмчий провідник, капітан корабля; *pilot of a ship, captain.*

ко́ркість добича (воєнна); *booty.*

ко́скенъ положений на скіє; *set sideways, laterally, obliquely.*

ко́снити спізнати, за

поволі ділати; *to be late; to act slowly*; ко́сний (-сѣнъ) повільний; *slow*; ко́снїїє спізнєнїя; *tardiness.*

ко́снїтисѧ (ко́снѣсѧ) діткнутись; умертвити (Євр. 11, 28; *to touch; to mortify.*

ко́тка якір корабельний; *anchor.*

ко́цнїетко базікання, блюзнірство; *gossip, chatter, talk; blasphemy, profanity.*

краєгра́діє твердня, *stronghold, fort, citadel, bulwark.*

краєстрічіє—краєгранісіє акростих; вірш, в якому початкові літери кожного рядка складають якесь ім'я або слово; здебільшого це ім'я тої особи, якій вірш присвячений. В наших оригінальних і перекладних канонах, як і в грецьких Синаксах означає стих даний на початку що представляє тему чи головну гадку тої пісні; — *acrostic, employed in*

the verses of the canon.

красѣкъомый обтесаний ударенный; *rough-hewed, polished, struck.*

краніеко мѣсто (κρανίου τόπος, calvariae locus)

— лобное м., гора Голгота коло Єрусалиму, в західній стороні, де Христос був розпятий; *place of a skull, Calvary.*

Голову (лоб, череп) Адама з кістями зображують під хрестом Христа, бо після легенди та голова мала спочити на Голготі.

крамѡла бунт, повстання народу; *uprising, rebellion, revolt.*

крестітисѧ ко смѣрть Хрѣтокс, прийняти силу Його смерти вмертвінням гріха (Рим 6, 3); *to be baptized in the death of Christ.*

крестообразнѡ = крестокіднѣ на подобу хреста; *like or in the manner of a cross.*

крещеніе хрещення, також просѣкщеніе, бо

выводить людину з темряви гріха до світла правди. Також страданья; *baptism, enlightenment, suffering.*

крінѡ, -а м. з гр. лелія, *lily*: кр. сѣльний дика полева лелія; *wild lily.*

крѡкъ, -а, м. охорона; дах, мешкання; *protection; roof, dwelling.*

крѡкъ, -ѣ f. кров; убійство; *blood; killing:*

лїшѡ крѡке, чоловік жадний крові; *blood-thirsty.*

кромѣшнѡ зовнішнѡ *external*: Тьма кромѣшнѡ місце неосяяне Божим світлом; *external darkness, hell.*

крѡтокъ покірний, лагідний; *humble, gentle, meek.*

крѡтость, -ти вялість, упокорення; *limpness, humility, modesty.*

крѣпость сила; місто обведене муром; *stength; fortified place.*

- КТИТОРЪ ск. храма (гр. κτήτωρ) — фундатор церкви; *corresponds to Patron in the Latin Church, founder of a ch.*
- КТОМЪ — вже більше, *more, longer, further.*
- КЪМІРЪ ідол; *idol.*
- КЪСННА корч терневий (Ді 7, 30); *bush: к. неопалимаа незгаряючий корч; bush burning, without being consumed.*
- КЪПЛА (гр. ἐμπορία) торг trade, commerce: кѣпаю дѣлати; торгувати; *to trade, to buy and sell; to bargain.*
- КЪСННВ разом; *together.*
- КЪСННОРОДНЫЙ з того самого роду, племінник; *of the same tribe or race.*
- КЪСРЪ півень; *cock, rooster.*
- КЪСТОДІА — сторожа; *guard.*
- КЪЩНИКЪ ТОЙ, що живе в колибі, кучці; *one who lives in a makeshift hut, recluse.*
- КЪЙ, КАА, КЪЕ якій; *who which, that.*
- КЪЙЖДО, КОЕГЪЖДО кожний; *every, everyone.*
- КЪМКАЛЪ КОСКАНЦАНІА — гучний кимвал, *loud-sounding cymbal.*
- КЪРІЕ ЁЛЕНСОНЪ (гр. Κύριε, ἐλέησον) Господи помилуй; *Kyrie eleison, Lord, have mercy (on us).*

Λ

- ЛАДІА лодка, *boat.*
- ЛАМПАДА СВІТИЛЬНИК; *lamp.*
- ЛАНІТА щока; *cheek, jawl.*
- ЛАСКОСЪРДЕТКСКАТИ ласкати; *to be greedy, avaricious.*
- ЛАСКАНІЕ ПІДХЛІБСТВО, акт інґратиату; *act of ingratiating oneself by insincere means, flattery.*

ЛЕГЕОНЪ відділ війська, що числив 6.000 люда; *legion*.

ЛЕНТІОНЪ *gr.* полотенець, рушник; *cloth, towel*.

ЛЕСТЬ обман, хитрість; *deceit, slyness, cunning*.

ЛЕСТЧЫЙ обманчивий, що хитро зводить; *deceitful, sly*.

ЛЖА або ЛОЖЬ брехня, фалш; *lie, falsehood*.

ЛЖЫВЫЙ брехливий; *not truthful, lying*.

ЛІКА або ЛІКЪ (*gr.*) полудне; південно-західний вітер; півд. західна сторона (Дії 27, ¹²); *noon; southwestern wind; the southwest*.

ЛІКЪ хор, збір співучих; *choir, gathering (of singers)*; КЪ ЛІЦЬКОМЪ хором; *in choir, with a choir*; ЛІКОКАТИ веселитись; скакати з радості; *rejoice, jump with joy*.

ЛІСЪ шакаль; *jackal*; ЧАСТИ ЛІСОВОМЪ БѢДЪТЪ

стануть добычею шакалів; *they will become the prey of jackals*.

ЛІХКА зиск, процент; *profit, interest*.

ЛИХОМЕТКО—ЛИХОМАНІЕ захланність; лихварство; *greediness; usury*.

ЛИЦЕ обличчя, особа; приявність; *face, person, presence*: Ѡ ЛИЦА ОГНѦ перед огнем; *before fire, in the face of fire*.

ЛИЦЕМЪКЪ облудник; *hypocrite*.

ЛИШАТИ відобрати кому що; *to take away from*.

ЛИШАТИСѦ бідувати, терпіти нужду; *to suffer want*.

ЛИШЕНІЕ — недостаток; *poverty, need*; ЛИШЕННЫЙ позбавлений; *deprived of*.

ЛІШНЕ більше, особливо; *more, especially*.

ЛІВАНЪ ладан; *incense, frankincense*.

ЛІТІА (гр. λιτή) сердечне всенародне моління в притворі храма на всеночнім; *part of the divine office of solemn feasts sung in the evening or early morning at the church entrance.*

ΛΙΤΟΥΡΓΙΑ (гр. λειτουργία від λείτων ἔργον спільна служба) — Безкровна Жертва; *the divine Liturgy, the Holy Mass.* Літургія св. Василя В. довша, правиться 10 разів у році, а св. Івана Золотоустого скорочена — щодня крім тих 10 випадків і крім Вел. П'ятниці. А як у ній припадає празник Благовіщення, то правиться Л. св. Івана Золотоустого.

ΛΙΤΟΥΡΓΙΚΟΝ книга, що містить три Літургії і додаток до них; *liturgicon: a book containing the liturgy and related prayers.*

ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΟΝ камінний поміст перед двором рим. прокуратора

в Єрусалимі, де відбувався суд (Ів. 19, 13); *lithostrotos: the stone porch at the palace of the Roman procurator in Jerusalem (cf. Jo. 19: 13).*

ΛΟΒΖΑΤΗ цілувати; *to kiss.* ΛΟΒΝΟΕ ΜΕΣΤΟ = КРАЊІЕКО М., — Голгота; *place named after a skull, Calvary, Golgotha.*

ΛΟΚΙΤΚΑ сіти на птиці; добича; *net, snare; prey, plunder.*

ΛΟΚΧІЙ — ловецький; *hunting, of chase.*

ΛΟЖΕΣΝΑ pl. утроба, лонно; *womb; bosom, lap.*

ΛΟΖΑ галузь; *branch, bough;* л. КИНОГРАДНА виноградна лоза — означає Христа (Ів. 15, 1). *grapevine.*

ΛΥΣΤΙΚΝΗЙ облудний, хитрий; *deceiving, hypocritical, cunning;* ΛΥΣΤЬ обман; *fraud, deceit.*

ΛΥΣΤІЦЗ, геп. ЛЄСТЦА обманець; *deceiver, impostor.*

ЛСНА (лат. luna) місяць
moon.

ЛСЧЕЗАРНЫЙ ясний, про-
менистий; *bright, radi-
ant, beaming.*

ЛКНСТЬ недбальство;
negligence; ЛКНСТНК
недбало; *negligently,
carelessly.*

ЛКНТА краса, окраса;
beauty, adornment; ЛКНЖ
— красний; *beautiful,
lovely.*

ЛКСТВЦА драбина; *lad-
der.*

ЛКТЬ (неособ. лат. licet)
вільно, позволено; *it is
allowed, it is legal.*

ЛЮБОВЕЦЫНИЙ пристрас-
ний; *passionate, lustful.*

ЛЮБИМЦЫНИЙ захлан-
ний, жадібний багат-
ства; *greedy, avaricious.*

ЛЮБОДЖИСТКО чужоло-

ство; *adultery.*

ЛЮБОМДРІЕ побожне
життя, подвиг; *piety,
exploit, feat.*

ЛЮБОМАТЄЖНЫЙ — пе-
реворотний; *perverse,
wicked.*

ЛЮБОНАЧАЛІЕ владолюб-
ство; *love of power, am-
bition.*

ЛЮБОНРАЗДЕНСТКЕННЫЙ
той, що любить праз-
нувати; *convivialist.*

ЛЮБОНКІТНЫЙ цікавий;
interesting, curious.

ЛЮКЫ (ген. ЛЮКЕ; гр.
ἀγάπη) любов; *love.*

ЛАДКІА (гр. φάκι) бед-
ра, стегно, мускули на
крижах; *thigh, hip,
back muscles.*

ЛВКАНХ запашна смола,
ладан (Мат. 9, 11); захід;
frankincense; west.

М

МАЛОКВРІЕ недовірчи-
вість; *distrustfulness,
incredulity.*

МАМОНА (евр.) багатство
tammon, riches.

МАНІЕ=МАНОВЕНІЕ даван-

... ..

ня знаку пр. кивання
голови; згода; *nod, a-
greement.*

МАНІЕ батько Самсо-
на; *Manue, the father
of Samson.*

МАРАН-АДА (арамайське)
Господь прийде (на суд)
*Maranatha: an Aramaic
expression signifying
« Our Lord comes » or
« Come, Our Lord » or
« Our Lord will come ».*

МАСЛИНА оливне дерево;
*olive tree; масло олива;
olive oil.*

МАТЕРОДЖКСТКЕННАА
слава, слава матерей і
дів (Пресв. Діва); *ma-
terno-virginal glory.*

МАТЕРСКИ по материн-
ски; *maternally.*

МГЛА мрака, туман;
fog, mist, haze.

МГНОКЕНІЕ мить; *instant,
moment: кз єдинѣмз
мгнокеніи в одну мить;
in an instant.*

МЕДЛЕННОЗКІЧНЫЙ ги-
кавий; *stuttering.*

МЕДЛЕННИЙ пізний, по-
вільний; *tardy, slow; ме-
дліти надумуватись,
спізнятись, гаїтись; to
stop and think, to hesi-
tate, to tarry, to linger.*

МЕЖДУРАМІЕ спина; *back.*
МІРЗОСТЬ запстѣніа
гидота епустошення;
*abomination of desola-
tion.*

МІСКЖ мул; *silt, slime.*
МЕТАНІЕ поклін (в пояс)
*bow, inclination of the
body forward and down-
ward in worship.*

МЕЧТАНІЕ мариво, омана;
*mirage, delusion; мечтл
пуста мрія, фантазія;
vain dream, illusion,
fancy.*

МЗДА, (-ѣ) f. нагорода;
прожиток, гроші; —
*reward, remuneration;
livelihood, money.*

МЗДОКОЗДАНІЕ платня
за труд; *wages, remu-
neration.*

МІЛОСТЬ, -и милосердя,
mercy, clemency, charity.

мїлоть (гр. *μηλωτη*)
одежа з овечої шкіри;
garment of sheepskin.

мїлса д'кю благаю; *I
beg, entreat, beseech, im-
plore.*

мимограстї (градс) —
переходити; *to pass by.*

мимоментї минути, ли-
пати кого, віддалятись;
*to pass, to leave behind,
to move away (from).*

мимошєдшый минулий
past.

Минїа книга, що мі-
стить Служби Святим
і Празникам по порядку
місяців цілого року: М.бѣща
містить Служби спільні тим
Святим, що не мають своєї
Служби; *menaion (mine-
ya): the liturgical book
containing the office for
the saints and feasts of
the ecclesiastical year in
order of the months.*

мїродєржецх Володар
світу; *ruler (Lord) of
the world.*

мїрх світ; роз. все, що

протівиться Христовому
царству, що відводить нас
від заповідей Божих; також
вірні, що перебувають у
світі (2 Кор. 5, 19; Ів. 2, 2);
world.

мнїтнса здаватися; *to
seem, to appear.*

многажды = мнѳжнцєу
= мнѳчєстнѳк, часто,
багато разів; *often, re-
peatedly.*

многѳкѳцїанный дуже
вимовний, проречистий
eloquent.

многѳкѳрєзнѳк у багато
видах, рїжно; *vari-
formly, variously.*

многѳплєчєкннй пре-
жалїсннй; *mournful,
sorrowful.*

многѳслѳкѳщннй вельми
хвальннй; — *highly
praised.*

молїтвенннцх заступ-
ник (перед Богом), по-
сол, *intercessor (before
God), patron; envoy.*

молкє тривога, розрух;
хвиля; *uneasiness, fear,
anxiety, wave; мѳлкнтн*

тривожитись, клопотатись; *to be disturbed, to be worried, to be concerned*: М. ѿ мнѡзѣк сѧсѣжѣк (Лук. 10, 40) клопотатись великою послугою; *to be troubled about many things*.

МОЛІЇНОСЄЦХ той, шо несе лискавку, скорий як лискавка, лискучий *lightning bearer; luminous, fast or rapid as lightning*.

МОЛІЇН М. або МОЛІЇА F. лискавка; *lightning*.

МОРЕ море; південь; *sea; the south*.

МРАКІЙ муравель; *ant*.

МРАКХ темрява; морокка; буря; *darkness, trouble; storm*.

МРЕЖА сітка, невод; *net, fish-net*.

МШЖАТНЕСА поступати по мужеськи; *to act or behave in a manly manner*.

МШЖЬ КРОКЕЙ КРОВОЖАД-

НИЙ муж; *bloodthirsty man*.

МШТНИЙ смутний, тривожний; *mournful, sad, troubled, anxious*.

МШЕЛОШМЕЦХ користолюбний; *mercenary, covetous, greedy of gain*.

МШСЛЕННИЙ духовний; розумний, *spiritual, intellectual*: МШСЛЕННЫА ШЧН очі розуму; *spiritual eyes, capacity for comprehending things spiritual*.

МШСАК (-АН, F.) замисел; *scheme*.

МШШЦА рамя, рука; сила; *arm, hand, strength*.

МШТАТНЕСА (РГ. МШТШСА) гризтись; *to worry*.

МШТЕЖНИЙ нападний; *attacking, assaulting*.

МШТЕЖЬ, (-И) засідка, бунт; тривога; *ambush; rebellion; anxiety*.

МШРДОХНОВІННИЙ запашний; *fragrant, aromatic*.

Н

- НАБД'КРАТН** берегти, хопити; *to take care(of), to look after, to protect.*
НАБАЮДАТИ надзирати, наглядати; *to supervise, to oversee, to inspect.*
НАКАЖДАТИ підмовляти; *to instigate, to incite to a bad action.*
НАКАЖДЕНІЄ клевета, намова до злого; *calumny, slander, instigation.*
НАК'КНШТИ навчитись, привчитись; *to learn.*
НАК'КТНИКЪ зрадник; *traitor*; **НАК'КТЪ** зрада, підступ; *betrayal, treason; fraud, cunning.*
НАЗДАНІЄ збудування; *edification.*
НАЗДАНІЄ м'ісленное духовна віднова; *spiritual renewal.*
НАЗИДАТЕЛЬ будівничий; *builder.*
НАЗНАМЕНАТИ назначити *to designate, to mark.*
НАЗРИТИ зважати на...; *to pay attention to, to take care that.*
НАЙТІЄ схід, сшестя; *descent, a coming or going down.*
НАКАЗАТИ скартати, покарати; навчити; *to reprimand, to punish; to instruct.*
НАЛАЦАТИ натягати (лука); *to draw, or bend (a bow).*
НАПАСТЬ покуса; *temptation.*
НАПРАСНУ несподівано, нагло; *unexpectedly, suddenly.*
НАПРАГТИ натягнути; *to stretch, to draw out.*
НАРОЧИТЫЙ парашний, умисний; знатний, знатніший; *intentional, designed; notable, distinguished, eminent.*
НАСЛАЖДЕНІЄ насолода; *delight.*
НАСМЕРТНИКЪ осуджений на смерть (I Кор. 4,9);

under sentence of death.
 наставникъ провідникъ;
guide (guardian angel).
 насто́ящий теперішній
of the present time, actual.

на то́лицѣ за стільки;
for so much.

наста́тити спонукати,
 підмовити; *to influence,*
to instigate.

Нача́ло індікта сирѣчь
 но́каго лѣта — початок
 церковного року при-
 падає 1 вересня; ін-
 діктъ (*лат. indictio* —
 назначення, податок);
 це протяг 15 літ; перший
 рік зветься першим індік-
 том, другий рік — другим
 індіктом і т.д Цісар Кон-
 стантин означив термін во-
 єнної служби 15 літ, і на
 кожний 15 рік назначався
 податок на утримання во-
 яків; *the beginning of*
the indiction that is, of
the new year. In the
Byzantine rite, the eccle-
siastical year begins
September 1. The indiction

is a cycle of fifteen years
introduced by Constan-
ine as a fiscal term. Hen-
ce the indiction is a fif-
teen year cycle, or any
particular year in that
cycle.

началохитростіє перві-
 сна справність, бист-
 рість; *original skill, a-*
bility, sagaciousness.

начало зло́бный котрий
 був початком злого, *the*
first cause or beginning
of evil.

начертанный нап'ятно-
 ваний (на лиці царем
 іконоборцем як пере-
 ступник закону, преп.
 Теофан і Теодор); —
marked (on the face by
the iconoclastic emperor
as a transgressor of the
law).

наше́сткіє напад, на-
 ступ; *attack, assault.*

наглірѣ начальник ко-
 рабля; *captain of a ship.*

небла́жен[енн]ий чистий,
 неосквернений; безгрі-

шний; *pure, clean, unblemished, sinless.*

НЕБОПАРНИЙ зносячийся на небо; — *ascending heavenward.*

НЕБОТАЙНИКЪ той, що йому повірені небесні тайни; *one entrusted with heavenly mysteries.*

НЕБОТЧНИКЪ що йде на небо; що бажає вищих речей; *one bound for heaven, one desirous of things sublime.*

НЕБРЕГОКАТИ, —ций відкидати, незважати на; *to reject, to pay no heed to.*

НЕБРЕЖЕНІЕ недбалість; *negligence.*

НЕКЕЦІЄСТВЕНЪ не матеріальний, безтілесний; *immaterial, bodiless.*

НЕККЪСЕНЪ непричетний, чужий; *having no part of, alien to.* Н. СККЕРНЫ нескверний, безпорочний; *unblemished, immaculate.*

НЕКЛАЖНИЙ сухий; *arid, dry.*

НЕКРЕДІТИ нешкодити *to harm not;* НЕКРЕДІЛЪВ без зісцуття; *without corruption.*

НЕКРЕЖДЕННИЙ нешкодженняний; *unharmed.*

НЕГАН можливо, чи не вже; *perhaps.*

НЕГОДСКАТИ сердитись, гніватись, обурюватись *to be angry, annoyed.*

НЕДОСМЪКАТИ [СА] вагаться, бути непевним; *to hesitate, to be uncertain as to action.*

НЕДОСМЪКНІЕ сумнів, вагання; *doubt, hesitancy.*

НЕДЪЛА ПРАКОСЛАКІА I^а — Неділя посту установлена в пам'ять віднови почитання св. Ікон проти іконоборців 842 р. *Sunday of Orthodoxy: the first Sunday of Lent commemorating the restoration of the veneration of the holy icons in 842.*

НЕЗАКІСТНИЙ обильний,

щедрий; *plentiful, abundant, generous, liberal.*

НЕЗАБОРНУ бездоганно; *without reproach.*

НЕЗЛОБИЕ невинність, непорочність; *innocence, purity.*

НЕИЗЖИКАЕМЫЙ невичерпний; *inexhausted.*

НЕИЗМѢТНЫЙ неминучий, від чого тяжко вирватись; *inevitable.*

НЕИЗМѢННУ без переіначування; *immutably, without change.*

НЕИЗРЕЧЕННЫЙ невимовний; *ineffable.*

НЕИСКУСЕНУ нездатний, незручний; *useless, unfit, awkward.*

НЕИСКУСОСЛОБЕНКІЙ лагідний, не злий, незлосливий; *calm, gentle, good-natured.*

НЕИСКУСОБРАЧНАА незаможна; *unwed.*

НЕИСПЫТАННУ непонятно; *incomprehensibly.*

НЕИСТОКСТВОКАТИ шалі-

ти; *to rave, to rage, to be mad.*

НЕИСТОКСТВО ЛЮТИСТЬ, шаленість, несамови-тість; *rage, madness, insanity;* НЕИСТОКХ БОЖЕВІЛЬНИЙ; *mad, insane.*

НЕИСТОЩІМЫЙ невичерпаний; *inexhausted.*

НЕИСЧЕТНЫЙ безмірний; *immeasurable.*

НЕКЛЮЧИМХ (-ИЙ) НЕПОТРІБНИЙ, негідний; *unnecessary, useless, unworthy.*

НЕКРАДОМЫЙ — що його не можна украсти; *that cannot be stolen.*

НЕЛЕСТНЫЙ необманчивий, не підхлібний; *sincere, artless, candid.*

НЕЛОЖНЫЙ правдивий; *true.*

НЕНАКЪТНЫЙ безпечний перед обманом; *not easily deceived, defrauded.*

НЕНАКАЗАННЫЙ глухий, необразований; *stupid, foolish, uneducated.*

НЕНЕКЪСТНАА = НЕНКСКО-
БРАЧНАА не знаюча мужа,
безмужна; — *not knowing man, unwed.*

НЕОБИННОКѢ СМІЛІСТЬ;
boldness, audacity.

НЕОБИНЪТІСА СМІЛО ПО-
СТУПАТИ, НЕ БОЯТИСЬ; *to be firmly confident, to act confidently or fearlessly.*

НЕОБЛАДА́ННЫЙ САМОВЛА-
СТНИЙ; *self-ruling, independent.*

НЕВОРО́ИМЫЙ НЕПЕРЕ-
МОЖНИЙ; *invincible.*

НЕОБЫКНОВѢННУ НЕЗВИ-
ЧАЙНО; *extraordinarily, uncommonly, unusually.*

НЕОДЕРЖИ́МУ БЕЗ ОПОРИ;
without support.

НЕОПА́ЛИМЫЙ НЕСПАЛИ-
МИЙ, НЕЗГАРЯЮЧИЙ; *inconsumable, not burning up or out.*

НЕОКСЪДНЫЙ ОБИЛЬНИЙ,
БАГАТИЙ; *abundant, rich, plentiful.* — ОКСЪДЪТИ
ЗМАЛІТИ, КІНЧИТИСЬ; *to lessen, to end.*

НЕОСЪЖДѢННУ НЕОСУДНО;
without condemnation.

НЕОТРЕЧѢННУ БЕЗ ВІДКЛА-
ДА́ННЯ, БЕЗ ВІДМОВИ;
without delay, promptly.

НЕПЛО́ДЫ, ГЕР. НЕПЛО́ДОКЕ
НЕПЛІДНА; ЖІНКА, ЩО
НЕ РОДИТЬ ДІТЕЙ; *sterile, barren.*

НЕПОКІ́ННЫЙ НЕВИННИЙ;
innocent: КХ НЕПОКІ́Н-
НЫХЪ, В НЕВИННОСТІ; *in innocence.*

НЕПОДО́БНЫЙ НЕПРИСТОЙ-
НИЙ; *indecent.*

НЕПОКО́ЛЕБИМЫЙ НЕПО-
РУШНИЙ; *immovable.*

НЕПОРО́ЧНЫЙ БЕЗДОГАН-
НИЙ, ЧИСТИЙ; *faultless, blameless, pure, immaculate.*

НЕПОСТІЖИ́МЫЙ НЕДО-
СЯЖНИЙ; *unattainable, out of reach.*

НЕПОСТЫ́ДНЫЙ БЕЗДОГАН-
НИЙ; *faultless, blameless, unobjectionable.*

НЕПРАЗДАА (ГР. ἡ ἔχου-
ος) ВАГІТНА, БРЕМЕННА;
pregnant.

непраздність клопіт, труднощі; *grief, trouble, difficulties.*

неперекоримый непереможний; *invincible, unconquerable.*

непрекратенъ незмінний непорушний; *unchangeable, constant, immovable.*

непреложнѣ без переміни, незмінно; *without undergoing change, immutably.*

непроборительное ісдѣванѣ (Нед. Самар. на Утр.) що не належить стикатись з жидами; *one (Samaritan) has no dealings with the Jews.*

непреположити днѣй не дожити до половини свого віку; *to not live out half of one's days (age).*

непрелѣстнѣ необманний; *honest, genuine, truthful, sincere.*

непреткнокѣннѣ без вини; *guiltless, innocent.*

непрестѣннѣ непроминаючий; *everlasting, interminable.*

непрізнанный лукавий, диявольський; *wicked, evil, diabolic;* **непрізнанъ** зло, диявол (Мат. 4, 10); *evil; Satan.*

непцекаѣти думати; заздрісно дивитись; припускати; *to think, to reason; to suppose, to look upon with envy.* **Н.** кннкѣ ѡ грѣсѣхѣх вигадувати оправдання грѣхѣх *to rationalize one's sins.*

Некосхнцѣніемѣх непцекаѣти кѣтити рѣкѣнѣх **Нѣс** не вважав за грабунок бути Богові рівним; — *thought it no usurpation to claim the rank of Godhead (Phil. 2:6).*

нераднѣ недбалий, не уважний; — *negligent, careless, idle.*

нерадѣти не дбати, погорджати, знехтувати (Мат 6. 24); *to neglect, to consider unworthy of*

one's attention.

неґадґнїє недбальство, *negligence, carelessness.*

неґадґльнїй неподїльнїй; *indivisible.*

неґскоґчнїй руками не витесаний; *shaped not by (human) hands.*

неґсміґнїй незмішаний *unmixed, unmingled, unblended.*

неґстроїнїє безпорядок, замішання; бунт; *disorder, confusion; revolt, rebellion.*

неґскґомґх неґдїлимий, нетесаний, невідколений, ненарушений; *unhewed, unsevered.*

неґдобокосґодїмий недосяжний, *unattainable*

неґдободержїмий невиносимий; *intolerable, not to be endured.*

неґдобопріїтнїй непонятний, незрозумїлий; *incomprehensible, unintelligible.*

неґдоботерпїмий незносний, нестерпний; *intolerable, insufferable.*

неґдґкґтко прикрїсть, клопїт; *annoyance, discomfort, difficulty, trouble;* неґдґкґх не цілком; трудно; *not quite, with difficulty.*

неґтаґнїє незнищимість, ненарушимість; *indestructibility, inviolability.*

неґтаґннїй без змази, незїпсутний; *undefiled, spotless, untainted, incorrupt.*

неґскґоннїй сталий, непохитний; *stable, unshaken, firm, steadfast.*

неґсміґтнїй неїдкупний; *incapable of being bribed, incorruptible.*

неґскїпанїє чування; невтомність; *vigil, watchfulness; indefatigability, tirelessness.*

нечаїнїє замішання; отупїння; розпука; *confusion; process of be-*

coming dull; despair.

нечѣстїе безбожність; *godlessness, wickedness.*
нѣаьсытѣ, -и f. пелікан;
pelican.

нижний долішній; *lower, lesser; inferior.*

низкѣрѣгнѣти скинути,
to throw down, to throw off, to remove.

низкодѣтисѣ низько
спускатисѣ, знижатисѣ
to lower oneself, to let oneself down, to humble oneself.

низложїти одолїти, по-
конати; скинути; *to conquer, to subdue.*

низложїтель завойов-
ник; *conqueror.*

низрїнѣти (р҃г. низрѣ-
аю) скинути; *to throw down, to overthrow.*

низсмѣкѣти бути в не-
певностї, запамороче-
ним; *to doubt, to be stupefied, dazed.*

нищѣ бїдний, убогий;
poor, indigent; нищѣта
убогїсть; *poverty.*

нокопросвѣщенний не-
давно охрещений, *newly baptized (enlightened).*
ножница шїхва, *scabbard.*
ноцинкїй крѣнѣ пугач,
сова; *horned owl.*

норѣкѣ, -а m. норов, вда-
ча; звичай; *custom, temper, manner, character, disposition.*

нѣдїти (р҃г. нѣждѣ) не-
волити; затримувати;
to compel, to constrain; to detain, to withhold.

нѣжда недоля; *distress, misery, ill-luck.*

нѣждѣтисѣ добуватисѣ
з трудом; *to attain with difficulty.*

нѣж[а]нний необходи-
мий, потрібний; *indispensable.*

нѣрище розвалина, ру-
їна; *ruin.*

нѣти (нѣдѣкти) пере-
носити бїль; *to suffer, to bear pain.*

нѣдро лоно, груди; за-
лив; *bosom, breast, chest; gulf, bay.*

о, w, o

ѡ (склѣтѣмъ храмѣ) за (св. храм); *for (this holy church).*

ѡБАКАНІЕ ворожба, обман; *fortune-telling, deception.*

ѡБАКАТЕЛЪ чародіи, ворожбит; *fortune-teller, sorcerer.*

ѡБАКАТИ заговорити, очарувати; *to enchant, to bewitch, to charm.*

ѠБАЧЕ проте, однак, до того; *therefore, but, besides.*

ѡБЕКЕТШАТИ постарітись спорохнявіти; *to grow old; to become rotten, to turn to dust.*

ѡБКИНЪТИ обвинити; *to blame, to accuse.*

ѡБЦІНИКЪ товариш, учасник; *companion, participant.*

ѡБІДИМЪ, -ЫЙ (Дії, 7,24) ображений, покривджений; *offended, wronged.*

ѡБІДА кривда, образа; *injustice, offence.*

ѠБІЛІЕ достаток; *prosperity; affluence.*

ѡБИНЪТИСѦ відтягатись, відхилятись, хитатись; *to withdraw, to turn away; to hesitate.* НЕ ѡБИНЪСѦ відкрито, свободно; *openly, unhesitatingly.*

ѡБИТАТИ перебувати; *to dwell;* ѠБИТЕЛЪ кімната, гостинниця; монастир; *room, inn; monastery.*

ѠБНХЪДЪ нотна книга, по якій співається церковні напиви, *hymnal: book of music notes for the ecclesiastical tones.*

ѠБЛАГАТИ закривати; *to cover.*

ѡБЛАДАТИ володіти; *to rule, to govern.*

ѡБЛАГОДАТ — СТЪКАТИ (-ТИ) обдарити ласкою; *to bestow grace upon.*

Ўблалчати (pf. Ёблешы, від Ўблэкаћи) вбирати, одівати; *to vest, to dress.* Ўблэжаціі окружаючы *surrounding.*

Ёбланстаніе — яснісьць; *brightness.*

Ўбланчати (гр. ἐλέγχειν) докоряці; *to reproach.* Зганіці, винуваці, засороміці; *to reprove, to blame, to shame.*

Ёбланчэніе погорда, докір; *scorn, contempt.*

Ёбнощік в ночі, в північний час; *at night, all night.*

Ёбблаг[ок]ати оклеветувати; *to slander, to calumniate.*

Ўбкольстціці обмануці, ошукати; *to defraud, to deceive, to cheat.*

Ёббнполз з gen. на другій сторони, за (Йорданом); *on that (the other) side.*

Ёббнати нюхати, відчуці запах; перевіда-

ці; *to smell; to check, to examine.*

Ёббнніе запах; *odour, scent, fragrance.*

Ёббрціці поконати, пемогці; *to overcome, to conquer.*

Ёббодный на обі сторони; *two-sided:* Ёббодс острый обосічний; *double-edged.*

Ёбббоданна (κεχαριτομένη) повна ласки, благодатна; *bestowed with grace, full of grace.*

Ёбббоданіе прообраз, зображення; *prototype, idea, image.*

Ёбббодз спосіб, приклад, вид; *manner, example, form.*

Ўбббрати [св] обертати(сь); на-, привертати; *to turn (oneself); to convert.*

Ёббббкх заплата, дохід; *wages, pay, profit.*

Ўббббчэніе задаток (2Кор. 1, 22); заручини; *pledge, security; engagement.*

ѠБРѠЧНИКЪ жених, що не вступив ще в подружжя; *fiancé*.

ѠБРѠКТИ (р. ѠБРАЦІС) знайти; *to find*; ѠБРѠКТАТИ находить; *to find*.

ѠБСТОАНИЕ напасть; перешкода; *molestation, misfortune, impediment, hindrance*.

ѠБСЗДАТИ усмирить; *to tame, to subdue*.

ѠБСАТИ ошалити, стратити розум; *to become insane, to lose one's mind*.

ЗВІТРИТИ (сіль); *to lose strength (as salt)*.

ѠБЩЕНИЕ спільнота; участь; *community; communion, participation*;

ѠБЩНИКЪ учасник; *participant*.

ѠБЫЧНЫЙ звичайний, звичаєвий; — *ordinary, customary*; ѠБЫЧАЙ звичай (Мат. 21, 15); Дії 6, 14; (*ritus, consuetudo, mos*) *custom*.

ѠВѠСИТИ по-, привісити; *to hang up*.

ѠВЕНЪ баран; *ram*.

ѠВНИЙ баранячий; *of or pertaining to a ram*.

ѠГНЕЗРАЧНЫЙ огнистый; *fery, ardent*.

ѠГНЕПАЛЫМЫЙ горячий; *burning*.

ѠГНЕСИТИ омерзить; *to loathe*.

ѠГРАЖДЕНИЕ охрана; *protection, defence*.

ѠГРЕКАТИСЯ віддалятися; *to withdraw, to move away, to avoid*.

ѠДЕРЖАТИ обступити; заволодіти; *to surround; to gain control of*.

ѠДЕСНЮ (рѠКС) по правиці; *on the right (hand) side*.

ѠДЕСАТСТКОКАТИ брати, діставати десятицу (Євр. 7, 5) *to take tithes*; давати десят (Мат. 23, 23); *to give tithes*.

ѠДОЛѠТИ перемогти; *to overcome, conquer*.

ѠДРЖ постіль; марш; *bed; funeral litter*.

ѠЖЕСТѠТѠКТИ ствердну-

ти, закаменіти; *to become hard, insensible.*

Ўжесточітизатверджувати (Євр. 3,8); *to harden.*

Ўзаріти засяяти, розвиднятись (2 Петр. 1,19); *to dawn, to shine.*

Ўслабленѧ (-ный) пригноблений; *depressed, dejected.*

Ўка́ненѧ бідний, гідний співчуття, нещасний; *poor, wretched, pathetic.*

Ѡко око; *eye; intention; will, heart, providence:* Ѡко лѧкако ненависть; зависть; *hatred; jealousy.*

Ўкоканный кѧ мѧдрости, навчений (Іс 89); *filled with wisdom;* Ѡкоканы́ златомѧ покритий золотом; *covered with gold.*

Ўкормлѧти провадити; *to lead.*

Ўкрадѧнѧ Ѡмомѧ на умі упоследження; *deprived of mind.*

Ѡкрестѧ кругом; *around.*

Ўледѧти стати ледом, зимним як лід; *to turn to ice; to become cold as ice.*

Ўладенѧти зарости хворостом; *to grow into a thicket.*

Ўмака́тисѧ змочуватися; *to become wet.*

Ўмѧтѧ обшивка, *hem, seam, trimming;* юмѧти юдѧжан крайі одежі; *skirts of the garment (robe).*

ѠмофѠръ (гр. раменосник) відзнака епископської влади. Лента що лежить на обох раменах поверх саккоса і спадає на грудях до долу: *omophorion, bishop's «orarion»;* *band made of brocade, worn about the shoulders, hanging at the front and back; symbol of episcopal authority.*

Ѡнагрѧ дикий осел; *onager, wild ass.*

Ѡндѧ там; *there.*

Ѣнница, gen. Ѣнница
такий то; *such*.

Ѣпѣсностѣ небезпека;
danger; Ѣпѣснѣ остро-
рожно, старанно; *care-
fully, cautiously*.

Ѣплѣтѣ плѣт, огорода;
fence, hedge, enclosure.

Ѣпѣлчѣтисѣ розложити-
тисѣ табором; *to pitch
camp*.

Ѣпѣрѣкѣдѣніе Божий за-
кон, заповѣт, наказ;
вѣдпушеннѣ грѣхѣв (Рим.
5, 18); *law, testament,
command; justification,
forgiveness of sin*.

Ѣпѣрѣкѣнѣѣкѣ (τὸ ἄζυμον)
прѣснѣий хлѣб; *unleav-
ened bread*; Дѣнѣ дѣпѣрѣкѣ-
нѣчнѣий жидѣвсѣка Па-
сѣха, коли спѣживали
агнѣця пасѣхальнѣого і
прѣснѣі хлѣбнѣ; *day of un-
leavened bread; the He-
brew pasch*.

Ѣпѣрѣрѣ довшѣий пояс дѣ-
якона, що його один кѣнѣць
спѣдаѣ на грудѣях, а другѣий

на плѣчах; *orarion: the
deacon's cincture*.

Ѣпѣрѣшѣтѣи зрошувати;
to dew, to bedew.

Ѣпѣрѣшѣжіе збрѣя; *arms*.

Ѣпѣсаннѣ ко кѣшннѣхѣ...
(Ὠσάννα ἐν τοῖς ὑψίσ-
τοις), подѣй спѣсеннѣя
в висѣтѣі. „Ѣсаннѣ“ похѣ-
дитѣ з евр. hoschia – спѣ-
сав, помагав; *hosanna in
the highest (heavens)*.

Ѣпѣскѣрѣкѣлѣтѣи переслѣду-
вати, утискати; *to per-
secute, to oppress*.

Ѣпѣскѣрѣкѣтѣи засумувати;
to become sad.

Ѣпѣскѣрдѣхѣ топѣр, сокира;
hatchet, axe.

Ѣпѣскѣсѣдѣжѣтѣи забракнѣти;
зменшитѣсь (Лук. 22, 3.);
закѣнчѣтѣсь (Євр. 1, 12);
*to want, lack; to pass;
to cease*.

Ѣпѣслаба прѣощеннѣя (грѣ-
хѣв); облѣгченнѣя; *for-
giveness; lightening, re-
lieving*.

Ѣпѣслакѣлѣніе нарушеннѣя
дѣброї слави, знеслав-

лення; *ignominy, infamy.*

ѠСНОКАНІЄ поміст, фундамент, основа; *floor, foundation, base.*

ѠСОКАЦІЙСА самотний; *solitary, lonely.*

ѠСТАКІТЄАКНАА (ἀφέσιμα) грамота на прощення; *deed of forgiveness.*

ѠСТАКІЕНЪ покійний, позісталий — (*relictus*) (Євр. 4. 1; Дії 25,14); *deceased; remaining.*

ѠСТРАШАТИ нападати; *to attack, to assault;* ѠСТРАСТНИЙ той, що обиджає, кривдить; *one who wrongs, offends, insults.*

ѠСТСЖІТИ привести до ненависти; *to bring to hatred, to cause to hate.*

ѠСТКНІТИ загородити, захоронити, отінити; *to fence in, to protect.*

ѠСКТОКАНХ оплаканий; *lamented, bewailed.*

ѠСАЗАТИ оглядати, до-

тикатись; *to look at, to examine, to touch.*

ѠТАЙ тайно, в тайні; *secretly, in secret.*

ѠКЕРГАТИ відкидати, збутись; *to reject, to get rid of;* -СА відрікатись; *to renounce, to disown.*

ѠКЕРЗАТИ отворити, відкривати; *to open, to uncover.*

Ѡ КИКСАДЗ зверху; *from above; upon, on top.*

ѠКРАЦАТИ[СА] відвертати(сь); *to turn off, to avert, to turn away from.*

ѠКЖТХ відповідь, оправдання; *reply, justification.*

ѠККІЦАТИ відповідати, *to reply;* -СА пращатись *to bid farewell.*

ѠГРЕКАТИСА віддалятися; *to withdraw oneself, to move away (from).*

ѠДОАТИ перестати кормити грудьми; *to wean.*

ѠДОІННІЙ відкормлений *weanling.*

ѠТѠЧЕСТКІЄ рід, батьків-

щина; *generation; stock; native land.*

Ўкрокініе (ἀποκάλυψις) обявлення, просвічення; *apocalypse, revelation, enlightenment.*

Ўлаганіе переміна, знесення (Євр. 7, 18); *change, alteration; abrogation.*

лнчáтн відрізняти; *to distinguish.*

Ўметáтисѧ відркатисѧ *to disown, to repudiate.*

Ўнѣл'кже від коли, від того часу, як; *since.*

Ўнюдз зовсім; *entirely, completely.*

нюдзже звідки; *whence.*

Ўрака отрута; *poison.*

Ўрасль паросток; *sprout sprig, offshoot.*

Ўтрѣбáтн очищувати, перечищувати; *to clean, to cleanse;* ўтрѣби pl. сміття; *refuse, trash.*

Ўрѣчѣнз виправдуваний *excused:* ѡм'кй мѧ ўрѣчѣнна, виправдай мене, вибач мені; *excuse me.*

Ўрінсти відкинути (Рим. 11, 1), відіпхнути (Дії 7, 27); *to throw away, to shove aside.*

Ўрицáтисѧ відказуватисѧ; вирікатисѧ; *to excuse oneself, to pretend; to abjure, to renounce.*

Ѡтрококáца дiва, дiвчина, молода жінка; *virgin, girl, young lady.*

Ѡтрокз слуга (Мат. 8, 6); хлопець, син (Дії 4, 27); *servant, boy; son;* Ѡтрочá дитятко; *child;* Ѡтрочиць хлопя, хлопятко; *lad, youth, child.*

Ўркігнсти розповісти, (Мат. 13, 35), передавати (Пс. 18, 3); видати; *to utter;* викидати; *to jet, to give out.*

Ўр'кшáтн відв'язати, звільнити; *to untie, to loosen, to free, to dispense.*

Ўсѣл'к відтепер; *henceforth.*

Ўтóлк відтоді; *thence, from that time.*

ЎСТАКЛЕНЅ БЉТИ БУТИ
скиненням (з економ-
ства Лук 16, 4); *to be dis-
missed*.

ЎСТАЉТИ (distare) БУТИ
віддаленим (Мат. 15, 8;
Кол. 2, 5); *to stand apart*
(from), *to be separated*;
ЇЌКВ ЎСТОЉТІ ОЎТКШІ-
НІЌ КЌШЕГВ, БО ПОТІХУ
СВОЮ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ (Лук.
6, 24): *for you have your
consolation*.

ЎЧАЌКЌТИСЌ ТРАТИТИ
надію, *to despair*: ЎЧА-
ЌНІЄ РОЗШУКА; *despair*.
ЎЧАЌННЬЙ БЕЗНАДІЙНИЙ,
очайдушний, пропа-
щий; *hopeless, foolhardy,
lost*.

ЎЩЕТЕКЌТИ ВІДНИМАТИ;
to take away, to subtract;
-СЌ ПОНЕСТИ ШКОДУ, П.
СТРАТУ; *to suffer damage,
harm, loss*.

ЌТАГОТКЌХ ЗМУЧЕНИЙ,
тяжкий; *tired, heavy,
weary*.

ЌФНИ Й ФІННЕСХ НЕГІДНІ

сини первосвященника
Ілії, що погибли, коли
Кивот Завіта заняли
Филистини; *Ophni &
Phinees, unworthy sons
of the high-priest Heli,
who were killed when
the Philistines captured
the ark of the covenant*.

ЌХЅЖДЌТИСЌ НИКНУТИ,
бліднути; *to droop, to
grow pale*.

ЌЧЕРЕДК ПОРЯДОК; РЯД;
order; row; series.

ЎЧИСТІЌНИЦЕ ВЕРХ, ПО-
КРИВАЛО КИВОТУ ЗАВІТА;
*top or cover of the Ark
of the Covenant*.

ЌШАЌКЌТИСЌ ЗДЕРЖУВА-
ТИСЬ, УНИКАТИ; *to ab-
stain, to refrain, to a-
void*.

ЎЩІТІТИ (percipere)
збагнути (Лук. 9, 45); *to
comprehend, to under-
stand*.

ЌЩІЩІНІЄ ВІДЧУТТЯ; *feel-
ing*.

П

- пáволока** покривало ; *covering.*
- пáжить** пасовиско, паша; *pasture, fodder.*
- пáзнокть** задна часть копита; пазур; *back of hoof; claw, nail.*
- пáки** іще; *again*; **пáче** радше, лучше, більше; *rather, sooner, more*; **найпáче** найбільше, передусім; *mostly, above all.*
- пакибнтіє** відродження (у св. Хрещенні); *re-birth.*
- пáкостникъ** колючка, жало, поштовх; *prick, sting, prod.*
- пáкосьть** шкода, ураза, зневага; *harm, offence, insult*: **пáкостн джати** знущатись над..; *to torment, to ill-treat.*
- панагіа** (гр. *всесвятая, роз. ікона*), мала кругла ікона І. Христа або Преч. Діви, що її носять архиереї на грудях; *panagia: small circular ikon worn by the bishop.*
- панахіда** (πᾶς *весь*, νόξ *ніч*, ᾄδω *співаю*) все-ночне богослуження; *в нас*: відправа за померлих; *panachida: service for the dead.*
- пáперть** притвор, баби-нець; *narthex, church vestibule.*
- пареміа** притча; читання зі старо-(часом ново-)завітного св. Письма на вечірнях із поилелеем і в Великий піст – по Світе тихий і Прокімені, *parable; lecture mainly from the Old Testament at divine office.*
- паріти** (рг. *пáрю*) летіти високо, взноситись; *to fly high, to ascend.*
- Пáсха** (евр. *phesah – перехід*) в жидів розумілось Празник на спомин переходу з неволі єгипетської до обіцяної землі;

також саме пасхальне ягня, що його споживали тоді з прісним хлібом і гірким зіллям (Празник опрісноків — *mazzôth*); це прообраз І. Христа, що є правдивим Агнцем (яко Пáсха нáша за нý пожрѣнъ вѣсть Хрѣтосъ, I Кор. 5, 7). Греки назвали і празник Воскресення Хр. Пасхою; *Pasch; the paschal lamb; feast of Resurrection.*

пáсхалія спосіб означення празника Пасхи і других від неї залежних празників і постів; *paschalia: system of reckoning the occurrence of Easter and dependent feasts; table indicating the occurrence of Easter.*

Пéнткóстїѧ Пятдесятниця (I Кор. 16,8); *pentecost.*

пеленá обрус; платок під чашу; *tablecloth, corporal*; полотно, яким давно обвивалось тіло померлого; — плащаниця; *winding sheet; the paschanytcia.*

перкокозлѣжáнїе (протокаѳедрїѧ *primus accubitus*) лежання при столі на першому місці (Мар. 12, 39); *act of reclining at the first place at table.*

перкоóбразный первотворний, оригінальний; *prototype, original, first-born.*

пернáткый крилатий; *winged.*

пéрстгх, —а, т. палець; *finger.*

пéрстк. -н і. болото, порох; попіл; *mud, dust, ashes.*

печáль, -н журба, смуток; *grief, worry; sorrow, sadness.*

пéцїѧ (рг. пéкѣсѧ) старатись занадто, турбуватись; *to trouble oneself excessively, to bother (about something).*

пéць прѣлести огнище обмани; *oven of deceit.*

пéвгх (пéкгх) сосна; кипарис; *pine; cypress.*

пигáнх (гр. πήγανον) ру-
та; *ruē*.

пiра (πῆρα) мішок (Мат.
10, 10); *sack*.

пискáти (пр. пицѣ. гр.
αὐλέω) грати на дудоч-
ці, флейті; *to flute, to
fife*.

пiсма (-ене) буква, пи-
сьмо; *letter of the alpha-
bet; (hand) writing*.

питáти кормити; *to
nourish, to suckle*; пи-
тáтель кормитель; *one
who feeds, breadwinner*.

пiти (пр. пiю, гр. πίνειν)
пити; *to drink*.

питóмецх вихованок;
що є в когось на удержанні;
pupil, charge, foster son.

пiца пожива, харч;
food.

пiстiкiй (пiстiкх, πιστοι-
κός, liquidus) чистий,
без примішки (Іван 12,3)
clean, pure.

пiакiй бiлявий; *whit-
ish, fair*.

пiáменное ѳрѣжiе огнен-

ний меч (Херувима);
fiery sword.

пiацани́ца (σινεόν, ὀθό-
νη, linteum) простира-
ло, плащаниця (з обра-
зом положення Спасителя
до гробу); *sheet, winding
sheet; plaschanytzia: pa-
inting of our Lord in the
tomb, on canvass, used
in Good Friday services*.

пiенiцы ланцушки; о-
кови (2 Петр. 2); *chains;
fettlers*.

пiенá (βάδις, planta)
нога, підошва; *foot, sole*.

пiенíца сандал; *sandal*.

пiадоносiти умножи-
ти; *to bear fruit, to mul-
tiply*.

пiáть тiло; людина
(змислова); *flesh; car-
nal nature of man as
affected with evil incli-
nations*.

пiáжати (-iти) повза-
ти, лазити; *to creep, to
crawl*.

пiáжын гади повзajúчі
по землі; *reptiles*.

ПАЃНЯ полон, неволя; *captivity, slavery.*

ПАЛСАТИ танцювати; *to dance.*

ПОКОРНИКЪ оборонецъ; *defender.*

ПОБѢДИТЕЛЬНАА пісні перемоги; *victory songs.*

ПОБѢДНОЕ триумфъ; *victory, triumph.*

ПОКЛАЃНЕ закон; *law.*

ПОКІННИЙ підданий; *subject (adj.).*

ПОГЛМАЃТИСА (meditati) розважати; поглузувати (garrige); *to meditate; to ridicule.*

ПОГРЃЖАТИ затоплювати; *to drown.*

ПОГРЃНАТИ обманюватись, ошукуватись; *to deceive oneself, to cheat oneself.*

ПОГРЃИТИ стратити, убити; *to do away with, to kill.*

ПОДКИГЪ велике діло, аґонія; *exploit; agony.*

ПОДКИЗАТИСА старатись, боротись; (Лук. 13, 14; Ів.

18, 36); хитатись (σαλευθηναи; 2 Сол. 2, 2); *to endeavour, to fight; to waver.*

ПОДОБАЕТЪ належиться; *it is proper, fitting, becoming.*

ПОДОБЕНЪ стихира поставлена як взірець до співання інших стихир *model stich which serves as a pattern for singing other stichs.*

ПОДПИСАТЕЛЬНИЙ приписуваний; *prescribed, required by law.*

ПОДРАЖАТИ наслідувати; *to imitate.*

ПОДТОЧИЃЕ посудина під тискарнею (вина); *vessel at bottom of press.*

ПОД'АРѢМНИЧЪ підяремний, робочий скот (Мат. 21, 5); *beast of burden.*

ПОГНАТИ (рґ. пожнѣ) — бігати за ким, переслідувати; *to chase, to pursue.*

ПОЖЕРТЪ = ПОЖРЕНЪ (від ПОЖЕРТИ, рґ. пожрѣ) по-

глочений, принесений в жертву (Пс. 140, 6); *consumed; sacrificed.*

пожирокати вибрати на житло, замешкати; *to inhabit, to choose for a dwelling.*

поздєнх пізній; *late.*

поздѣк пізно; *late (adv.)*

позорѣх видовище (Лук. 23, 48); *sight, spectacle.*

позыкнѣтисѧ затрясти-ся; *to shudder, to tremble.*

поколебѣтисѧ задрожати; *to shiver.*

полагати постановляти; *to resolve;* II-н ствпкѣ звертати кроки; *to direct one's steps.*

полє долина; *valley.*

полєзний пожиточний; *profitable, beneficial:* ко полєзномѣ на пожиток; *to that which is profitable, useful.*

полѣ (-ѧ) рід, стать; *sex.*

полѣ (-ѣ) сторона, половина; *side, region; half.*

Полиелій (гр. многомілостикоє): два псалми 134 і 135, де часто повтаряється: їакво кѣкѣх мілостѣ єгѡ (над Ізраїлем чи над новозавітною Церквою); *hymn composed of Psalms 134 & 135.*

полѣза користь; *profit; avail; gain, advantage.*

помакати дати знак, показати, кивнути; *to nod, to point, to indicate.*

помалѣк=кмалѣк в недовзі; *shortly, soon.*

поминати памятати на, згадати про...; *to remember, to call to mind.*

помыслѣх думка; *thought.*

помышлєніє розмисл; *reflection:* ѡ ксегѡ помышлєніѧ з цілого розуміння; *with the whole mind.*

понє принайменше; *at least.*

пѡносѣх зневага; *insult.*
поношеніє = порѣганіє

наруга; *outrage, violation*.

пона́йти затонути, зануритись; *to drown, to submerge oneself*.

пона́ждати присилувати; *to compel, to force*.

пона́стрити зворушити, збудити; *to stir, to excite, to wake*.

пона́чєніє журба, старання; *concern; care*.

пона́чи́са подбати; *to be concerned (about)*.

пона́знокєніє прихильність; нахил; *favour; kind feeling; inclination*.

пона́раніє сміття; *refuse, trash* (I Кор. 4, 13);

пона́рати (гр. *περῶ*) поконатити; подоптати, *to overcome, to conquer, to trample*.

пона́рище (гр. *μίλιον*) дорога, міра віддалі двох місьць (1000 кроків), *road, way; distance*; п.

пона́стное час посту; *time of lent*; п. *нощное* ціла ніч; *the whole night*.

пона́работати поневоляти, зробити невольником; *to subjugate, to enslave*; —са стати невольником, слугою; *to become a slave*.

пона́рицаніє—пона́рєніє (μομφή) оскарження, докір, догана; *accusation, rebuke, reprimand, censure*.

пона́рєдєніє нащадок, син; *descendant, son*;

пона́рєдєніа єхиднока, рід гадючий (Mat 12, 34) *brood of vipers*.

пона́рєкз (ῥυτίς *rugae*) порок; зморщка; блуд, хиба; *spot; wrinkle, defect, fault*.

пона́рєдєствовати з dat. іти за ким; *to go after, to follow*.

пона́рєдє—пона́рєдє потім, на кінець; *then, after, finally*.

пона́рєбіє поміч, порятунок, замога; *assistance, aid, deliverance*.

пона́рєствовати по-

магати; *to help, to aid.*
 поспѣшникъ помічник;
helper.

постѣгнѣти стрѣнути,
 досягнути; *to encoun-
 ter, to attain.*

постилати стелити; *to
 strew.*

постолнѣ тверде місце
solid ground (place):
 нѣсть постолнѣ нема
 на чѣм стати; *there is
 nothing to stand on.*

посагати виходити за-
 мѣж; *to marry, to get
 married.*

постерѣти з асс. очл-
 дати когось, пождати
 комусь; *to await, to wait
 (for).*

потѣрх (гр. ποτήριον)
 чаша; *chalice.*

потребѣти знищити, ви-
 губити; *to destroy; to
 extirpate;* — потребѣнъ
 (opportunus) слушний
 (час), пригожий; *proper,
 right, opportune.*

потчѣнѣ сѣни (σχηνο-
 πηγία) кучки, празник

у жидів по зібранню
 плодів (розбиття шатер
 Іван 7. 2); *Sukkoth: the
 Jewish Feast of Taber-
 nacles, celebrating the
 fall harvest.*

потчѣнѣ поспѣх; *haste,
 bustle;* потчѣтисѣ по-
 еспѣтати, *to hasten;* п.
 на помѣч; *to hasten to
 aid.*

потчѣ пѣт, з'усилля; *per-
 spiration; effort, exer-
 tion.*

посчѣтисѣ задумувати;
to intend; п. тчѣтнимъ
 задумувати зраду; *to
 plan betrayal;* лѣта на-
 ша ѣкѣв пащѣнна посчѣ-
 хсѣмъ літа наша подѣб-
 но як павутину я ува-
 жав; *our years shall be
 considered as a spider web*
 потчѣ мовби, неначе;
as though.

пράкда справедливѣсть;
justice.

пράкѣдно ѣсть справе-
 дливо; *it is just, it is
 right.*

пра́кв просто; *straight*: п. пра́квщій – той, що правильно навчас, завідує; *faithfully (rightfully) dispensing*; пра́кота права дорога; *right road*.

празднесло́кіє пусто-мовність; *idle prattle, gossip*.

пра́ти (рґ. перѣ, гр. πατεῦω) поконати, топтати; *to overcome, to trample*.

прекі́ти (го́лени) поломати; *to break*.

пребѣ́ти остоятись; *to last, to remain, to persevere*.

прекозра́стнѣй повнолітний; *of age, adult*.

прекра́щеннѣй побіджений; *defeated*.

преккіспренна́ висоти, найвищі місця (палати); – *heights, highest peaks*.

прегра́дїє кра́жды – ворожа перегорода; *enemy barrier*.

прегнѣ́ти колѣна приклоняти коліна, ставати навколішки; *to bend one's knees, to kneel down*.

прегрѣ́шати бути винен, помилятись; *to owe; to be mistaken*.

прегрѣ́шеніє провина, переступ; *fault, offence*.

Преда́ніє – Передання; *tradition*.

преда́тель зрадник, той що когось запродав; *traitor*.

предка́ршнѣй попередній; *previous, former*.

предка́рати випереджати; *to precede*: п. рѣ́кс простирати р.; *to extend the hand*.

предкозвѣ́щати пророкувати, наперед оголосити; *to prophesy, to foretell*.

предвосхи́щати наперед захоплювати, поривати *to seize (to captivate, to charm) beforehand*.

предгра́діє передмістя;

захорона; *suburb; protection, guard.*

предержащий (praepositus) поставлений, маючий верховну власть; *ruling, governing.*

предлагати класти перед, предкладати, роздавати; *to place before (someone), to distribute.*

предложеніє рішення; проскомидіітник; *decision; prothesis, proskomidy.*

преднапискати проображати; *to prefigure.*

предобрьчати наперед заручати, запевняти; *to warrant (to assure) beforehand.*

предпочитати з gen. ставити вище від...; *to esteem more (than).*

предпштіє творити приготавливати дорогу; *to prepare the way.*

предстати стати наперед, явитись; *to stand before, to appear.*

предстатель начальник *head, chief, superior.*

предтеча передвісник; *precursor.*

предсдѣти наперед розглянути; *to inspect, examine, investigate, beforehand.*

предѣлх границя; ограничення, дефініція (вѣри) *boundary, limitation; definition (of a doctrine of faith).*

преемникх наслідник; *heir, successor;*

превѣстекѣнный надприродный; *supernatural.*

прежде даже скорше ніж; *before, sooner than.*

прежльный великий, обильный; *large, abundant.*

презырати (від зрѣти) погорджати, занедбати; *to despise, to neglect.*

презрѣвый гордый; *proud.*

презрительный з погордою; *contemptuously.*

презрѣніє погорда, зневага; *contempt, insult*.
 прензобилскати заряєніти, збогачуватись; *to abound*.

прензбкѣчестковати мати достаток, збогачуватись чим; *to possess wealth in abundance*.

прѣизлиха сильно, дуже; *strongly, very*.

прѣизлѣцнѣй особливий, визначний; *special, outstanding*.

прѣимѣцѣство перевага, першенство; *advantage, superiority, priority*.

прѣиспѣднѣй підземний, глибокий; *under-the-earth, underground, deep*.

прѣиспѣднѣя підземелля; *underground regions*.

прѣкослѣкѣ спірна річ, суперечка; *controversial matter, controversy*.

прѣкослѣкити перечити, сперечатись; *to deny, to quarrel, to dispute*.

прѣлѣстникъ зводитель, гіршитель; *seducer*.

прѣлѣсть спокуса, обман; *temptation, deceit*.

прѣлѣцѣти зводити; *to seduce*.

прѣложити змінити; у-сунути; *to change; to yield, to give in*; —сѣ

привернутись, переселитись; змінитись; *to return, to move, to emigrate; to change (into)*.

прѣлюкодѣй чужоложник; *adulterer*; прѣлюбодѣйчницъ незаконно

роджений; *bastard*.

прѣлюбкѣ ткорити (μοισχεσθαи, moechari) чужоложити; *to commit adultery*.

прѣмірнѣй небесний, вічний; *heavenly, eternal*;

прѣмірнаѣ (pl.) вічна щасливість; *eternal bliss*.

Прѣмѣдрость, прѣсти ! Мудрість (увага!) стати просто ! *wisdom! stand upright!*

Заклик діякона чи свящ. звернути увагу на наступну важну хвилю.

пренебрегати відкида-
ти, погорджати; *to re-
ject, to despise, to scorn.*

прескѣдѣти погордити;
*to scorn, to hold in con-
tempt.*

превладяущый пайви-
щий; *highest.*

превгорчѣти спротиви-
тись, *to be opposed, to
be contrary.*

превннати перешкаджа-
ти; гіршити; *to impede,
to hinder; to influence
for evil.*

преподѣкіе побожність,
святість; *piety, holiness.*

преподєкномѣченикѣ мо-
нах, що пострадав за
Христову віру; *monk-
martyr.*

препрѣти перемагати (в
спорі); *to overcome (in
dispute).*

препрѣда порфіра, цар-
ська верхня одежа;
*purple; garment of sov-
ereigns.*

препѣти (διαβάλλειν) пе-
рекидати; спиноувати;

*to throw over, to hurl
across, to overthrow; to
stop.*

прерѣканіе заговор; ли-
хословіе; сварка; *con-
spiracy; profanity, gos-
sif; quarrel.*

прерѣкати противорі-
чити, сперечатись; *to
contradict; to argue.*

пресащаніе непослух,
упір; *disobedience, ob-
stinacy.*

преспѣканіе поступ, уе-
пѣх; *progress, success.*

престаклєный померлий
deceased; престаклєніе
смерть, кінець життя;
death.

Пресѣщєтвенный Пред-
вѣчний; *eternal.*

пресѣщєткєніе (tran-
substantiatio) перетво-
рення одного єства в
друге (хлѣба й вина в
Тѣло й Кров І. Христа);
transubstantiation.

пресѣщный (ὄπεροῦσιος)
необнятий; *incompre-
hensible.*

претити забороняти, погрожати; заставляти; *to forbid, to threaten; to compel.*

преткнѣтисѧ спотикнутись; *to trip; преткнокѣнїе* спотикання; соблазнь (I Кор. 8, 9); *stumbling-block, snare.*

претворѣ судейське місце; *governor's hall, palace.*

пречертити ви-, зачеркнути; *to delete, to cross out.*

прибавлѣти докладати, примножити; *to add, to increase.*

приближающийся близкий; *approaching, near.*

прибѣжище захист; *shelter, refuge.*

прибѣдѣнїе приступ; *access, approach.*

прикитати мешкати, жити (Пс. 103, 12); *to dwell, to linger.*

приклиций (р. -кѣ) притягнути; втягнути(воз-

дух); *to draw, to attract; to draw in (as air).*

прикмѣненїе зачислений, зрівняний з ким (Пс. 87, 5); *counted among, made equal to.*

прикрѣменный дочасний, непостійний; *temporal, short-lived.*

приглашати з dat. призивати, покликати; *to call.*

придѣлати подати, *to offer, to give.*

призракъ привид, страхіття; — *vision, ghost, spectre.*

призрѣти зглянутись; *look down upon, look with favour upon.*

прикасѣтисѧ доторкнутись, дотикатись; *to touch, to approach.*

прикладный пристойний, відповідний; *exemplary, decent, becoming.*

прикосновѣнїе дотикання; *touching, contact.*

прикосновѣнный доступний; *accessible.*

прилічнв пристойно; *decently, properly.*

прилагáтисѧ приклада-
тисѧ; *to apply oneself.*

прилогъ підступ; *fraud, trickery*; п. іадокітый
убійча спокуса; *fatal temptation.*

прилѣжати старатисѧ;
to endeavour, to strive (for).

прилѣжнв шильно, ста-
ранно; *diligently.*

прилѣкнѣтисѧ пристати,
прилягти, злучитисѧ;
to join, to be adjacent, to adhere.

примегáтисѧ притули-
тисѧ, лежати при по-
розі (Пс. 83. 11), знайти
притулок; *to lie at the threshold, to find shelter.*

приницáти (=приникá-
ти) нахилятисѧ, нахло-
нитисѧ; *to incline, to lean forward, to stoop.*

приносѧ = приношеніє
(гр. просфорѧ) жертва,
дар; *sacrifice, offering, gift.*

приобрѣсти здобути,
знайти (Мар. 8, 36); *to acquire, to find, to earn.*

приобщáтисѧ брати у-
часть, лучитисѧ, бути
спільником; *to partici-
pate, to join*; приобщѣ-
ніє спільнота; *commu-
nity.*

прискóрнкий сумний;
sorrowful, sad.

присносѣрнний спокон-
вічний; *ever-present, e-
ternal.*

прієнв все, завжди,
безпереривно; *always, ever.*

прієнний правдивий, не-
вмінний; рідний; *true, genuine, unalterable; native.*

приспѣти прибути, вча-
сно прийти; *to arrive, to come early.*

приставленіє заряд до-
мом, економія; *home administration, management.*

приста́вникз управи-

тель, економ; *administrator, manager.*

пристрáшенз переляканий; *frightened.*

прискѣтити поситити, загостити; *to visit.*

приткорáти удавати; *to pretend, to simulate.*

приткорѣнїє предáнїа укритий плян зради; *scheme of betrayal.*

пристáнище пристань; захорона; *harbour, haven; shelter.*

прѣтча (від приточїти) приповість, приклад; *parable.*

прѣтцїй (прѣтцїати) прибігати; *to run, to come running.*

прѣтжáнїє маєток, посїлїсть; *wealth, possessions.*

причáстїє св. Дѣа спїльнїсть зо св. Духом, *communion of the Holy Ghost.*

причѣстїй причислити; *to add to, to count with.*

прїчетз наслїддя (І Петр. 5,3); *inheritance.*

прїчетз цѣрковний цѣрковнослужителї, як: свїщеносцї, четцї, пївцї; *lay assistant at church services.*

прїшѣльсткїє мандрївка; перебування; *wandering; abode, stay.*

прїшѣлецз чужинець; прозелїт (що прїйняв жидївську віру), нововїрець (Дїї 2, 11); *stranger, proselyte.*

прїѣмница наслїдниця; *follower (fem.).*

прїскрѣннїк подїбно; *similarly.*

прївѣщáтиса, гл. прївѣщáтиса.

прїлътный прїємный; *acceptable, pleasing.*

прокáвити продовжити, *to extend, to prolong.*

прокодáти (-сти) проколювати; *to pierce.*

проковзвѣстница вїстунка; *harbinger, herald (f.).*

прозбѧти зацвисти, рости; — *to bloom, to flower, to grow.*

прозколѧніє заява згоди; *manifestation of consent.*

прознаменскати предсказувати будуче знаками; — *to predict by means of signs.*

прозерлѧкый пророчный; *prophetic.*

пронзникнѧти вирости, пройти; *to grow, to pass.*

прокіменѧ (προκειμενος від προκειμαι, що лежить перед...) стих винятый звичайно з псалма, що співається по гласу перед Апостолом або Парамією. Повторяється по кожному з двох або трьох стихів; *prokimen: verse usually from the Psalms, sung before the epistle.*

промчатисѧ пронестись поширитись; — *to be spread abroad.*

пронзѧти проколоти, пробити; *to pierce, to break through.*

прерицѧніє пророкуваннѧ (Апок. 11.6); *prophecy.*

прослѧтіє проголошеннѧ; поговірка; *proclamation, announcement; rumour.*

пространство свобода; простір; *freedom; space, spaciousness.*

просѧдѧтисѧ трієкати, розсипатись; *to crack, to split, to fall apart.*

протѧзѧтисѧ розтягатись, розпростиратись; *to stretch out, to extend, to lie full length (sprawling).*

прѧчеє потім, дальше; *afterwards, further.*

проаклѧннѧ явно, очевидно; *openly, manifestly, obviously.*

прѧгѧ (ἀχρίς, locusta), пл. прѧжіє і прѧзи, акрида, саранча; *grasshopper, locust.*

прѧ спір, сварня; *quarrel, dispute, controversy;*

прѧтисѧ (пр.прѧсѧ, аор. прѧхсѧ) противитись,

спорити; *to oppose, to argue, to quarrel.*

пѣстѣти (ἀπολύσαι *dimittere*) відпустити (Мат. 1. 19); *to send away, to dismiss.*

пѣтєсоткорѣти рівняти (приготовляти) дорогу; (Іс. 67, 5); *to straighten the way, to prepare the way.*

пѣтєиѣстєккати подорожувати; *to journey, to travel.*

пѣтъ, -н мас, дорога; *way, road.*

пѣто (pl. пѣты (Іс. 149, 5), путо, окови; *fetter, chains, handcuffs.*

пѣчина море, безодня; *sea, abyss.*

пѣтлѣккѣ віщунський, (дух Пітії, віщунки Аполлона); *prophetic.*

пѣкнѣ спів; *singing.*

пѣкнѣзк = $\frac{1}{6}$ драхми, динарій; пѣкнѣзи гроші; *denarius: Roman silver coin; money.*

пѣкстєнх (παιδαγωγός) пістун, виховник; наставник; — *instructor, teacher, director.*

пѣктель — ἀλέκτωρх (Мат. 26. 34, когут, півень; *cock, rooster.*

пѣктогланѣнѣ час пѣання когутів (в ночі); *the time at which cocks crow.*

р

раколѣпнх по невільному; *slavishly.*

ракотѣти служити; *to serve; ракотный* невілничий; *slavish, servile; ракх* (ὁ δοῦλος) слуга; *slave, servant; ракынѣ*

(рака) служниця; *handmaid.*

раккі (сирійське) учитель; *master, teacher.*

ракнєдѣшнѣккѣ односту-
мець; *adherent, partisan.*

радѣти дбати, стара-

тись; *to expend care on, to try, to strive.*

рад'кніє старання; *endeavour, diligence.*

раждежніє огонь, розпалення, пожар; *fire, blaze, conflagration.*

разбот'к'ти розмножитись, видати плоди; *to increase, to bear fruit.*

разкєрз'ати відкривати, розривати; *to open, to break open.*

разкод'їтис'я розтвиратись; *to become open.*

разкраціє розпусний; *licentious, lecherous.*

разк'к' кромі; *besides, except.*

разжєніє розпалення, гнів; *heat, ire, anger;*

разжиг'ати розпалювати; *to light (a fire), to kindle.*

разжиз'атис'я топитись (в огні), горіти; *to melt in fire, to burn.*

разліч'є різниця; *difference.*

размышлєніє сумнів

(Филип. 2, 14); *hesitation, doubt.*

разнствокати (διαφέρειν) різнитись, відзначатись; *to differ, to be distinct.*

разорити знищити, збурити; *to destroy, to raze.*

разрш'ати нищити; *to ruin.*

разр'кш'ати розв'язувати, освободжувати; *to untie, to loosen, to free.*

разскр'к'к'ти біситись; *to rave, to act as one possessed.*

разсжд'ати розпізнавати, розрізняти; *to recognize, to distinguish.*

разсм'к'к'ати на... співчувати з...; *to sympathize with.*

разсмно їсть є відомо; *it is known.*

рака гріб, гробниця; пам'ятник; урна, реліквіяр; *grave; tomb, urn, reliquary* (Math. 23, 29).

рака (ρακά) (арамейське сл.) пустий, негідний

(чоловік); *vain, unworthy* (Math. 5, 22).

рамо, -ене рамя; *arm, upper arm.*

рана рана, удар; *wound; blow, slap.*

распѣтіє перехрестя вулиць, широка вулиця; *crossroads, broad street.*

расткорѣти змішувати; (I Кор 12, 24); *to mix, to mingle.*

растерзати роздирати, розривати; *to tear, to tear apart.*

растлѣти (διαφθείρω) погубити; ушкодити; *to destroy, to ruin; to damage.*

растлѣніє зіснуття, погибель; *depravity, destruction, fall; decadence.*

растнѣти (растнѣвати, σχίζω) рубати, колоти, розривати; *to chop, to hew, to pierce, to rend, to tear apart.*

расторгнѣти (ρηγνύωαι, lacere) розривати; ли-

кувати (Гал. 4, 27); *to tear apart; to rejoice.*

расточати розсипати, розвіяти, розпорошити, марнувати; *to scatter, to pulverize, to waste.*

расхитѣти (διαρπάζειν) пограбити (Mat. 12, 29); *to plunder, to rob.*

ратѣй¹ орач; *ploughman.*

ратниче стріла, списа; *arrow, spear.*

ратникъ противник, ворог; воїн; *opponent, enemy; soldier; рать* воєнний похід, війна; *war march, war.*

Рафаїлъ (божий лікар) один із вищих янголів, товариш у дорозі Товії; *Raphael, the archangel.*

рачѣніє насолода, потіха; *delight, joy; рачитель* любитель; *lover.*

рачительный милий; *dear, beloved.*

рвѣніє сварливість, спір; *quarrelsomeness; controversy, dispute.*

рѣбра сѣверока Сіон-ська гора в Єрусалимі, як північна часть міста; *northern slopes (of mount Sion. Ps. 47, 3).*

рѣци (рѣс, аог. рѣхх) сказати; *to say, to tell.* рѣкѣнникъ безодня; вир (у ріці); *abyss; whirlpool.*

рѣкх могила, гріб; *sepulchre, grave.*

рѣгх ріг, сила; слава; крило (I Мак. 9, 1); *horn, strength; glory; wing.*

рѣждѣнїє плід, нащадок; *fruit, offspring.*

рѣждїє галузка (виноградна); *branch.*

рѣзгà лоза; *osier, willow.*

рѣштати (murmure, рг. рѣпцс, -цѣши) нарікати; пускати поголоски (Ів. 7, 32); *to complain; to rumour.*

рѣпотх бунт; *revolt,*

riot.

рѣтїтиса клястись; *to curse;* рѣта присяга; *oath.*

рѣгáтиса з ген. гратись; наеміхатись; *to play, to ridicule;* рѣгáтєк глузій, зухвалець; *one who ridicules, scoffs, mocks.*

рѣкоáтх, -н сїпн; *sheaf.* рѣно — вовна, овеча шерсть; *wool.*

рѣчка посудина з ручкою; *vessel with handle.*

рѣцѣмх (правильно: рѣцѣмх від рѣци) промовмо, по гр. εἰπωμεν, *let us say.*

рѣснотà правда, вартість; *truth, worth;* кх рѣснотс, справді; *truly, indeed.*

рѣчк (κατηγορία accusatio) слово, бесіда; оскарження; — *word, speech; accusation.*

рѣшати розв'язувати; *to untie, to loosen.*

с

- САБАЎДЖ** (евр. tseba'oth) (Господь) сил небесних; *Sabaoth, hosts, armies.*
- САДДСКІН** (евр. tsaddik *праведні*), це жидівська секта, що знавала тільки Мойсейовий закон і не вірила в воскресення мертвих, безсмертність душі й існування янголів; тому й упала в зміслові пороки; *Sadducees.*
- САККОСЪ** (гр. *мішок*) — архіерейська риза подібна до дияконської дальматики. Давно її уживали грецькі царі, які з пошани до церкви передали її царгородським патріярхам, а потім перейшло і до прочих архієреїв; *saccos, bishop's dalmatic.*
- САМКІКА** (σαμβηκη) триструнний й інструмент давних халдеїв; *sambuca: three-stringed, triangular instrument resembling a harp.*
- САМОДІРЖЕЦЪ** *оумъ* повний пан свого розуму;
- one in full possession of mental faculties.*
- САМОЗКА́НЪ** самовільний, самовладний; *autocratic, self-willed.*
- СА́НЪ** стан, достоїнство; уряд; *state, dignity, office.*
- САТАНА́** (σατανᾶς) диявол, противник, кустель; *Satan.*
- СКІ́ТНІСА** сповнитись; *to be fulfilled, to happen.*
- СКІ́РСТНИКЪ** ровесник; *one of the same age, a contemporary.*
- СКЕ́СТІ** (гр. *свождѣ*) привести, звести до долу (Рим. 10,6); *to bring forth, to bring down.*
- СКІДКІ́НІЕ** свідчення, свідоцтво; *testimony, evidence.*
- СКІДКІ́ТЕЛЪ** свідок; *witness.*
- СВІРЪЛАН** дуті інструменти подібні до флєта або клярнета; *wind*

instruments similar to the flute or clarinet.

скірѣлѣх дудочка, сопівка; *pipe, fife.*

скірѣлѣти грати на сопівці; *to pipe, to fife.*

скірѣкнѣти лютувати; *to rage, to rave;* скірѣкнѣний лютий, дикий; *furious, savage, wild.*

скитѣкѣх (βιβλίον *liber*) книжка по стародавньому звичаю звинена (Апок. 6, 14); *scroll, book.*

скобѣдѣх (невідмінний прикметник) вільний, *free;* кѣх мѣрткѣхѣх св., між мертвими опущений; *forsaken among the dead.*

скѣйствѣ властивість, прикмета; *characteristic, property.*

скѣдѣщнѣ свѣдомий (Дії 5, 2); *conscious, aware, cognizant.*

скѣдѣкнѣ свѣдоцтво, наука; *testimony; science, knowledge.*

скѣдѣти (скѣлѣх, -си) знати; *to know.*

скѣтѣлѣкнѣкѣх свѣчник, лампа; *candlestick, lamp.*

скѣтѣзѣрнѣний яснѣючий *bright, brilliant.*

скѣтѣнѣсѣкѣх рання зоря; *aurora, dawn.*

скѣтѣх свѣтло; *light.*

скѣтѣлѣх скѣтѣхѣх внутрішній храм Єрусалимський, де стояв ковчег Завіта, а в нѣм двѣ таблиці Б. Закону і в осѣбнѣм сосуді манна і палиця Аарона; *Holy of Holies.*

скѣтѣсѣ свѣтиня; *temple, sanctuary.*

скѣтѣнѣ свѣтѣсть; церква; *holiness; church.*

скѣщеннѣдѣкнѣствѣ свѣта відправа; *priestly function; the Liturgy.*

скѣщеннѣтѣйнѣкѣ свѣщенотайним видом (на спосѣб св.); *in the manner of the holy (priestly) mysteries.*

селѣ поле; *field;* сѣль-

- ный польовий; *of or pertaining to a field.*
- сіръкъ сирота; *orphan.*
- сіръкъкъ (=сілъ ркъкъ) це е; *videlicet, to wit, that is to say.*
- сікіръкъ (σίκερα) упоюючий напиток (Лук. 1,15); *strong drink.*
- Сіѡнъ гора, де стояв св. намет Давида, пізніше святиня Соломона; в розумінню християнським Церква земна і небесна, як Єрусалим — царство Христове на землі або небесна вітчизна; *Sion.*
- сілти ясніти; *to shine brightly*; сілнїє блиск, яєність; — *lustre, brilliance, brightness.*
- сквірна погань, нечистота; *filth, impurity.*
- сккірний (κοινός pollutus, βέβηλος profanus, αἰσχρός turpis, ἐβδελυγμένος execrabilis, ὀρπῶν sordidus) осквернений, плюгавий, поганый, непристойний, бридкий; *defiled, im-*
- pure, obscene, immodest, ugly.*
- скніна скідкніа шатро свідчення, де Бог сам свідчив про себе людям; *tabernacle of the testimony* (Num. 17,10).
- скнопігіа построєння шатер; свято Кучок; *setting up of tents; the feast of Tabernacles.*
- скнчакатиса пропадаати за кимсь; вмирати; *to become infatuated with; to die.*
- скнеіцъ=єкнѣхъ нездібний до дітородження *eunuch.*
- скорьк, -и біль, мука, горе, пригноблення; *pain, torment, misery, depression.*
- скоронарціи здібний до скорого лету; *swift in flight.*
- скрижальк дошка; таблиця; *board, table*; скрижальк закѣта Заповіді написані на камінних плитах дані Мойсееві;

tables of the Testament (Commandments).

СКЪДЕ́ЛЬ глиняна посуди-
на, збанок; *earthen jug, pitcher*: СЕЛО́ СКЪ-
ДЕ́ЛЬНИЧЕ поле, що на
нім виробляли глиня-
ну посудину; *potter's field*.

СКЪДЕ́ЛЬНИКЪ — гончар;
potter.

СКЪДО́СТЬ недостаток,
убогість; *want, poverty, lack*.

СКЪДНУ́ бідно; *poorly*.

СКЪМЕНЪ левчук, моло-
дий сильний лев; *lion cub*.

СЛА́БСТЬ зніження,
ніжність; *tenderness, fondness*.

СЛАДОСТРА́СТІЕ розкіш
тіла, похіть; *corporal gratification, passion, delight*.

СЛА́НА (πάχυν) мороз, о-
желеда; *frost, glazed frost, silver thaw*.

СЛА́СТЬ розкіш; *delight, enjoyment*; СЛАСТО́ЛЮ-

БЕЦЪ розкішник, ласун
voluptuary, libertine; reveller.

СЛІКОВЕ́ТКОРА́ТИ весе-
литись; *to rejoice*.

СЛІ́ТНЫЙ змішаний; ко-
роткий; *confused, short*.

СЛІ́ЧНИЙ гармонійний,
приємний (пол. *śliczny*)
harmonious, pleasant, nice.

СЛІ́АНІЕ вилиття, вили-
та річ (подоба, (2 Пар.
4, 3); *molding; anything molten or cast*.

СЛОКЕ́СНИЙ учений; ду-
ховний; *learned; spiri- tual*.

СЛОКОПО́ЛОЖЕНІЕ умова,
договір; *agreement, con- tract, treaty*.

СЛОЖЕ́НІЕ заложення, о-
снування; згода (2 Кор.
6, 16); — *establishment, foundation; agreement*.

СЛОЖІ́ТИСЯ згодитись;
to agree.

СЛА́КЪ, -А, -О скорчений;
(Лук. 13, 11); *shrivelled, shrunk*.

сладціти згинати, корчити; *to bend, to contort.*

смиреномѣдріє покура; *humility.*

смирѣтисѧ упокорятисѧ; знемагатисѧ; *to humble oneself; to grow weak.*

смѡкка фіґа; *fig*; смѡкѡкница дерево фіґове; *fig tree.*

смотрѣніє старання; Провидіння; *concern, solicitude; providence.*

смѡщѣніє баламутство, замішання; бунт; *confusion, disturbance; revolt*; смѡщѣти непокоїти; *to disturb, to trouble.*

смѣрна запашна смола, що захоронює тіло від зіпсуття; *myrrh.*

смѣтати[сѧ], рф. смѣсти непокоїти[сѧ], тривозжити[сѧ]; *to trouble (oneself), to worry, to be disturbed.*

смѣтѣніє замішання,

розрух; *confusion, commotion, disturbance.*

снабдѣти заховати; наділити; *to impart, to endow, to preserve, to keep.*

снабдѣніє доробок, достаток; *acquisition, abundance, prosperity.*

снимѣтисѧ (рф. снѣмлюсѧ) збиратисѧ, сходитисѧ; *to get ready for, to assemble, to gather, to meet.*

сничѣщій=сѡкѣй, сѡченний зігнутий, скорчений, згорблений; — *spoiled, shrivelled, bent, slouched.*

снѡха невістка; *daughter-in-law.*

снѣдно страва; *fare, dish*; снѣдѣ пожива; *food, nutriment*; снѣдний їдомий, щось до їдження; *edible (noun or adj)*; снѣсти(рф. снѣмѣ)

зісти, спожити; *to eat, to consume.*

словесникъ співбесід-

ник, спільник; *co—speaker, partner, joint proprietor.*

СОБЛАЗНЬ згіршення; рl. сильця; *scandal*; рl. *snare, trap.*

СОБЛЮДАТИ берегти, заховати; *to keep, to observe.*

СОБСТВЕННЫЙ власний; *proper, own.*

СОКЛАЧИТИ роздягнути; *to undress, to divest.*

СОКОНРЕШАТИСЯ спорити з ким (Лук. 24, 15); *to argue, to dispute.*

СОКРАТЪ рада, задум, замір; хитрощі; *counsel, advice, plan, intention; cunning, craftiness.*

СОКРАЩАТИСЯ змовлятися; згодитись; *to conspire, to plot; to agree.*

СОГЛАСЕНЪ згідний, одностудний, гармонійний; *agreeable, harmonious, unanimous.*

СОГЛАСІЕ згода, гармонія; *agreement, harmony.*

СОДЪТЕЛЬСТВОКАТИ=СОДЪЛОКАТИ сотворити; *to create.*

СОЗДАНІЕ сотворіння; будова; *creature; edifice, structure.*

СОЗДАТЕЛЬ — Творець; *Creator.*

СОЗ[И]ДАТИ (рг. созіждас) збудувати; *to build, to make.*

СОКРОКНИЦЕ скарб, масток; склад; *treasure, possessions; storehouse;* сокровіннаа скарби; *treasures.*

СОКРАШЕННЫЙ скрушений, зворушений; зіпсований, надломаний; *contrite, moved, affected; spoilt, broken.*

СОЛГАТИ обманити, неправду сказати; підчинитись; *to deceive; to submit, to yield (Ps.65,³).*

СОЛОМОНОВЪ приткорх східня Галерія ерусал. храму, останок Соломонового храму. Там проповідав Іс. Христос (Іван 10, 23) і Ап.

- Петро (Дії 3,11); *Solomon's porch*.
- сѢМНИЦЕ** = сѢМНМЗ синагога; синедріон (верховний суд); *synagogue; the Sanhedrin*; сѢМНМЗ збір, товпа, череда; — *gathering, crowd, herd*;
- с. ДЕРЖАВНЫХЪ** голота розбишак (або товпа сильних); *crowd of the strong; crowd of bandits*.
- СОСБРАЗЕНЪ** подібний, схожий; *similar, resembling*.
- СОСБЦАТИ** зібрати, злучити; уділити; *to bring together, to join; to impart, to grant*.
- СОПЕРНИКЪ** противник; *adversary*.
- СОРОКОДЕТЪ** = **СОРОЧІНЫ** (τεσσαρακοστή, quadagesima) поминання померлого через 40 днів рахуючи від дня його смерті Службою Божою і парастасом; *commemoration of a dead person for forty days*
- from the day of his death*.
- СОСЄЦЪ**, pl. сѢСЦИ груди що кормлять дитину; *breast*.
- СОСЛОКІЄ** стан; збір; причет (церковний); *state; gathering; clergy*.
- СОСТАКЪ** (ὀστέον) особа; елемент; стихія; сустав (Кол. 2, 19); *person, element, joint*.
- СОТРЕНІА** pl. хвилі, шум морських вод; *waves: козмітх рѢККИ с. СКОА* піднімуть ріки свої хвилі; *the rivers will lift up their waves*.
- СОТРОТИ** скрушити, стерти; *to make contrite, to crush*.
- СОТЪ** кружок або пластер меду; *honeycomb, honey*.
- СОЅНИКЪ** співвязень; *co-prisoner*.
- СОЧ[Є]ТАВАНІСЯ** сходитись, з'єдинятись; *to meet, to come together, to join: с. ХРѢ* всту-

пати в духовну звязь з Христом; *to become united with Christ.*

спеклаторъ кат; *executioner.*

спіра рота, полк; *company, regiment.*

спогрєктієса бути погребаним разом з кимсь *to be buried with.*

сподобити гідним вчинити, узнати за добре; сп-са статись гідним; *to make worthy, to consider worthy; to deign; to become worthy.*

с[о]прагати лучити: с. ко брачномѣ провцїеню вінчати; *to marry off;* с-са одружитись, вступати в подружжя; *to marry;* сопрѣжєтко подружжя; — *marriage, matrimony.*

спорѣчити заневнити, заручити; *to vouch, to guarantee, to assure.*

споспѣшєтєкати співділати, помагати; *to cooperate, to assist.*

спрѣтатиса трїєтємъ задеревїти зі страху; *to freeze from fear.*

спѣкати[са] випростати; успівати; *to prosper, to be successful.*

спѣти (аор. спѣхъ, (Пс. 17, 40) покорити, повалити на землю; *to subdue, to fling to earth.*

срамота ганьба, сором; *disgrace, shame;* срамбтний безчесний; *infamous, dishonourable.*

срамъ стид; *shame.*

срастєкорїє зєдинєння, змїшання; *union, mingling, mixing.*

срєдє середина; *middle.*

срєдєстѣнїє перегорода, середня стїна; *partition, middle wall.*

срєстѣтиса (пр. срѣщєса) збїгатись; *to crowd together, to meet.*

срєдний рїдний; *native.*

срѣсти (пр. срѣщє, аор. срѣтєхъ, гр. συναντῶν, obviam fieri) стрїнути; *to meet.*

срѣтати стрічати; *to meet*; срѣтѣніє стріча; *encounter*.

срѣщѣ (сѣрпѣща) напад, зараза; *attack*; *epidemic, pestilence*.

стакно підніжжя; *foot-stool*.

стамна манны посуда з манною; *vessel of manna*.

станъ гостинниця; обоз, табор; *inn; camp, encampment*.

стенати (стенію) зідхати, оплакувати; *to sigh, to mourn*.

степенна це стихи, що співаються на 8 гласів на Воскресній Утрені перед Євангелієм. Вони взяті з псалмів степенних (пѣснн восхожденіа) і були написані в часі повороту жидів з Вавилону і потім співались при вході по ступенях ерусалимського храму; *graduals*; *verses from the gradual Psalms sung during matins before the gospel according to the eight tones*.

степень (-и) сходи (pl.); ступінь (Дії 21, 35); — *stair; step, degree*.

стихарь — подрізникъ довга по кістки риза з рукавами з білого полотна, що її священник чи єпископ бере під інші ризи; — *a sleeved, linen vestment reaching to the ankles, worn by priest or bishop over the cassock*.

стогна вулиця; *street*.

столъ оборонна вежа, башта; *tower, citadel, bastion*.

стража час сторожі; ніч що ділилась на 3 сторожі по 4 години, по яких змінювались варти; *watch, vigil; night divided into three four-hour watches*;

стр. о́ттренаа світанок *dawn, daybreak*.

страна країна; *country*.

страннолѣпный чудний, дивний; *wonderful, curious, strange*.

срѣтати подорожний, чужий, дивний; *traveling, foreign, strange*.

стрáннw дивно, чудно;
strangely, wonderfully.

стрáнствкiє принима-
ня подорожних, гостин-
ність; *hospitality.*

стрáнствокати подоро-
жувати, жити гостем у
чужині; *to travel or live
in a foreign country.*

стрáннопрiятисл прий-
матись як гiсть; *to be
received as a guest.*

стра́сть, -и (гр. πάθος)
стражданнiя; пристра-
сть, бажання чогось
заказаного; *suffering,
pain; passion, desire of
something illicit.*

стра́ци (гр. страγς, impf.
стража́хъ) стерегти; *to
guard.*

стра́гомый (раг. гр. πασ.)
стережений, що є під
сторожею; *guarded.*

стро́итель завідатель;
administrator; стро́ити
управляти, пригото-
вляти, будувати; *to ad-
minister, to prepare, to
build.*

стро́тний непокір-
ний, впертий; горбова-
тий; *unruly, insubordi-
nate, stubborn; hunch-
backed.*

стро́ткый (σκολιός)
кривий; лукавий, невга-
мований; — *crooked;
crafty, cunning, unre-
strained.*

ст'д'нiцк яма, коло-
дязь; *pit, well; ст. йс-
т'л'кнiа пронасть поги-
белі; pit of perdition.*

ст'д'ный поганний, без-
чесний; *bad, dishonour-
able, shameful.*

ст'дод'к'нiє нечистота
impurity.

ст'д'ж'ати (аог. ст'д'ж'ихъ)
напастувати, гнобити,
давити, доскулювати,
докучати; *to vex, to op-
press, to choke, to annoy.*

ст'д'ж'атиси падати ду-
хом, тратити відвагу;
to weary, to grow faint.

ст'кнà захорона; твер-
диня; *protection, guard;
fortress.*

- СТАГНѢТИ скріпити; *to fortify, to strengthen.*
- СТАЖАТИ здобувати; *to conquer, to take by storm.*
- СТАЖАНІЕ майно; *possessions, riches.*
- СЪБѢОТСТКОКАТИ празнувати (суботу), відпочивати; *to keep the Sabbath, to rest.*
- СЪГЪБЪЗ подвійний; *two-fold, double.*
- СЪДАРЬ покривало (на голову); *sudarium.*
- СЪДЬКА суд, присуд; правда; *judgement, sentence; truth.*
- СЪЕ дармо; *in vain.*
- СЪЕКЪРІЕ забобон; *superstition.*
- СЪЕТА = СЪЕТЕТКО марнота; *vanity*; СЪЕТНЫЙ марний; *vain*: pl. ідоли; *idols.*
- СЪЕМЪДРЕННИЙ нерозумний; *unwise, foolish.*
- СЪПРЪГЪЗ пара, дружина; *pair; wife, consort.*
- СЪРѢКЕТКО жорстокість; *cruelty, brutality.*
- СЪЧЕЦЪ МАСЛИЧНЫЙ — галузка оливна; *olive branch.*
- СЪШІЛО сушільня; висухла дерево, головня; — *dryer, drying room; dried wood, log.*
- СЪЩЕСТКО істота; буття; *being.*
- СЪЦИНЪ дійсно, правдиво; *indeed, truly.*
- СЪЧЕТАНІЕ = СЧИНЕНІЕ рівночестя; *equal honour, co-veneration.*
- СЫНОПОЛОЖЕНІЕ всиновлення; *adoption.*
- СЪРЪХ сир; *cheese.*
- СЪКЕРЪ північ; холодний вітер; *north; cold wind.* РѢКРА СЪКЕРОКА, ГРАДЪ ЦАРЪ ВЕЛІКАГЪ — поетичний вислів: північна сторона Єрусалиму — Сіон, місто великого царя (Ис. 47, 3); *the northern slopes of the city of the great*

king; the north side of Jerusalem.

с'кд'алище місце для сидження, еписк. катедра трон; *seat, throne*: с. г'орное сидження в святилищі за престолом; *place (seat) behind the altar; cathedra.*

с'кд'ина сивина; *grey hair, hoariness*: кх с'кд'инах на старість; *in one's old age.*

с'кд'ай (с'кд'к'ти, с'кжд'с'кд'иши) на херс'ким'к'х що спочиває на Херувимах; *sitting upon the Cherubim.*

с'к'мв сюди, тут; *hither, here.*

с'к'мв потомство (Лук. 1, 55) насіння; *posterity, seed.*

с'к'нь — т'инь; *shade, shadow.*

с'к'ннописанный в т'ині зображений; *shadowed, prefigured, typified.*

с'к'нный — т'инистий; *shadowy.*

с'к'токан'є журба, смуток; *worry, grief, sadness.*

с'к'токати (с'к'т'сю) сумувати; *to be sad, to sorrow.*

с'к'ть, -н (παγίς laqueus) пастка, сітка; *trap, net, snare.*

с'м'колз (з гр. зібрання) умовний знак, що виражає щось інше, напр. як'ір — символ надії; *symbol*: С. к'к'ры коротко, точно виложені головні правди віри; *symbol of faith, the Creed.*

Т

тайнник'х тайновидець, тайнослужитель; *one who sees mysteries; minister of Sacraments.*

т'айно скрито, таїнственно; *secretly, mysteriously.*

т'акожде так само; *like-*

wise: Т. СКІЙ незмінний *being the same*.

ТАЛАНТЪ (τάλαντον) монета, що вартувала велику суму грошей, у різних часах іншу. Давний єврейський талант мав 3.000 сиклів; *talent*.

ТАРТАРЪ пекельна безодня; *Tartarus; abyss of eternal punishment*.

ТАТЪ, -и злодій; *thief*.

ТАТЬБА крадіж; *theft*.

ТАТІСА ГЛАДОМЪ моритись голодом; *to overcome (starve) with hunger*.

ТВЕРДЪ, -и фірмамент, основа; *firmament, foundation*; ТВЕРД'КО твердиня; *fortress, stronghold*.

ТЕЗОИМЕНІТЪЙ (ταυτόνομος) — співіменний; *having the same name*; -ТОМЪ НОКОМЪ ЖІТЕЛКСТКС — новій спільноті (християнській) співіменній Тобі; *to the new community (of Christians) named the same*

(*as thee, o Christ our God*); ТЕЗОИМЕНІТ'К називаючись однако-вим імям; *having the same name*.

ТЕКТОНЪ тесля; *carpenter*.

ТЕНЕТО сітка, ланка; *net, snare*.

ТЕРЗАТИ торгати, рвати; *to tear, to pull*.

ТЕРП'КТИ страждати; виожидати кого; *to suffer, to bear; to await*.

ТЕТРАПОДЪ = АНАЛОЙ — чотирокутний столик по середині храму, на якому є хрест, образ до цілування і свічки. При нім відправляються св. Тайни Хрещення і Вінчання, Парастаси і інші чини освячення і благословення; *tetrapod: four legged (four-cornered) table in the middle front of the church*.

ТЕЦІЙ (ТЕКСЪ, -ЧІШИ) бігти; *to run*.

ТИМ'КНІЄ болото, грязь; зісцуття; *slime, mud; corruption*.

- ТІНА грязь, нечистота; *slime, mire; impurity.*
- ТІТЛО, -а (titulus) напис *inscription.*
- ТЛЕТКОРНИЙ смертоносний; *deadly, fatal.*
- ТЛІНІЄ зіпсуття; шкода; *corruption; damage.*
- ТЛІ, ТЛІ ПОГИБЕЛЬ, знищення; *perdition, destruction.*
- ТОЖДЕСТВО ТОТОЖНІСТЬ, ідентичність; *identity.*
- ТОКМІВ = ТОЧІЮ тільки; *only, merely.*
- ТОКЖ (ῥύσις fluxio) кров'я, кровотеча (Лук. 8,44); *issue of blood*; ТОКЖ - (ἄλων) тiк; *threshing floor*; (νᾶμα) потік, струя; *brook, stream.*
- ТОЧИТИ (τόχθ ρέω) вилити; *to shed, to pour out.*
- ТОЛІКІВ = ТОМАІ СТІЛЬКИ *so much, so many.*
- ТОЛЦАТИ (пр. толкѣ) стукати; *to knock, to rap.*
- ТОЦЦА екиба, грудка; - *ridge, clod, lump of earth.*
- ТОМІТИ мучити, карати; *to tire, to torment, to punish.*
- ТОЧИЛО тискаря винограду; *winepress.*
- ТОЦІНІВ пильно, усердно; *diligently, fervently.*
- ТОЦІК (тцїа, -ї) порожній, даремний; *empty, futile, useless*; ѠПІСТІ ТЦІВІ пустив з нічим; *sent away empty-handed.*
- ТРАПІЗА (τράπεζα) стіл; св. Престіл, рефектар; *table; altar; refectory.*
- ТРЕКНИЦЕ поганський храм, де бісам приносили жертви; *pagan temple.*
- ТРЕКОЛІНІЄ сильна буря морська; *violent sea storm.*
- ТРЕГІБІО трояко; *triply, trebly.*
- ТРЕЗКІНІЄ тверезість,

ЧИСТІТЬ; *sobriety, purity.*

ТРЕЗКІТІСА чувати, не спати; *to keep vigil.*

ТРЕОКА́ДНИЙ дуже нещасний; — *miserable, wretched.*

ТРЕПЕ́ТХ страх, тремті́ня, ляк; *fear, trepidation, dread*; ТРЕПЕ́ТЕНХ дрожачий від страху; *shuddering, trepidating.*

ТРЕФО́ЛЫЙ книга церковна, де зібрані служби празничні й похвалейні з місячних миней; *liturgical book containing feast day services compiled from the menaia.*

ТРО́ДЖ (τριωδη) книга, що містить відправи від неділі Митаря й Фарисея до неділі Всіх Святих; — *triod: the liturgical book containing services of the Lenten and Pentecostal seasons.*

ТРО́СТА́ТХ (ερ. τριστάτης) всадник, їздець на 3 колесах; *rider of three-wheeled chariot.* ТРО́СТА-

ТЫ — єгипетські військові начальники, що їхали на триколісниках; *Egyptian military officers, who rode the three-wheeled chariots.*

ТРО́ДПО́СТА́СНИЙ триособовий; *tripersonal.*

ТРОПА́РЬ (εр. τροπάριον від τρέπω обертаю) — церковна пісня, що подає дещо з життя Святого або значення празника, що співається по певним напівам осми гласів; *troparion: a hymn proper to a feast, saint or day.*

ТРО́СТНИЙ, що живе в очереті; *living in reeds or rushes*: СКРІ́Є ТРО́СТНИИ жорстокі єгиптяни, названі від безлічі очерету й крокодилів у Нілі; *reed animals: a name given to ruthless Egyptians by association with the reeds and crocodiles of the Nile.*

ТРО́ДЖ праця; *labour, work*; турба, неспокій; *unrest, trouble.*

трѣждѣтисѧ трудитисѧ, працювати; *to labour, to work.*

тѣждѣй—чѣждѣ чужий *foreign, alien, strange.*

тѣскѧ товщ; серце; *lard, grease; heart.*

тѣслѧ сагайдак; *quiver.*

тѣше даром, без причини; *freely, as a gift; without cause.*

тѣчний товстий, ситий; *obese, fat, well-fed.*

тѣцѣнїе ревнїсть, поспїх *zeal, haste.*

тѣцѣслѧкїе чванливїсть; *boastfulness.*

тѣцѣтнѣй пустий, марний; *vain, futile, useless.*

тѣцїй, -ѧ, -їе убогий; *poor, destitute.*

тѣкѣнѧ влѣкѣтнѧ з трудом помїстивши, *having placed (in or into) with difficulty.*

тѣкѣнѧтѧ бїда, напастѣ; *misery, distress, affliction.*

тѣжѧтѣль хлїбороб, робїтник; *farmer, labourer;* тѣжѧнїе прибуток, зарїбок, зиск; *profit, gain, earnings.*

тѣжѣѧ судовий спїр (I Кор 6,7); *lawsuit, quarrel;* тѣжїтисѧ правуватисѧ; *to litigate.*

тѣжкѣсѣрднѣй жорстокий, без чуття; *cruel, ruthless.*

тѣмпѧнѧ бубон; *drum.*

тѣпїкѣнѧ—тѣпїкѧ устав церковний; *typicon, ordo, directory of church services.*

тѣрѣнѧ молодий вояк, новобранецѣ; *recruit, young soldier.*

тѣмѧ—темнѧтѧ; число 10.000, часом безлїч; *darkness, obscurity; ten thousand; a great deal:* — тѣмѧ крѣмѣшнѧм мїсце позбавлене свїтлѧ, пїдземелля; *the exterior darkness, hell.*

оу

оу́ ище, ще; *still, yet, as yet.*

оу́блажа́ти ущасливляти, прославляти; — *to make happy, to bless, to praise.*

оу́бо зрештою; очевидно, дійсно; *for the rest; indeed.*

оу́кы, горе! ах!; *alas! woe!*

оу́ккѣдати довідатись; *to come to know, to learn.*

оу́ккѣдѣти пізнати; *to recognize.*

оу́ккрати переконувати, запевняти; *to convince, to assure;* оу́ккрати́тисѧ бути дуже певним; *to be very certain.*

оу́ккцака́ти побуджувати, переконувати; *to incite, to stimulate, to convince.*

оу́ккца́тисѧ (πειθομαι) послухатись, примиритись (Мат. 5, 25), згодитись; *to obey, to recon-*

cile oneself to, to agree.

оу́ккѣтлі́кы даючий переконатись; *convincible.*

оу́ккѣціа́нїе напїмнення, пересторога; *admonition, reprimand.*

оу́ккѣ[ж]да́ти ослаблювати, обезсилювати; *to weaken, to debilitate.*

оу́ккѣзѣ́нїе (διάδημα) увінчання; *crowning.*

оу́ккѣба́ти застрягати в болоті, тонути; *to be stuck in the mud, to sink.*

оу́ккѣзї́тисѧ зародитись подостатком; *to yield in abundance.*

оу́ккѣжда́ти догаджати; *to satisfy, to please.*

оу́ккѣзѣ́ти утікати. укриватись; *to flee, to hide.*

оу́дѣвї́тисѧ задуситись, повіситись; *to choke, to hang oneself.*

оу́дѣвї́тисѧ здивува-

тись; *to be astonished, to be surprised.*

о́удикѣти явити, творити чудним, подиву гідним; *to make wonderful or marvelous.*

о́удобный відповідний, пригожий; *appropriate, opportune*: о́удобно кремля нагода; *opportunity, occasion.*

о́удобообрацательный красномовный; *eloquent.*

о́удобь легко, скоро; *easily, quickly.*

о́удобрѣніе окраса; *ornament.*

о́удоклетворѣніе винагорода, задоситьучинення; *reward, recompense, wage; reparation.*

о́удоклѣти вчинити здатним; заспокоѣти; *to make fit, apt or useful; to calm, to appease.*

о́удобліе = о́удобль безодня, долина; *abyss, valley.*

о́удаж член; *member; pl.*

о́уди похоти (Кол. 3,5); *passions.*

о́ужасъ жах; *fear, terror.*

о́ужасѣтисѧ жахатись; *to fear, to dread.*

о́ужасный страшный; *fearful, frightening.*

о́уже, -а мотуз, кайдани, в'яз; *rope, fetters.*

о́уканѣти спадати (роса спала); *to fall down, to descend.*

о́уклонѣти завернути, усувати; *to turn back, to turn away*; -сѧ ухилѣтисѧ, уникати; *to evade, to shun, to avoid.*

о́укорѣніе ганьба, неслава; *shame, dishonour.*

о́укорѣзна образа, напасть; *offence, affliction.*

о́укорѣти безчестити, злословити; *to defame, to dishonour, to malign.*

о́укрѣй пелена, обв'язка; *swaddling clothes.*

о́умалѣти зменшити; *to reduce, to diminish.*

о́умерщвлѣніе смерть, знищення; *death, de-*

struction; о́ґмерциклáти (θανατοῦν mortificare, ὀποπιᾶζειν contundere), умертвляти; усмиряти; *to mortify, to subdue, to tame.*

о́ґме́ты (pl.) – сміття, гній; *refuse, dirt, dung, manure.*

о́ґми́лáтиcя скрушитись (в серці); *to be contrite, to repent; о́ґми́лє́нїє* скруха серця; покора; *contrition; humility; о́ґми́льнw* жалісно; *sorrowfully.*

о́ґми́рїти втихомирити; *to quiet, to calm.*

о́ґмо́рїти умертвити, морити голодом; — *to starve, to mortify.*

о́ґмї́дити покорити, усмирити; *to humble, to humiliate.*

о́ґмы́шлє́нїє думка, намір; *thought, intention.*

о́ґне (або **о́ґнїє**, **о́ґншє**) краще; *better.*

о́ґнек'єстїти обручити; *to betroth.*

о́ґнзáти застрягати; *to be stuck.*

о́ґни́чжє́нїє погорда, упокорення; *contempt, humiliation.*

о́ґны́кáти нидіти, журитись; *to be consumed with grief, to worry.*

о́ґны́ло́сть бездільність (духовна); *idleness, inaction (spiritual).*

о́ґнї́нїє лінивість, скучність; *indolence, weariness, boredom.*

о́ґно́кáти надіятись; *to hope; о́ґпо́кáнїє надія; *hope.**

о́ґпра́жнáти викорїнити, нищити; *to uproot, to destroy; -cя* займатись; *to occupy oneself.*

о́ґрѳѳк (φѳρος tributum) данина; *tribute, contribution.*

о́ґсє́рдїє охота, старанність; *willingness, care, conscientiousness; о́ґсє́рднw* охотно; *willingly.*

о́ґско́ра́ти поспішати; *to hasten, to hurry.*

о́҃сма́ръ гарбар; *tanner*.

о́҃сме́нъ реме́ннь; — *leather*.

о́҃спѣ́кати поступи́ти
ща́сливо впе́ред; *to
progress successfully*.

о́҃ста́кити за́сноко́ити,
зга́мувати; *to quiet, to
restrain*.

о́҃ста́кы ѿсте́тка́ за-
ко́н приро́ди; *laws of
nature*.

о́҃ста́, рл. (στομα, os)
ро́т, уста; *mouth, lips*.

о́҃стнѣ́ dual. (χείλος)
гу́би; *lips*.

о́҃стре́митисѧ кину́ти-
ся; *to plunge (into), to
throw oneself*; рѣ́чнаѧ
о́҃стре́ме́ннѧ бис́три по-
то́ки; *torrents, rushing
streams*.

о́҃стро [а]́ѧти ла́дити,
на́правляти; *to prepare,
to mend, to repair*.

о́҃сыра́тисѧ тве́рднути
я́к си́р, ту́чнити; — *to
coagulate, to become ob-*
bese; о́҃сыре́ннь утве́р-
дже́ннь, пло́дови́тъ,

хо́лмови́тъ; *confirmed,
fertile; hilly*: го́ра о́҃сы-
ре́ннаѧ (Пс. 67, 17), го́ра

ве́рхогі́ря; *peak, crest*.
о́҃твѣ́ръ (ornatus, stola)
ри́зи (це́рк.); *church
vestments*.

о́҃твѣ́рже́ннѧ тве́рднѧ,
пѣ́пора; звѣ́д небе́снѧ
*fortress, support; vault of
the heavens, firmament*.

о́҃толі́ти зле́гшити, у-
сми́рити; *to lighten, to
tame, to subdue*.

о́҃тре́нека́ти (-нью) ви́д
до́сві́тку ли́ну моли́т-
во́ю; *to pray (keep vig-*
il) at dawn.

о́҃трие́ (τὸ πρῶτ) за́втра
tomorrow; о́҃тро (ἄρ-
θρος) ра́но; *morning*; о́҃т-
ро за́тра за́втра ра́но;
tomorrow morning.

о́҃тѣ́чнѣ́ти стове́стити;
to grow fat.

о́҃тѣ́ше́ннѧ го́сти́на, бе́н-
ке́тъ; *feast, banquet*.

о́҃хѧ́ннѧ (odoratus) ню́х;
sense of smell; scent.

о́҃хнцрѣ́ннь (о́҃хитри́-

ти) хитро видуманий;
cunningly conceived.

о́чрежді́нїє гостина,
бенкет; *reception, feast,*
banquet; о́чрежда́ти

гостити, приймати; *to*
entertain, to feast.

о́щедра́ти милосерди-
тись, змилюватись; *to*
pity, to show mercy to,
to be merciful.

Ф

Фарі́сеї (по арамаїєськи
Perishajja = відділені,
сепаратисти). Та секта,
крім Мойсеевого закону
приймала багато передань.
Релігійні практики і добрі
діла виконувала тільки фор-
мально, для людського ока.
Проти їх заскоружлої обря-
довости виступав дуже го-
стро Христос, називаючи
їх побіленими гробами; —
Pharisees.

Фармаколі́тріа = о́зро-
рѣші́тельниця освобо-
дителька вязнів. — Так
названа св. Анастасія рим-
лянка, в Ілірії за Діоклеті-
яна спалена, помагала вя-
зням поживою, одежею, лі-
карствами та освободжува-
ла вязнів; — *liberator of*
prisoners: the name gi-
ven to St. Anastasia, the
Roman martyr.

Фелон́х (φελώνης, φελό-
νιον, φαινόλιον, penula)
верхня риза священи-
ка без рукавів, викро-
сна на переді; *phelo-*
nion, chasuble, cape-
like outer vestment worn
by priests.

Филакте́ріи хранильні-
ці (Мат. 23, 5). Це памятні
значки на кусниках перга-
міну, де були написані ви-
скази з Закону (Ісх. 12, 2-
10, 11-16 і Втор. 6, 4-5; 11,
13-21). Їх носили на чолі
і на щиколодку лівої руки;
phylacteries, strips of
parchment inscribed with
passages of Scripture and
worn on the forehead and
around the left arm.

Фі́нікх (-кєх) ερ.φοῖνιξ
пальма; *palm.*

Фі́ялъ чаша; *chalice.*

X

χαλσга загорода; стежка; *hedge, enclosure; path.*

χάρτια (χάρτις) папір, листок; *paper, leaf, sheet.*

χράστωνый хворостяний, хмизлий; *made of branches or twigs.*

Χεττίιμх Македонія (I Мак. 1, 1); *Macedonia.*

χρотоניה (гр.) рукоположення в чин єпископа, священника або дякона; *consecration or ordination of a bishop, priest or deacon.*

χитріцх артист, справник, ремісник; *artist, author, artisan.*

χιτόνх сорочка; *shirt.*

χитрость штука, ремесло; підступ; *art, craft, trade; fraud, cunning.*

χησνίε крадіж, рабунок; *theft, robbery.*

χησνникх злодій, рабівник; *thief, robber.*

χλαμίδα з гр. плащ; *mantle, cloak, coat:* χλ. черклена — багрянниця; *purple mantle.*

χλῆβη,-и (χαταρράκτης) перегорода (Бит. 7, 11); *barrier;* χλῆβη безодні, отвори; *abysses, openings.*

χодатай посередник; *mediator;* χодатайствкати заступатись, виступувати; *to advocate, to obtain by request or influence.*

χодіти по плѣти служити тілесним похотям; *to walk according to the flesh, to indulge one's passions.*

χотѣти (гр. χουσῆ) хотіти; *to will, to want, to wish:* χουσῆ οὔμρεθι маю вмерти; *I am to (must) die.*

храбѣрникх подвижник *brave or ardent fighter.*

хрѣвръж силач, багатир; *powerful man.*

хрѣмина дѣм; тюрма, *house; prison.* **хр. земнаѧ** земний мешкаль-ний намет (2 Кор. 5, 1); *earthly tent-dwelling.*

хранилице амулет; фѣляктер, хранильниця; *amulet; charm.* **Сокрѣвнищѣ** хр. скарбниця; *treasury.*

Хрѣ[и]стѣсѧ Помазанник. — В Старѣм Заповѣтѣ помазовано царѣв, пророкѣв і священникѣв при наставленнѣ их на той уряд і вони називались *христами*, а Христос Спаситель мав усі три достоїнства: царя, первосвященника і пророка;

Christ, the Anointed, the Messiah; in the Old Testament, a king, prophet or priest, anointed for his office.

хрѣшч (κάνθαρος, pl. **хрѣстоуе**) поперечка, сволок; хрущ; *beam; beetle.*

хрѣдѣство (τέχνη, ἐπιστήμη) штука, знання; ремесло; *art, know-how; trade, handicraft.*

хрѣдсть бѣдацтво, недостаток; *poverty.*

хрѣдкѣй пѣдлий, погорджений, маловажний; *base, mean, contemptible, petty, insignificant.*

ц

цѣта (δβολος) динарій, грѣш; *denarius, money, coin.*

цѣрковъ (походить від *χουριακή* — **дѣмъ Гдѣнъ** і від *лат. circus* круг, а відповідає *гр. ἐκκλη-*

σία), має рѣзні значення: збір всѣх людей, що вірують в Христа, спѣльнота Святих (Євр. 12. 22-23), також: храм (*ναός*); *the Church; Christian believers collectively;*

the Communion of Saints; house of worship.

цѣвница флет, труба; гітара; ліра; *flute, trumpet, horn; guitar; lyre.*

цѣлѣти (θεραπεύειν sanare) лікувати; *to heal.*

цѣлѣбникъ лікар; *doctor, physician;* цѣлѣба лікування, лікарство; *act of healing, medi-*

cine.

цѣлѣз (simplex, sanus, totus) чистий; здоровий, цілий; *clean; integral, healthy.*

цѣлованіє поздоровлення; *greeting.*

цѣломудріє невинність, розсудливість (σωφροσύνη); *purity, chastity, innocence; discernment, sagacity.*

Ч

чадо дитина; *child.*

часть (μέρος, pars) частина; участь; доля, *part; participation, fate.*

часъ година, неозначений час (Мат. 10, 19): часъ, церковні богослуження; *time, hour, indefinite time; pl. the canonical hours of prime, tierce, sext and nones.*

чаща – тинистий лісок, гайок; *grove, wood.*

чѣати очікувати; *to await.*

чванецъ збанок; *pitcher, jug.*

челокѣкошгѣдіє – потакування, підхлібство; *fawning, cringing, insinuating.*

черкленіца багряна одежа; *royal purple; purple mantle.*

чермній червоний; *red.*

чермнѣ [окѣ]тисѣ (р. чермнѣюсѣ) червоніти; *to redden, to blush, to grow red.*

чёрный (μέλας – niger)

чорний; *black*.

черто́гъ весільна світлиця; *wedding hall, bridal chamber*; відпочивальня, спальня; *rest-room, bedroom*.

чеса́ти (συλλέγειν, colligere, рг. чѣшѣ) збирати, зривати (Лук. 6, 44); *to gather, to pluck, (as fruit)*.

честко́ваніє (σέβασμα, sacrum) святощі (Діі, 17, 23); *sacred objects*.

честнѣ (читати), рг. чтѣ, чтѣни, ἀναγινώσκειν — узнавати (legere), читати; *to acknowledge, to confess; to read*: Нѣсте ли члѣ? Чи Ви не читали? (Мат. 19, 4); *Have you not read?*

честный дорогоцінний; *precious, valuable*.

чѣшемь (κνηθόμενος — ргуієns) підлещуючий (2 Тим. 4, 3); свербячий; *currying favour; itching*.

чѣшѣ (ἡλέπις, squama) — луска (рибьяча); *fish scale[s]*.

чѣнѣ (τάξις, ordo) чин; порядок, устав; обряд; *action, (monastic) order; ceremony*: стѣ вѣ чѣнѣ скоіємѣ (Церква побачивши Тебе на хресті в смутку) зупинилась на місці своїм (IV гл. воскр. кан. 4 пісня. Пор. Аввак. 3, 11); *(the Church, seeing Thee on the cross) stood still (in sorrow)*.

членокнаѣ зуби; челюсті; *teeth; jaws*.

чреда черга; стадо; *turn, succession; herd, flock*. чре́сла (αἱ πλευραὶ, бедра (3 Цар. 8, 19); *thigh, hip, loin*.

чтілице (numen) святиня, ідол (2 Сол. 2, 4); *temple, idol*.

чѣвѣткенный чулий; почувачуючий, мудрий; *tender; affectionate; instructive, wise; чѣвѣтко почувтѣ; feeling, sentiment*.

чѣжда чужий, не свій, *strange; delirious, raving*;
несамовитий; *foreign, ing.*

ш

шарѣ краска, цвіт, *colour; blossom, flower.*

шатаніє гордість, чванливість; *pride, boastfulness.*

шататисѣ бунтуватисѣ, заворушитисѣ; *to rebel, to revolt, to riot.*

шеолах (*евр.*) ад, підземелля; де душі людей переходять по смерті; *sheol, place of departed spirits, the underworld.*

шєптѣніє сплетні, нашепти, клевети (2 Кор. 12. 20); *whisperings, gossip.*

шєсткѣ похід; подорож, мандрівка; *procession; march, journey, wandering.*

шіпокѣ дика рожа, (Гранатове) яблуко; *wild rose; pomegranate.*

шѣій лівий; *left.*

шѣица лѣвиця; *left hand.*

щ

щадіти (-жадѣ, -діши) щадити, жаліти, берегтисѣ, стримуватисѣ (2 Кор. 12, 6); *to spare, to pity, to protect, to forbear.*

щєдріти (Пс. 101, 14) — змилюватисѣ; жаліти, щадити; *to have mercy; to pity, to spare.*

щєдрѣта — милосердя; *mercy.*

Ю

ЮГЪ полудне; полудневий вітер (*auster*); *south, south wind.*

ЮДОЛЬ (-и) плачѣвна долина плачу; *valley of tears.*

ЮДЪЖЕ де (*не в питанню*); *where.*

ЮЖИКЪ (*cognatus*) кривний, родич; *relative, kinsman.*

ЮЖСКИЙ—ЮЖНЫЙ полудневий; *southern.*

ЮНОША—ЮНОТА (*νεανίσκος*) молодець, хлопець *lad, boy.*

ЮНОТКА (*νεᾶνις*) дівчина *girl.*

ЮНОСТЬ (*ἡ νεότης*) молодість; *youth.*

ЮНІЦЪ телятко, віл; *calf, ox;* ЮНІЦА теличка; *heifer;* ЮНЧІЙ телячий; *pertaining to or of a calf.*

ЮРОДИКИЙ (*μωρός*) = ЮРОДЪ глупий, нерозумний; *foolish, irrational:*

ХѢТѦ РАДИ ЮРОДИКИЙ, той, що вибрав особливу дорогу спасіння, удаючи поверховно нерозумного, а будучи дійсно повний мудрости й чесноти, *foolish for Christ's sake.*

ЮРОДСТВО глупота, шаленство; *folly, stupidity, madness;* ЮРОДѢТИ глупіти; *to grow foolish or stupid.*

ІА А

ІАКЛІННО—ІАКСТВЕННО [к] = ІАКК відкрито, очевидно, явно; *openly, manifestly, publicly.*

ІАСТКОКАТИ являти, зві-

щати, показувати; *to demonstrate, to announce, to show.*

ІАГОДІЧНА дика смоковниця; *wild fig tree;*

іагодніче дика смоква; ягоди; *wild fig; berries*.
іадріло машта (корабельна); *mast*.

іаца (φαγός) прожера, ласун; *glutton, gourmand*.

іадж отрута; *poison*.

іазка рана; струп; клеймо; зараза; *wound, scar; brand, burn; infection, contagion*; іазкєнный, ранений; *wounded*.

іазкина печера, яма; *cave, den, pit, hole*.

іазкікх народ (поганський); *nation (pagan)*.

іазкікх язик (орган мови), мова; *tongue, language*.

іазкічникх поганин, ідолопоклонник; *pagan, idolater*.

іазкічний злорічивий, лихословний; *gossiping, slanderous*.

іазє неміч; *weakness, illness, infirmity*.

іакóкх (-кїй) = іаккїй (οἷος, qualis; ὅστις, qui)

який; *what, which, what kind of*: Не іацкхх же хоцїс — не такими, якими хочу, 2 Кор. 12,20); *not such as I would*. — Іакккїй ѿ іаккккѡ єдинх єдиний так великий від так великого (досконала рівність Сина з Отцем); *one so great from one so great (indicating the equality of the Son with the Father)*.

іакже (ὥς, ὡσπερ, ut) як, бо (Мат. 20,28); *as, even as*.

іакѡ як; так що, бо; *as, so that, for*: іакѡ да щоби; *so that, in order that*.

іарѣмх=іармò ярмо; неволя. *yoke; slavery*.

іарїна — овеча шерсть (Апок. 1, 14); *wool*.

іагость сердитість, сильний гнів; *indignation, anger*; іагкїй гнівливий, страшний; *angry; terrible, frightful*.

їсенз (-сний) світлий; *light, bright.*

їсти (гр. їмз - φάγω) їсти; *to eat*; їстїе пожива, страва; *course, dish, food.*

їти (гр. їмлю, їмь - взявши, аог. їхз) взяти, захопити; *to take, to grasp, to seize.*

їтровз, -ї (=ица) невістка; *daughter-in-law.*

ѡ

ѡ́рмы купелі; *baths, thermae.*

ѡ́рміамз (θουρίαμα) кадило; кадження (Лук. 1, 10); *incense; incensing.*

ѡ́рїннз благовонний (Апок. 18, 12); *fragrant.*

ѡ́рміамникз (σπονδειον) кадильниця (Ісх. 25, 29); *thurible, censer.*

ѳ

ѳпакої (гр. ѳπαχοї — увага) церковна пісня на утрени воскресній і деяких празників; *ode in the matins of Sunday and some feast days.*

ѳпáтз = ѳпáрхз (ѳπατος) начальник області; у Персїв сатрап (Дан. 3, 2-3); *governor of a province, satrap.*

ѳпостáсь особа; істота (Євр. 1,3); *person; being.*

ѳпостáсний особовий; *personal.*

ѳссѡпз (євр. ezob) рости́на в Палестині з голубим або білим цвітом; його стебла звязані в пучок уживали жи́ди до кроплення; *hyssop.*

